

Bucara

STUDII TEOLOGICE

1-2

**REVISTA INSTITUTELOR TEOLOGICE
DIN PATRIARHIA ROMINĂ**

SERIA II-a - ANUL XVI Nr. 1-2

IANUARIE - FEBRUARIE 1964

STUDII TEOLOGICE

REVISTA INSTITUTELOR TEOLOGICE UNIVERSITARE
DIN PATRIARHIA ROMINA

EDITURA INSTITUTULUI BIBLIC ȘI DE MISIUNE ORTODOXA
INTR. PATRIARHIEI Nr. 9, RAIONUL N. BALCESCU, BUCUREȘTI

COMITETUL DE REDACȚIE

PREȘEDINTE:

P. F. JUSTINIAN, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române

MEMBRI:

P. C. Diac. N. I. NICOLAESCU, Rectorul Institutului
Teologic de grad Universitar din București

P. C. Pr. SOFRON VLAD, Rectorul Institutului Teologic
de grad Universitar din Sibiu

P. C. Pr. IOAN G. COMAN, Profesor la Institutul Teo-
logic de grad Universitar din București

P. C. Pr. GRIGORIE T. MARCU, Profesor la Institutul
Teologic de grad Universitar din Sibiu

REDACTOR RESPONSABIL:

P. C. Pr. IOAN GAGIU, Directorul Administrației Patriarhale

COLABORATORI

Înalt Prea Sfințitii Mitropoliți și Prea Sfințitii Episcopi ; Prea
Cucernicii Preoți Profesori de la Institutele Teologice Univer-
sitare, candidații la titlul de magistru și doctor în teologie,
studenții Institutelor Teologice și Prea Cucernicii Preoți

STUDII TEOLOGICE

REVISTA INSTITUTELOR
TEOLOGICE DIN
PATRIARHIA ROMÂNĂ

C U P R I N S U L

Conferențiar NICOLAE LUNGU,
Preot Profesor ENE BRANIȘTE,

Pr. Prof. GRIGORE COSTEA

Cântări din slujbele Sfintelor Tai-
ne și ale ierurgiilor principale; —
Cântările din slujbele Botezului,
Cununiei, Te-Deum-ului și în-
mormântării 3

Pr. D. FECIORU, Catalogul manus-
criselor din Biblioteca Patriarhiei
Române (XXIV) 123

NOTE BIBLIOGRAFICE, de :
Augustin Bidian, C. B., A. S.,
I. F. Stănculescu 139

—
SERIA II, ANUL XVI

Nr. 1—2 IAN.—FEBR. 1964
—

EDITURA INSTITUTULUI
BIBLIC ȘI DE MISIUNE
ORTODOXĂ

COMITETUL DE REDACȚIE :

Președinte : *P. F. JUSTINIAN, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Romine.*

Membri : *P. C. Diac. N. I. NICOLAESCU, rectorul Institutului Teologic de grad universitar din București ; P. C. Pr. SOFRON VLAD, rectorul Institutului Teologic de grad universitar din Sibiu ; P. C. Pr. IOAN G. COMAN, profesor la Institutul Teologic de grad universitar din București ; P. C. Pr. GRIGORIE T. MAECU, profesor la Institutul Teologic de grad universitar din Sibiu.*

Redactor responsabil : *P. C. Pr. IOAN G. GAGIU, directorul Administrației Patriarhale.*

CÎNTĂRI DIN SLUJBELE SFINTELOR TAINÉ ȘI ALE IERURGIILOR PRINCIPALE

CUVINTE DE LĂMURIRE

E știut că, între alte hotărâri și măsuri luate de către Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române în timpul arhipăstoriei Prea Fericitului Patriarh Justinian și menite să ducă la unificarea Bisericii noastre în domeniul cultului divin, este și aceea a uniformizării cîntărilor noastre bisericești, atît în ceea ce privește textul (cuvintele) lor cît și melodia sau modul de cîntare.

Uniformizarea textului s-a făcut și se face treptat prin diortosirea, tipărirea și întrebuintarea, în toate eparhiile Bisericii Ortodoxe Române, a unor ediții noi și unice ale principalelor cărți de slujbă necesare preoților, diaconilor și cîntăreților de strană, cărți care cuprind frumoasele imne liturgice ortodoxe și dintre care o parte au fost deja retipărite din 1949 pînă acum (Penticostarul în 1953, Catavasierul sau Octoihul mic în 1959 și Mineiele pe lunile decembrie, ianuarie și februarie 1957—1958, restul fiind în lucru), în ediții mai bune decît cele anterioare, fiind revăzute după textele originale grecești și slave și redată într-un grai care caută să mențină echilibrul just între vechea limbă a cărților noastre bisericești și între stadiul actual de evoluție a limbii vorbite, populare și literare.

Cît privește uniformizarea cîntărilor bisericești — o lucrare mult mai greu de realizat —, s-a hotărît de la început că ea trebuie făcută pe baza muzicii noastre bisericești — muzica psaltică sau bizantină — de origine răsăriteană, adusă la noi prin mijlocirea și influența Bizanțului, paralel cu organizarea treptată a Bisericii românești și stilizată apoi conform gustului și talentului artistic specific credincioșilor noștri. Cîntarea aceasta psaltică trebuia curățită atît de reminiscențele acelor «tereremuri» greoaie și complicate, de proveniență orientală (turcească), cît și de denaturările pe care ea le-a suferit în unele părți ale Bisericii noastre; trebuia apoi avute în vedere și înlăturate diferențele mai mărunte de execuție a melodiei tradiționale, diferențe datorite interpretării personale a unor slujitori bisericești, care strecoară, voit sau inconștient, unele formule melodice, cu totul străine de spiritul religios și ortodox.

Comisia însărcinată de Sfântul Sinod cu aducerea la îndeplinire a acestei măsuri și formată la început din Dl. Conf. N. Lungu de la Institutul teologic din București, Pr. Gr. Costea (decedat în iulie 1963) și Dl. I. Croitoru — foști profesori, și-a început lucrul prin alcătuirea și tipărirea unei prețioase Gramatici a Muzicii psaltice (1951), merită să uniformizeze mai întâi întrebuintarea și interpretarea semiografiei psaltice tradiționale. Iar cum acest sistem de notare a muzicii psaltice este din ce în ce mai puțin cunoscut și folosit la noi, s-a recurs la traducerea sau transcrierea lui prin semnele corespunzătoare ale notației liniare (pe portativ), de origine occidentală, întrebuintată în muzica laică și cunoscută în cercuri mult mai largi. Procedeu acesta al transcrierii muzicii noastre bisericești pe notația liniară, propus încă din secolul trecut de către episcopul cărturar Melchisedec al Romanului și folosit până acum parțial și fără prea mari succese, s-a aplicat de această dată integral și cu o reușită deplină.

Gramatica Psaltică a fost urmată de cărțile de muzică bisericească cele mai necesare pentru cîntăreții noștri de strană, folosindu-se în toate dubla notație a cîntărilor pe care ele le cuprind: cea psaltică și cea liniară. Cercetătorii și executanții acestor cîntări pot folosi deci, după voie și posibilități, notația pe care o preferă sau o cunosc cel mai bine, recurgînd, cînd este nevoie, la studiul comparat al ambelor notații. Seria acestor cărți a început, cum era firesc, cu Cîntările Sfintei Liturghii, însoțite de o serie de Cîntări la Cateheze și tipărite mai întâi parțial în revista Studii Teologice, apoi în volum separat, în 1951 (de Conf. N. Lungu și Protodiacon A. Uncu). A urmat apoi Anastasimatarul sau colecția cîntărilor Învierii din slujba vecerniei și utreniei duminiștilor pe cele opt glasuri, apărut în două volume: Vecernierul (în 1953, de Conf. N. Lungu, Pr. Gr. Costea și I. Croitoru) și Utrenierul (în 1954, de Conf. N. Lungu, Pr. Gr. Costea și Pr. Prof. Ene Braniște). De curînd (în 1960) au fost retipărite, într-o ediție nouă, Cîntările Sfintei Liturghii, îmbogățite cu câteva cîntări noi și urmate de Podobiile celor opt glasuri (de Conf. N. Lungu, Pr. Gr. Costea și Pr. Prof. Ene Braniște).

Aceeași Comisie, în ultima ei formație, a elaborat, între timp, și colecția Cîntărilor din slujbele Sfințelor Taine și ale ierurgiilor principale, care se tipăresc acum pentru prima oară în acest fel (cu dublă notație), în paginile următoare ale acestei reviste, spre a fi puse la îndemîna slujitorilor Bisericii noastre, a elevilor școlilor de cîntăreți și a studenților de la institutele teologice. Sînt reunite aci, într-un buchet unic, cîntările principale — cele mai indispensabile și mai mult folosite — din serviciul următoarelor Sfințe Taine și ierurgii: Botezul, Cununia, Te-Deum-ul, Înmormîntarea și Paraștasul. Pînă acum, aceste cîntări ori nu erau de loc notate ori erau risipite în diferite cărți de psaltichie de mult epuizate (ca unele din edițiile Liturghierului de strană al lui I. Popescu-Pasărea sau broșura în care acesta a tipărit pe unele din ele, cu titlul Culegere de cîntări bisericești ce se cîntă de către preoți în sobor la diferite servicii bisericești, București, 1940). Tipărirea lor în forma aceasta era de mult necesară și de repetate ori cerută, dată fiind lipsa

pînă acum a unei asemenea colecții tipărite, de unde rezulta o supărătoare lipsă de uniformitate în executarea lor de către slujitorii bisericești din diferitele părți ale țării.

Pentru textul cîntărilor a fost luată ca normativă ediția ultimă a Molitfelnicului și Aghiazmatarului (București, 1950). Cît privește melodia cîntărilor, membrii Comisiei au respectat aceleași principii de notare și transcriere ca și la elaborarea Anastasimatarului și a cîntărilor Liturghiei, străduindu-se adică să redea cît mai fidel linia melodică tradițională, adică cea mai firească, mai simplă și mai ușor de învățat, moștenită prin practică și cîntată de marea majoritate a slujitorilor Bisericii noastre, retușînd-o numai acolo unde o cerea adaptarea ei la înțelesul și la frazarea logică a textului, precum și la accentul natural, din vorbirea curentă, al cuvintelor respective. Printre cîntări s-au presărat, ca și la Vecernier și Utrenier, scurte îndrumări de tipic, necesare pentru încadrarea cîntărilor și pentru urmărirea și respectarea rînduiei corecte a slujbelor din care fac parte cîntările respective.

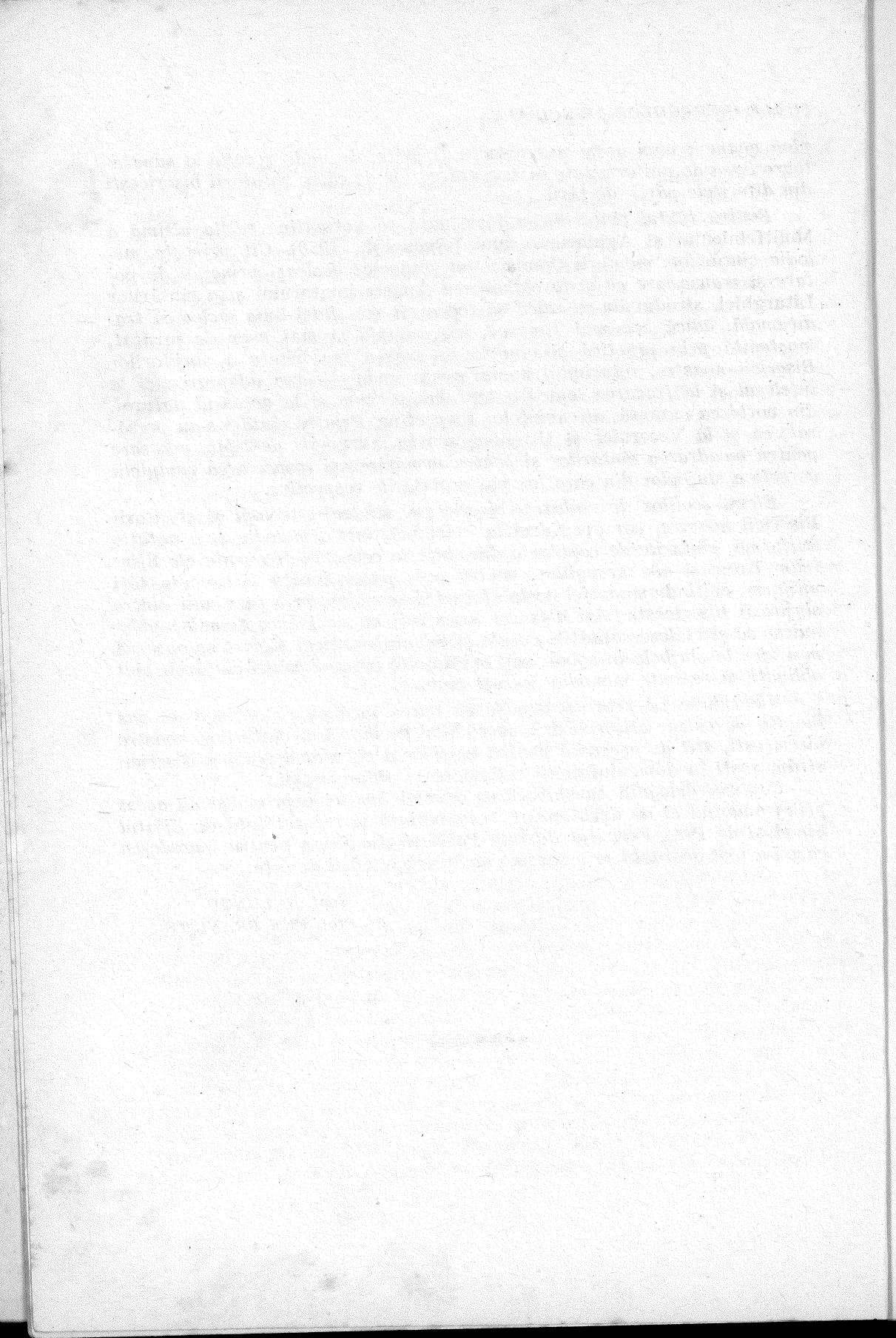
Elevii școlilor de cîntăreți bisericești, studenții teologi și slujitorii Bisericii noastre, vor avea deci la îndemîină, într-o melodie și o notație uniformă, cîntările de căpetenie din slujbele cele mai frecvente ale Sfințelor Taine și ale ierurgiilor, pentru a le putea învăța și executa toți unăform, evitîndu-se astfel acele «faceri personale», prin care unii dintre slujitorii bisericești (mai ales cei înzestrați cu voci excepționale) obișnuiesc să-și etaleze calitățile vocale și talentul muzical și care se observă mai ales la slujbele în sobor, sau ori de cîte ori mai mulți cîntăreți sînt obligați să execute monodic aceeași cîntare.

Nădăjduim că prin aceasta se va putea face pe viitor încă un pas înainte pe calea uniformizării serviciilor divine și a cîntărilor noastre bisericești, atît de necesară pentru unificarea cît mai deplină a Bisericii strămoșești în domeniul vieții religioase și duhovnicești.

Comisia delegată cu elaborarea acestei lucrări exprimă și cu acest prilej omagiul ei de devotament, recunoștință și respect față de Sfîntul Sinod și de Prea Fericitul Părinte Patriarh Justinian pentru încrederea care i-a fost acordată prin sarcina alcătuirii lucrării de față.

Conf. N. LUNGU
Pr. Prof. ENE BRANIȘTE

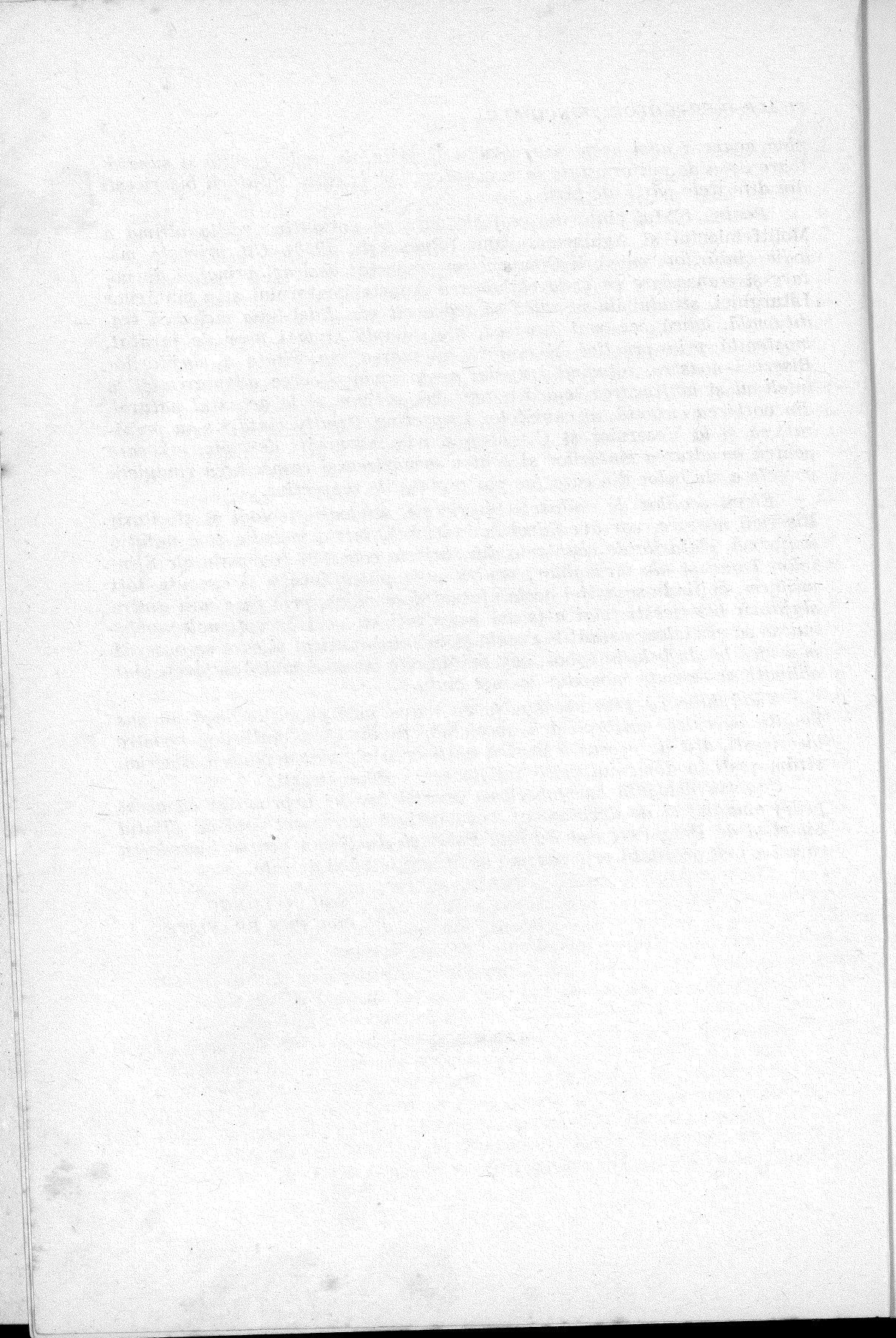
CÎNTĂRILE

DIN SLŪJBELE

BOTEZULUI, CUNUNIEI,

TE-DEVM-ULUI

ȘI ÎNMORMINTĂRII

CÎNTĂRILE

DIN SLVABELE

BOTEZULVI, CUNVNIEL,

TE-DEVM-VLVI

ȘI ÎNMORMÎNTĂRII

LĂMURIRI TEHNICE

a) Întrucît textul cîntărilor noastre bisericești nu este versificat, ceea ce face ca în notația liniară împărțirea lor în măsuri diferite să îngreueze mult executarea, am evitat această împărțire, excluzînd bara de măsură. Pentru ușurință, în executare, tactul se va bate numai în jos, unitatea de timp fiind pătrimea, care se cîntă într-o bătaie (ca în notația psaltică).

b) În privința nuanțelor, se recomandă ca — în general — cîntările să nu fie strigate, ci potolite, așa cum cere caracterul slujbei și ambianța în care ele se desfășoară.

Ca un indiciu sigur și îndreptar clasic, se va avea în grijă ca, atunci cînd melodia coboară, puterea vocii să descrească. De altfel, nuanțele principale au fost arătate prin termenii respectivi la fiecare cîntare.

c) Transcrierea cîntărilor bisericești pe notația liniară nu impune cîntărețului să execute aceste cîntări la înălțimea respectivă a diapazonului, cerută de tonalitățile în care sînt transcrise. Alegerea tonului depinde de timbrul vocii cîntărețului, căci, desigur, că un tenor execută o cîntare într-o tonalitate mai înaltă, pe cînd un bariton sau un bas va executa aceeași cîntare într-o tonalitate mai joasă.

d) Acolo unde sînt doi cîntăreți sau două strane, toate cîntările vor fi executate alternativ, începînd totdeauna cîntărețul I, sau strana dreaptă.

e) Transcrierea cîntărilor pe ambele notații suprapuse obligă pe executant ca — în cazul unei eventuale greșeli tehnice de desen sau tipar la una din notații — să cerceteze cu atenție cealaltă notație, care redă același desen melodic.

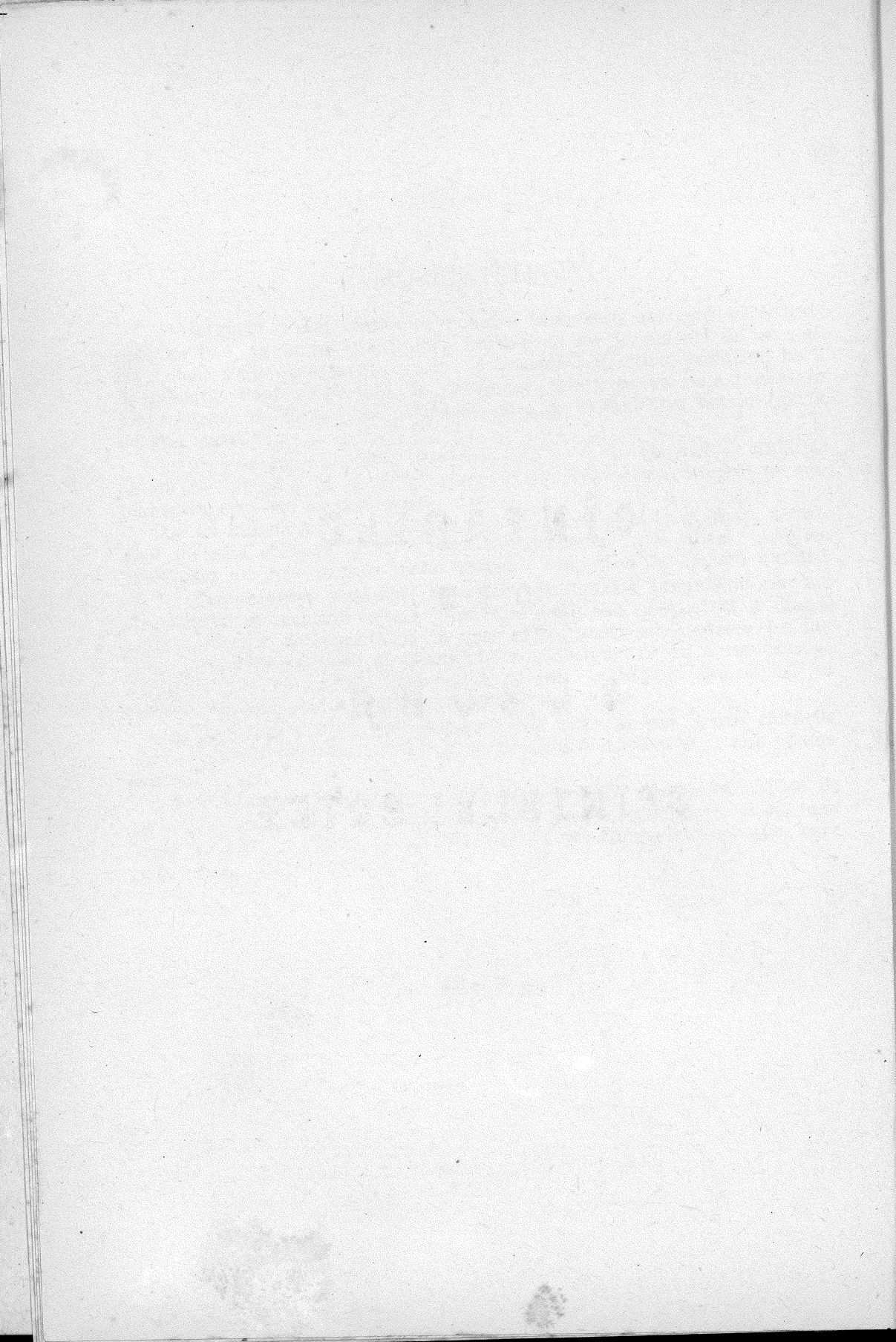

CÎNTĂRILE

DIN

S L Ů J B A

SFÎNTULUI BOTEZ

Fiind adus pruncul de botezat la biserică,nașul îl ține în brațe,iar preotul îl înfîmînă la ușă,sau în lînda bisericii.

După ce se săvîrșește aici toată rînduiala catehemenatului (exorcismele, lepădările,unirea cu Hristos și mărturisirea credinței),precum se arată în Molitfelnic,preotul,împreună cu nașul și cu pruncul,întră în biserică (în pronos),unde urmează slujba propriu zisă a botezului și a ungerii cu Sf. Mir.

Preotul cădește întîi în jurul colimvitrei (cristelniței) și al mesei (analogului),pe care sînt așezate dinainte cele de trebuință,dînd binecuvîntarea de început,(Binecuvîntată este împărăția Tatălui.....); urmează îndată Ectenia Mare, rostită de preot sau de diacon (dacă este).

ECTENIA MARE

(Glasul VIII) *oh vi*

mf *oh* *mf* *Moderato*

1 A - min Doam - ne mi - lu - e - ște. Doam - ne

2 A - min Doam - ne mi - lu - e - ște. Doam - ne

3 mi - lu - e - ște. Doam - ne mi - lu - e - ște.

4 Doam - ne mi - lu - e - ște. Doam - ne mi - lu - e -

5 Doam - ne mi - lu - e - ște. Doam - ne mi - lu - e -

6 ște. Doam - ne mi - lu - e - - - ște.

ște. Doam - ne mi - lu - e - - - ște.

Tmf
Allegretto

Prea Sfin - tă Năs - că - toa - re de
Prea Sfin - tă Năs - că - toa - re de

Dum - ne - zeu mi - lu - e - ște - ne pre noi
Dum - ne - zeu mi - lu - e - ște - ne pre noi

Ți - e Doam - ne A - min.
Ți - e Doam - ne A - min .

Dacă ectenia e rostită de diacon, preotul citește în același timp, în taină, rugăciunea: „Îndurate și milostive Dumnezeule...” Dacă nu este diacon, preotul citește această rugăciune întru auz și după sfârșitul ei, începe îndată citirea rugăciunii, pentru sfințirea apei de botez astfel:

MARE EȘTI DOAMNE...

Glasul VIII *Ń* (A ca dela VI)

Tmf
Recitativ

Ma - re ești Doam - ne și mi - nu -
Ma - re ești Doam - ne și mi - nu -

na - te sînt lu - cru - ri - le Ta - le
na - te sînt lu - cru - ri - le Ta - le

și nici un cu - vînt nu es - te de a - juns

și nici un cu - vînt nu es - te de a - juns

spre la - u - da mi - nu - ni - lor Ta - le.

spre la - u - da mi - nu - ni - lor Ta - le.

Se zice de trei ori, apoi preotul citește restul rugăciunii: „Că Tu de bună voie... pînă la sfîrșit, precum se arată în Molitfelnic, iar cîntărețul (corul) răspunde:

A - min.

A - min.

Preotul: Pace tuturor!

Cîntăreții: (corul)

Și du - hu - lui Tău.

Și du - hu - lui Tău.

Preotul: Ceperile voastre Domnului să le plecați!

Cîntăreții (corul)

Ți - e Doam-ne.

Ți - e Doam-ne.

Apoi preotul citește rugăciunea pentru bine cuvîntărea untelemnului, din care toarnă după aceea, de trei ori în apa sfințită din cristelniță, în chipul crucii, zicînd de fiecare dată: Să luăm aminte! iar cîntărețul (corul) răspunde:

A - li - lu - i - a, A - li - lu - i - a, A - li - lu - i - a.

Recitativ

A - li - lu - i - a, A - li - lu - i - a, A - li - lu - i - a.

Apoi preotul unge pe prunc cu untelemnul binecuvîntat, după rînduiala arătată în Molitfelnic, îl botează și îl pune în brațele nașului, pe pînza albă (crișma), care înfățișează vestmîntul curat al celor de curînd botezați, zicînd: Îmbracă-se robul (roaba) lui Dumnezeu(x) în haina dreptății, în numele Tatălui...” etc. Iar după ce își spală mîinile, binecuvîntează lumînarea și o dă nașului, cîntînd:

mf
Allegretto

Prea Sfin - tă Năs - că - toa - re de
Prea Sfin - tă Năs - că - toa - re de

Dum - ne - zeu mi - lu - e - ște - ne pre noi
Dum - ne - zeu mi - lu - e - ște - ne pre noi

Ți - e Doam - ne A - min.
Ți - e Doam - ne A - min .

Dacă ectenia e rostită de diacon, preotul citește în același timp, în taină, rugăciunea: „Îndurate și milostive Dumnezeule...” Dacă nu este diacon, preotul citește această rugăciune întru auz și după sfârșitul ei, începe îndată citirea rugăciunii, pentru sfințirea apei de botez astfel:

MARE EȘTI DOAMNE...

Glasul VIII *♩* (A ca dela VI)

mf
Recitativ

Ma - re ești Doam - ne și mi - nu -
Ma - re ești Doam - ne și mi - nu -

na - te sînt lu - cru - ri - le Ta - le
na - te sînt lu - cru - ri - le Ta - le

și nici un cu - vînt nu es - te de a - juns

și nici un cu - vînt nu es - te de a - juns

spre la - u - da mi - nu - ni - lor Ta - le.

spre la - u - da mi - nu - ni - lor Ta - le.

Se zice de trei ori, apoi preotul citește restul rugăciunii: „Că Tu de bună voie... pînă la sfîrșit, precum se arată în Molitfelnic, iar cîntărețul (corul) răspunde:

A - min.

A - min.

Preotul: Pace tuturor!

Cîntăreții: (corul)

Și du - hu - lui Tău.

Și du - hu - lui Tău.

Preotul: Ceperile voastre Domnului să le plecați!

Cîntăreții (corul)

Ți - e Doam-ne.

Ți - e Doam-ne.

Apoi preotul citește rugăciunea pentru bine cuvîntărea untelemnului, din care toarnă după aceea, de trei ori în apa sfințită din cristelniță, în chipul crucii, zicînd de fiecare dată: Să luăm aminte! Iar cîntărețul (corul) răspunde:

A - li - lu - i - a, A - li - lu - i - a, A - li - lu - i - a.

Recitativ

A - li - lu - i - a, A - li - lu - i - a, A - li - lu - i - a.

Apoi preotul unge pe prunc cu untdelemnul binecuvîntat, după rînduiala arătată în Molitfelnic, îl botează și îl pune în brațele nașului, pe pînza albă (crișma), care înfățișează vestmîntul curat al celor de curînd botezați, zicînd: Imbracă-se robul (roaba) lui Dumnezeu(x) în haina dreptății, în numele Tatălui...» etc. Iar după ce își spală mîinile, binecuvîntează lumînarea și o dă nașului, cîntînd:

DĂ-MI MIE HAINĂ LUMINOASĂ...

Tropar Glasul VIII $\text{A} \text{VI}$ E (Ja cadelă VI)

Tmf
Moderato

Dă-mi mi - e hai - nă lu - mi - noa - să,

Dă-mi mi - e hai - nă lu - mi - noa - - să,

Ce - - la ce te îm-braci cu lu - mi - - na

Ce - - la ce te îm-braci cu lu - mi - - na

ca în-tr-o hai - nă, mult mi - los - ti - ve — Hris-

ca în-tr-o hai - nă, mult mi - los - ti - ve — Hris-

toa - se Dum-ne - ze — ul — nos — tru!

toa — se Dum-ne - ze — ul — nos — tru!

Preotul citește rugăciunea: „Binecuvîntat ești Doamne, Dumnezeule, Atotțitorule...” și unge cu Sf. Mir pe pruncul botezat. Apoi luînd în dreapta cadelnița și dînd mîna stîngă nașului, care ține pe prunc în brațe, ocolesc de trei ori masa (analogul) și cristelnița cîntînd de fiecare dată:

CÎȚI ÎN HRISTOS...

Glasul V $\text{A} \text{II}$

Tmf
Moderato

Cîți în Hris-tos — v-ați bo - te - zat, În Hris-

Cîți în Hris-tos — v-ați bo - te - zat, În Hris-

tos v-ați și - mbră - cat A - li - lu - i - - a.

tos v-ați și - mbră - cat A - li - lu i a.

Se cîntă de două ori, apoi încă o dată mai rar, după cum urmează:

p Cîți în Hris - tos v-ați bo

p Cîți în Hris - tos v-ați bo

te ză, În Hris - tos v-ați

te ză, În Hris - tos v-ați

și - mbră - cat A - li - lu - i - a.

și - mbră - cat A - li - lu i a.

Se citește apoi, cu regula știută, Apostolul în timp ce preotul (diaconul) cădește. La sfîrșitul Apostolului, preotul: Pace ție cititorule? iar cîntărețul (corul) cîntă:

A L I L U I A

Glasul I *p* *mf*

p A - li - lu - i a, *

p A - li - lu i a,

A - li - lu — i — a A

A - li - lu — i — a A

li — lu — i — a!

li — lu — i — a!

Preotul: Înțelepciune, dreptii să ascultăm Sfânta Evanghelie! Pace tuturor!

Cântăreții (corul) *mf* Și du - hu - lui Tău.

Preotul: Din Sfânta Evanghelie... Cântăreții (corul)

Și du - hu - lui Tău.

MĂRIRE ȚIE, DOAMNE!

Glasul VIII *v* *mf* (Acadela VI)

mf Mă - ri - re Ți - e, Doam - ne, Mă - ri - re Ți — e!

Mă - ri - re Ți - e, Doam - ne, Mă - ri - re Ți — e!

Preotul: Să luăm aminte! După citirea Sfintei Evanghelii, cântărețul (corul) cântă din nou „Mărire Ție Doamne...” ca mai înainte; după aceea, preotul citește rugăciunile pentru spălarea și pentru tunderea pruncului, făcând cele prescise în rînduiala Molitfelnicului. Apoi rostește ectenia întreită scurtă „Miluește-ne pre noi, Dumnezeu, după mare mila Ta” etc.) la care cântărețul (corul) răspunde:

DOAMNE, MILUEȘTE
(INTREIT)

Glasul VIII Vi (J cadela Vi)

mf ① *Moderato*

Doam - ne mi - lu - e - ște, Doam - ne
Doam - ne mi - lu - e - ște, Doam - ne

mi - lu - e - ște, Doam - ne mi - lu - e _____
mi - lu - e - ște, Doam - ne mi - lu - e _____

ște! ② Doam - ne mi - lu - e - ște,
ște! Doam - ne mi - lu - e - ște,

Doam - ne mi - lu - e - ște, Doam - ne mi - lu -
Doam - ne mi - lu - e - ște, Doam - ne mi - lu -

e _____ ște! A - min.
e _____ ște! A - min.

Preotul: Slavă Ție Hristoase....iar cîntărețul(șorul)răspunde:

Slavă Tatălui Și Fiului și Sfîntului Duh,Și acum și pururea și în vecii

Recitativ

Slavă Tatălui Și Fiului și Sfîntului Duh,Și acum și pururea și în vecii

vecilor. Amin.Doamne miluește, Doamne miluește, Doamne miluește.

vecilor. Amin.Doamne miluește, Doamne miluește, Doamne miluește.

Bi - ne cu - vin - tea - ză.

Moderato

Bi - ne cu - vin - tea - ză.

Preotul rostește otpustul: Ceta ce în Iordan de la Ioan a voit a se boteza...etc, iar cîntărețul (șorul) răspunde:

A - min.

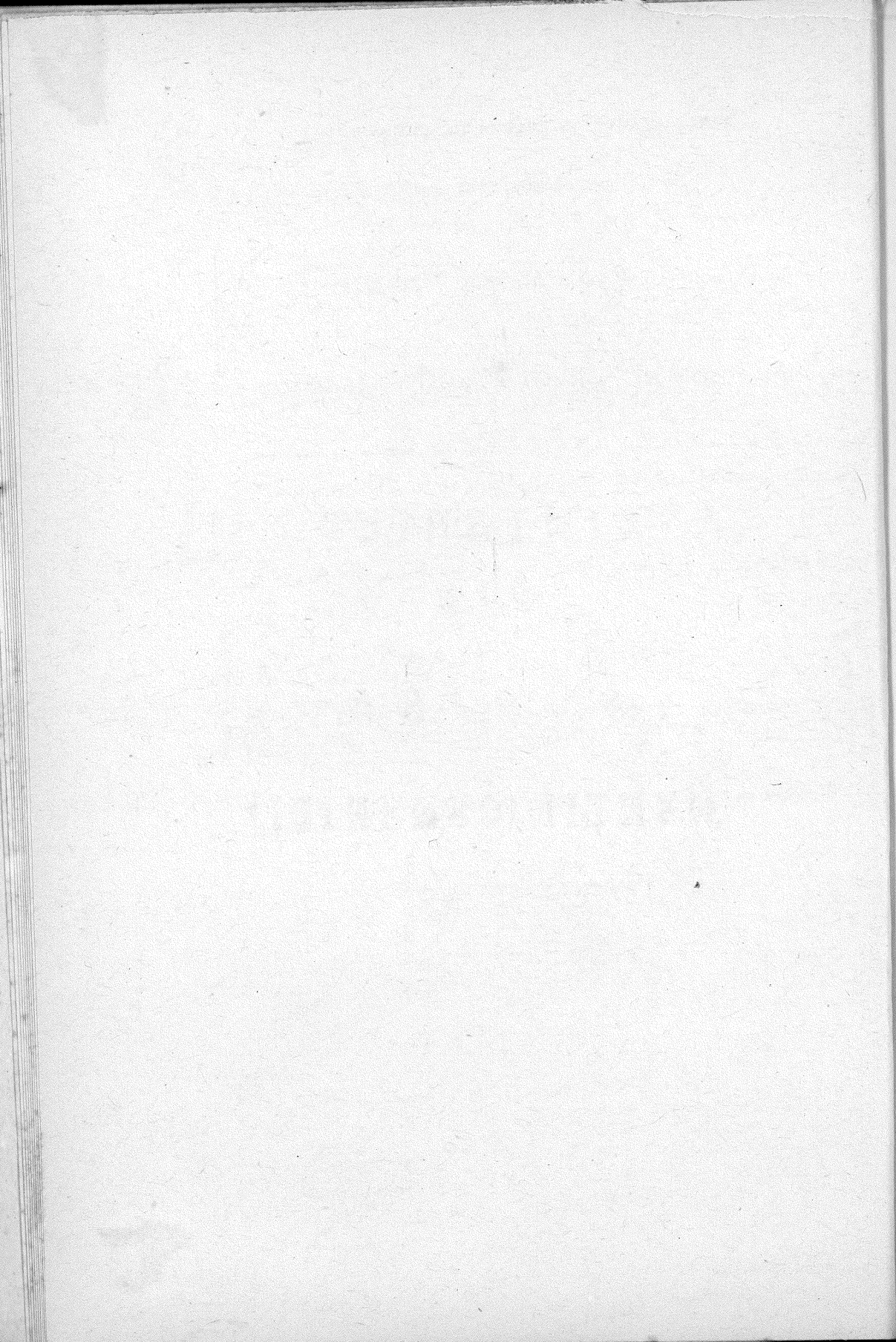
A - min.

CÎNTĂRILE

DIN

S L O J B A

NUMĂRII (CUMĂRII)

Venind în biserică mirii și nașii, preotul îmbrăcat cu epitrahil și sfiță, îi întâmpină în mijlocul bisericii, binecuvîntează luminările, le dă nașilor și face mai înfri (dacă nu s-a făcut mai înainte) slujba Logodnei, după rînduiala din Molitfelnic. Apoi preotul cădește în jurul mesei pe care sînt așezate dinainte cele de trebuință pentru cununie (Sf. Evanghelie și cununiiile, sfeșnice cu lumini, paharul cu vin), rostind pe rînd, stihurile psalmului 127, iar corul (cîntărețul) cîntă, după fiecare stih:

MĂRIRE ȚIE, DUMNEZEUL NOSTRU

Glasul VII *ar* Jă

f
Moderato

Mă - ri - re Ți - e Dum - ne - ze - ul

Mă - ri - re Ți - e Dum - ne - ze - ul

no - stru, mă - ri - re Ți - e!

no - stru, mă - ri - re Ți - e!

În bisericile din orașe e obiceiul să se cînte numai, Mărire Ție, Dumnezeul nostru, Mărire Ție, de trei ori, fără să se mai citească stihurile psalmului. Apoi preotul dă binecuvîntarea pentru începutul slujbei cununiei. Binecuvîntată este Împărăția Tatălui... făcînd semnul crucii cu Sf. Evanghelie deasupra cununiiilor. Urmează Ectenia Mare, pe care, dacă este diacon, o rostește el, dacă nu, o zice preotul, corul sau cîntăreții dînd răspunsurile în glas VIII (ca la pag. 1); apoi preotul citește cele trei rugăciuni pentru binecuvîntarea mirilor și pune cununiiile pe capetele lor, după cum se arată în Molitfelnic. Apoi îi binecuvîntează, cîntînd.

DOAMNE, DUMNEZEUL NOSTRU

Glasul VII *ar* Jă

f
Allegretto

Doam - ne, Dum - ne - ze - ul no - stru,

Doam - ne, Dum - ne - ze - ul no - stru,

CINTARILE DIN SLUJBA NUNȚII (CUNUNIEI)

cu ma - ri - re și cu cin - ste, în - cu -
cu mă - ri - re și cu cin - ste, în - cu -
nu - nea — ză-i pre dîn — șii.
nu - nea — ză-i pre dîn — șii.

De trei ori (preotul sau clerul odată, iar corul sau cîntăreții de două ori).

Urmează citirea Apostolului și a Sf. Evanghelii, cu regula știută, apoi o ectenie întreită scurtă (ca la pag. 7); preotul citește o nouă rugăciune pentru binecuvîntarea nuntii, apoi urmează ectenia cererilor („Apără mîntuește... Ziua toată!) la sfîrșitul căreia se cîntă: Tatăl nostru. Preotul binecuvîntează apoi paharul de vin cu rugăciunea din Molitfelnic, Dumnezeuule, Căla ce pe toate le-ai făcut cu puterea Ta...”) și dă mirilor să guste din el, în timp ce corul (cîntăreții) cîntă:

PAHARUL MÎNTŪIRII

Glăsul III ♩ ♩

mf
Andante
Pa - ha - rul mîn - tu - i - rii voi lu - a
Pa - ha - rul mîn - tu - i - rii voi lu - a
Și nu - me - le Dom - nu - lui voi che - ma.
Și nu - me - le Dom - nu - lui voi che - ma.

Apoi preotul ia în dreapta cadelnița, (dacă este diacon o ia acesta și merge înainte cădînd) și dînd mîna nașului, iar acesta mirelui, ș. a. m. d. ocolesc cu toții masa (tetrapodul) din mijloc de trei ori; la prima înconjurare clerul și corul (cîntăreții) cîntă:

ISAIE, DĂNTREȘTE

Glasul V

mf
Allegretto

I - sa - i - e, dăn - țu - e - ște; Fe - cioa
I - sa - i - e, dăn - țu - e - ște; Fe - cioa

ra a a - vut _____ în pîn - te - ce și a
ra a a - vut _____ în pîn - te - ce și a

năs - cut Fiu — pre E - ma - no - il, pre Dum - ne -
năs - cut Fiu — pre E - ma - no - il, pre Dum - ne -

zeu și o — mul; Ră - să - ri - tul es - te nu —
zeu și o — mul; Ră - să - ri - tul es - te nu —

me - le Lui pre ca - re - le mă - rin — du - L
me - le. Lui pre ca - re - le mă - rin — du - L

pre Fe - cioa — ra o fe — ri - cim! — ✠

pre Fe - cioa — ra o fe — ri - cim! —

La cea de a doua înconjurare se cântă:

SFINȚILOR MUCENICI

Glasul VII Jă

mf Sfin - ți - lor mu - ce - nici, ca - re bi —

Allegretto *mf*

Sfin - ți - lor mu - ce - nici, ca - re bi —

ne — v-ați ne - vo - it, și v-ați în -

ne — v-ați ne - vo - it, și v-ați în -

cu — nu — nat, ru - ga — ți —

cu — nu — nat, ru - ga — ți —

vă Dom - nu - lui, să se mi lu - ia —

vă Dom - nu - lui, să se mi - lu - ia —

scă — su - fle - te - le noa — — — — — stre.

scă — su - fle - te - le noa — — — — — stre.

La cea de a treia înconjurare se cîntă:

SLAVĂ ȚIE, HRISTOASE

Glasul VII

mf *ar* *f*

f *Moderato* *mf*

Sla - vă Ți - e, Hris - toa — se, Dum — ne -

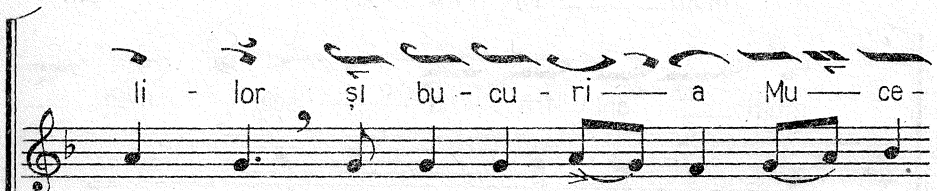
Sla - vă Ți - e, Hris - toa — se, Dum — ne -

ze - u - le, la - u - da A - po — — — — — sto -

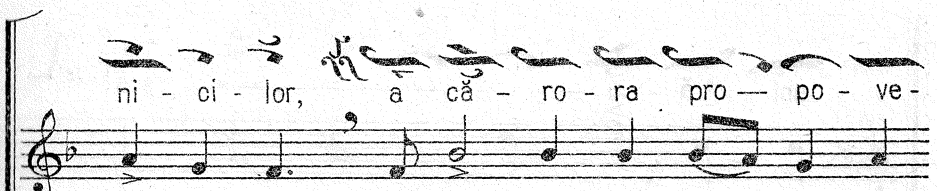
ze - u - le, la - u - da A - po — — — — — sto -

li - lor și bu - cu - ri — a Mu — ce -

li - lor și bu - cu - ri — a Mu — ce -

ni - ci - lor, a că - ro - ra pro — po - ve -

ni - ci - lor, a că - ro - ra pro — po - ve -

du - i - re e - ste
du - i - re e - ste

Tre - i - mea cea de o - fi - in - ță.
Tre - i - mea cea de o - fi - in - ță.

Preotul ajutat de nași, ia acum cununile de pe capetele mirilor, precum se arată în Molitfelnic, citește ultimele două rugăciuni pentru binecuvântarea mirilor și apoi face otpustul (apolisul) Apoi în timp ce mirii, nași, părinții și rudele mirilor sărută, pe rînd, Sf. Evanghelie, Sf. Cruce, cununile și mîna preotului, cîntăreții (corul) obișnuesc să cînte (mai ales pe la bisericile din orașe):

MULȚI ANI TRĂIASCĂ

Glasul VIII (Ga ca dela Ni)

Mulți ani trăiască,
Maestoso

Mulți ani trăiască,
mulți ani trăiască, mulți

mulți ani trăiască, mulți

ani trăiască!
ani trăiască!

Se cîntă de trei ori.

Cînd slujește un arhieru, i se cîntă afit la venirea în Sf. locaș, cît și la sfîrșitul slujbei și la ieșirea din biserică, în timp ce el binecuvîntează pe credincioși:

PRE STĂPÎNUL

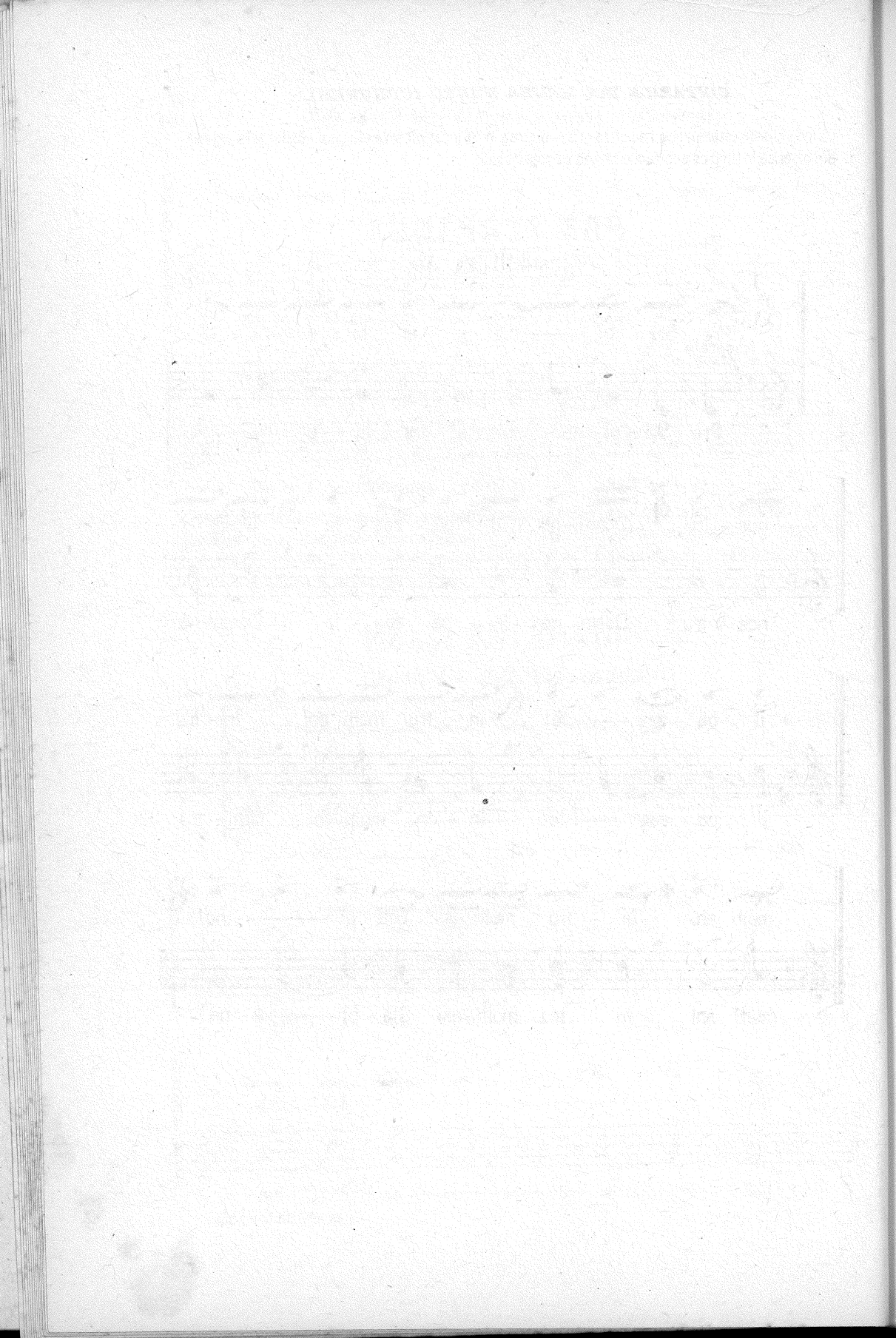
Glasul III *Ja*

T
Moderato
 Pre Stă - pî — nul și ar - hi - e - re - ul
 Pre Stă - pî — nul și ar - hi - e - re - ul

nos - tru Doam - ne îl pă - zeș - te Doam - ne
 nos - tru Doam - ne îl pă - zeș - te Doam - ne

il pă - zeș — te! În - tru mulți ani în - tru
 il pă - zeș — te! În - tru mulți ani în - tru

mulți ani în - tru mulți ani Stă - pî — ne!
 mulți ani în - tru mulți ani Stă - pî — ne!

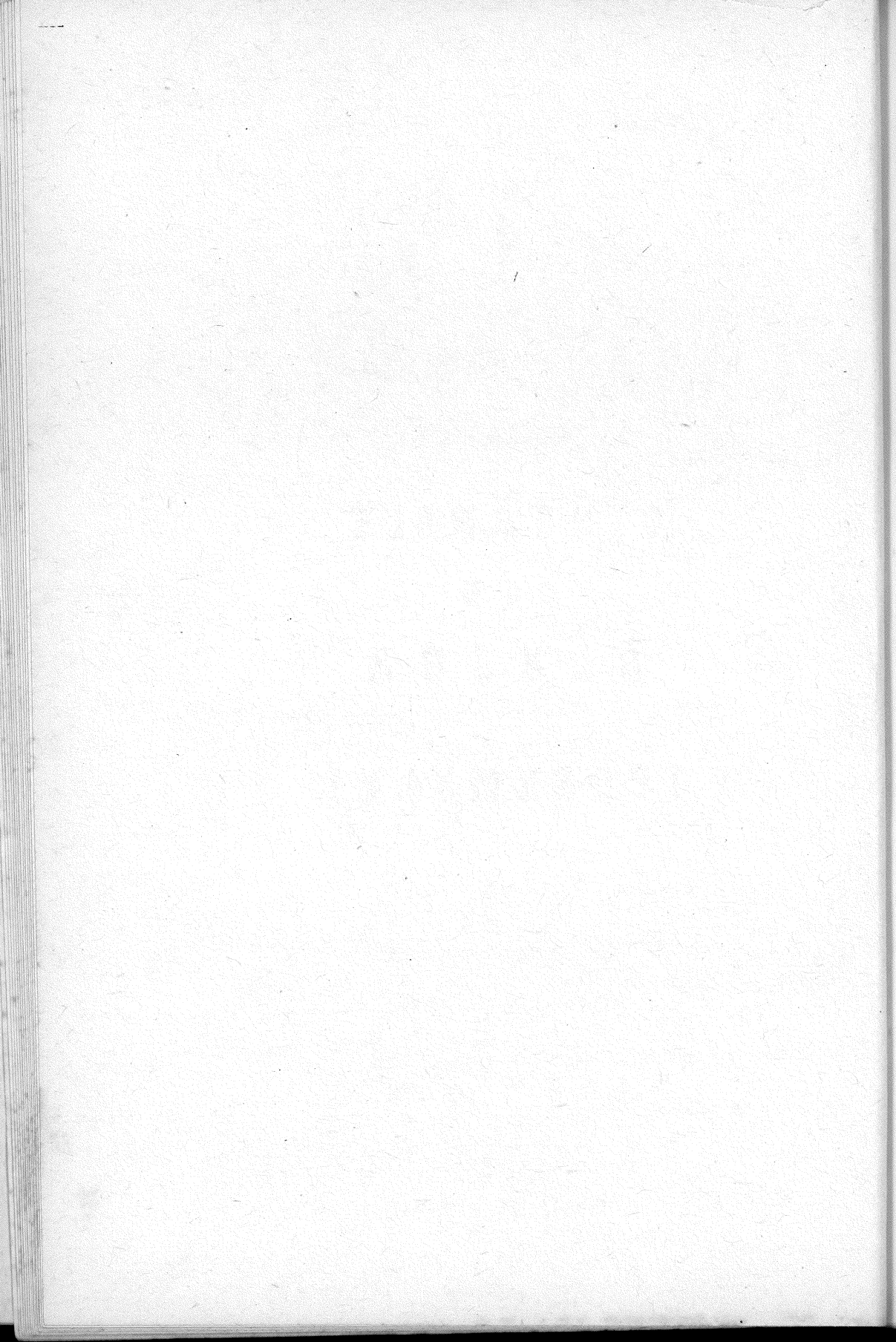

CÎNTĂRILE

DIN

S L Ů J B A

T E D E Ů M Ů L Ů I

Cînd se săvîrșește Tedeum, se pune în mijlocul bisericii (sub policandru) o masă, pe care se așează sfeșnice cu lumini. Preotul îmbrăcat cu epitrahil și felon, iese din Sf. altar prin ușile împărătești, purtînd în mîini Sf. Evanghelie și Sf. Cruce, pe care le așează pe masa din mijlocul bisericii. Apoi dă binecuvîntarea de început, cîndînd în jurul mesei și în naos, în timp ce cîntăreții cîntă :

ÎMPĂRATE CERESC

Glasul VI ♩ ♩

mf

Im - pă - ra - - te, ce - resc, Mîn - gî - ie -

Andante *mf*

Im - pă - ra - - - te, ce - resc, Mîn - gî - ie -

to - ru - le, Du - - hul a - de -

to - ru - le, Du - hul a - de -

vă - ru - lui Ca - re - le

vă - ru - lui Ca - re - le

pre - tu - tin de - nea ești

pre - tu - tin de - nea ești

și toa - te le pli - nești, Vis - ti -

și toa - te le pli - nești, Vis - ti -

e - rul bu - nă - tă - ți - lor

e - rul bu - nă - tă - ți - lor

și dă - tă - to - ru - le de

și dă - tă - to - ru - le de

vi - a - ță,

vi - a - ță,

Vi - no și te să - lăș - lu - e

Vi - no și te să - lăș - lu - e

ște — în - tru noi Și ne cu - ră - țe - ște
 ște — în - tru noi Și ne cu - ră - țe — ște
 de toa - ță n ti - nă - ciu — nea; Și
 de toa - ță n ti - nă - ciu — nea; Și
 mîn - tu - e - ște — Bu — nu — le, su - fle -
 mîn - tu - e - ște — Bu — nu — le, su - fle -
 te — le noa — stre!
 te — le noa — stre!

Cîntărețul zice în continuare, Sfinte Dumnezeule... și celelalte rugăciuni începătoare, iar după „Veniți să ne închinăm...” citește psalmul rînduit (care variază după felul Tedeumului, precum arată cartea de slujbă cu acest titlu). Apoi preotul (diaconul dacă este) rostește Ectenia Mare, după care, la Tedeumurile de mulțumire (la aniversări, zile onomastice, etc), se cîntă:

DOMNEZEV ESTE DOMNUL

Glasul IV *ἦ* Forma glasului II *Λ*
 6 *mf*
 Moderato
 Dum - ne - zeu es - te Dom - nul și sa a -
 Dum - ne - zeu es - te Dom - nul și sa a -

ră - tat no - uă, bi - ne es - te
ră tat no - uă, bi - ne es - te

cu - vîn - tat Cel ce vi - ne în - tru nu -
cu - vîn - tat Cel ce vi - ne în - tru nu -

me - le Dom - nu lui.
me - le Dom - nu lui.

TROPAR GLASUL IV

Forma glasului II Δ

Mul - tu - mi - tori fi - ind noi, ne - vred -
Allegretto
Mul - tu - mi - tori fi - ind noi, ne - vred -

ni - cii ru - bii Tăi, Doam - ne, pen - tru
ni - cii ro - bii Tăi, Doam - ne, pen - tru

bi - ne fa - ce - ri - le Ta - le ce - le mari,

bi - ne fa - ce - ri - le Ta - le ce - le mari,
ce au fost a - su - pra noa - stră, Slă - vind

ce au fost a - su - pra noa - stră Slă - vind

Te lă - u - dăm, Te bi - ne cu - vîn - tăm, Îți

Te lă - u - dăm, Te bi - ne cu - vîn - tăm, Îți

mul - ți - mim, cîn - tăm - și mă - rim mi - los - ti -

mul - ți - mim, cîn - tăm - și mă - rim mi - los - ti -

vi - rea Ta, și cu dra - gos - te stri - găm -

vi - rea Ta, și cu dra - gos - te stri - găm -

că - tre Ti - ne: Bi - ne fă - că - to -

că - tre Ti - ne: Bi - ne fă - că - to -

ru — le, Mîn - tu - i - to - rul no — stru,
 ru — le, Mîn - tu - i - to - rul no — stru,
 mă - ri - re Ți — e!
 mă - ri - re Ți — e!

MĂRIRE... TROPAR CLASYL III

„A

mf
 Mă - ri - re Tatălui și Fiului și Sfântului Duh.
 Recitativ
mf
 Mă - ri - re Tatălui și Fiului și Sfântului Duh.
mf
 Allegretto
 De bi - ne fa — ce - ri - le și da - ru -
 De bi - ne fa — ce - ri - le și da - ru -
 ri - le Ta — le ca ni - ște robi ne - vred —
 ri - le Ta — le ca ni - ște robi ne - vred —

nici în - vred - ni - cin — du - ne în dar cu o -

nici în - vred - ni - cin — du - ne în dar cu o -

sîr — di - e a - ler - găm — că - tre Ti —

sîr — di - e a - ler - găm — că - tre Ti —

ne; mul - ți - mi - re Îți a - du — cem du -

ne; mul - ți - mi - re Îți a - du — cem du -

pă pu - te — re și slă - vin - du - Te, ca

pă pu - te — re și slă - vin - du - Te, ca

pre un dă - fă - tor de bi — ne și a

pre un dă - fă - tor de bi — ne și a

toa - te fă - că — tor stri — găm:

toa - te fă - că — tor — stri — găm:

Sla - vă Ți — e, Dum - ne - ze - u - le,
 Sla - vă Ți — e, Dum - ne - ze - u - le,
 în - tru tot — în - du - ra — te!
 în - tru tot — în - du - ra — te!

ȘI ACUM...TROPARUL NĂSCĂTOAREI

mf
 Și a - cum și pururea și în vecii vecilor Amin.
 Recitativ
 Și a - cum și pururea și în vecii vecilor Amin.

mf
 Năs - că - toa — re de Dum - ne - zeu, a - ju -
 Năs - că - toa — re de Dum - ne - zeu, a - ju -
 tă - toa — rea creș - ti - ni - lor, ro - bii Țăi
 tă - toa — rea creș - ti - ni - lor, ro - bii Țăi

a - go - ni - sind — mij — lo - ci — rea

a - go - ni - sind mij — lo - ci — rea

Ta, cu mul - țu - mi — tă stri - găm

Ta, cu mul - țu - mi — tă stri - găm

că - tre Ti — ne: **f** Bu — cu - ră - te,

că - tre Ti — ne: Bu — cu - ră - te,

prea cu - ra — tă, Năs - că - toa — re

prea cu - ra — tă, Năs - că - toa — re

de Dum - ne - zeu, Fe - cioa — ră; ne ru -

de Dum - ne - zeu, Fe - cioa — ră; ne ru -

găm — tot - dea - u — na **f** să ne iz - bă -

găm — tot - dea - u — na să ne iz - bă -

vești din toa - te ne - vo i - le,

vești din toa - te ne - vo i - le,

cu ru - gă - ciu ni - le Ta - le,

cu ru - gă - ciu ni - le Ta - le,

grab - ni - că a - ju - tă - toa re!

grab - ni - că a - ju - tă - toa re!

rall....

rall....

La Tedeumul pentru anul nou la Și acum.... se cîntă:

TROPAR GLASUL II

mf

Fă - că - to - ru - le a toa - tă făp -

mf

Fă - că - to - ru - le a toa - tă făp -

tu - ra, Ca - re - le ai pus - vre - mi - le

tu - ra, Ca - re - le ai pus - vre - mi - le

Allegretto

și a ——— nii în - tru a Ta ——— Stă - pî -

și a ——— nii în - tru a Ta ——— Stă - pî -

ni ——— re, bi - ne cu - vin - tea ——— ză cu -

ni ——— re, bi - ne cu - vin - tea ——— ză cu -

nu - na a ——— nu ——— lui bu - nă - tă - ții Ta -

nu - na a ——— nu ——— lui bu - nă - tă - ții Ta -

le Doam ——— ne, pă - zind în pa ——— ce

le Doam ——— ne pă - zind în pa ——— ce

pre po - po - rul Tău. Pen - tru ru - gă - ciu -

pre po - po - rul Tău. Pen - tru ru - gă - ciu ———

ni - le Năs - că - toa ——— rei de Dum - ne - zeu și

ni - le Năs - că - toa ——— rei de Dum - ne - zeu și

ne mîn - tu - e _____ şte!

ne mîn - tu - e _____ şte!

La sărbătorile naționale (comemorative), înainte de tropare cîntăm „Dumnezeu este Domnul” glas. I, apoi Troparul „Mîntuește, Doamne, poporul Tău.” glas. I, după cum urmează :

DUMNEZEU ESTE DOMNUL

mf (Glasul I *q* *Ma*)

Dum - ne - zeu es - te Dom - nul

Dum - ne - zeu es - te Dom - nul

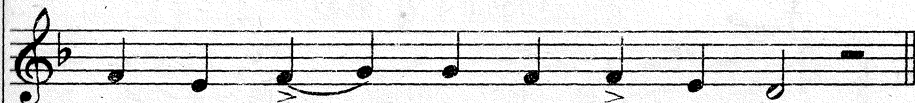
și s-a a - ră - tat no - uă. *q* bi - ne

și s-a a - ră - tat no - uă. bi - ne

es - te cu - vîn - tat *A* Cel ce vi - ne

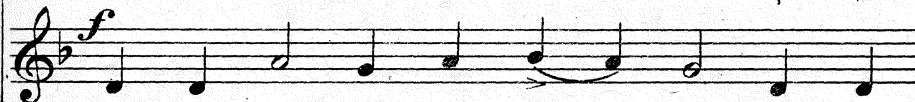
es - te cu - vîn - tat Cel ce vi - ne

în - tru nu — me - le Dom - nu - lui. J
q

în - tru nu — me - le Dom - nu - lui.
De două ori apoi:

f Dum - ne - zeu es - te Dom — nul și s-a

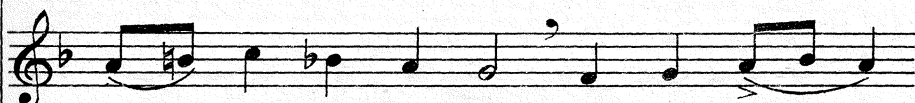
Dum - ne - zeu es - te Dom — nul și s-a

a - ră - tat — no - uă, A bi - ne

a - ră - tat — no — uă, bi - ne

es — te cu - vîn - tat A Cel ce vi —

es — te cu - vîn - tat Cel ce vi —

ne în - tru nu — me - le Dom - nu - lui. J
q

ne în - tru nu — me - le Dom - nu - lui.

De două ori apoi:

TROPARUL „MÎNTUVEȘTE, DOAMNE...”

(Glasul I *ḡ* *Πa*)

mf
Moderato

Mîn - tu - eș - te, Doam - ne, po - po -
Mîn - tu - eș - te, Doam - ne po - po -

rul Tău, Și bi - ne - cu - vin - tea - ză moș - te - ni -
rul Tău, Și bi - ne - cu - vin - tea - ză moș - te - ni -

rea Ta. Bi - ru - în - ță bi - ne cre - din - cio - și -
rea Ta. Bi - ru - în - ță bi - ne cre - din - cio - și -

lor creș - tini a - su - pra - ce - lui pro - tiv - nic
lor creș - tini a - su - pra ce - lui pro - tiv - nic

dă - ru - eș - te Și cu cru - cea Ta pă -
dă - ru - eș - te Și cu cru - cea Ta pă -

zeş - te pre po - po — rul — Tău.

zeş - te pre po - po — rul — Tău.

De trei ori apoi:

MĂRIRE... PODOBIA

„CEL CE TE-AI ÎNĂLȚAT PE CRUCE...”

Glasul IV ♩ (Forma glasului II ♩)

Mă - ri - re Tatălui și Fiului și Sfântului Duh.

Recitativ

Mă - ri - re Tatălui și Fiului și Sfântului Duh.

Cel ce Te-ai în - năl - țat pe cru - ce

Allegretto

Cel ce Te-ai în - năl - țat pe cru - ce

de bu - nă vo - ie, po - po - ru - lui

de bu - nă vo - ie, po - po - ru - lui

Tău - ce - lui nou nu - mit cu nu - me - le Tău.

Tău - ce - lui nou nu - mit cu nu - me - le Tău.

în - du - ră - ri - le Ta - le dă - ru - e — ște-i
 în - du - ră - ri - le Ta - le dă - ru - e — ște-i

Hris-toa - se, Dum - ne - ze — u - le;
 Hris-toa - se Dum - ne - ze — u - le;

Ve - se - le - ște - ne cu pu - te — rea — Ta,
 Ve - se - le - ște - ne cu - pu - te — rea — Ta,

dă - ru - in — du - ne bi - ru - in — ță
 dă - ru - in — du - ne bi - ru - in — ță

a - su — pra pro - tiv — ni - cu - lui,
 a - su — pra pro - tiv — ni - cu - lui,

a - vînd a - ju - to - rul Tău ar — mă de
 a - vînd a - ju - to - rul Tău ar — mă de

pa — ce, ne - bi - ru - i - tă bi - ru -
 pa — ce, ne - bi - ru - i - tă bi - ru -
 in — ță —
 in — ță —

Urmează Și acum.....
 „Născătoare de Dumnezeu... (gles. III)
 vezi în urmă la pag. 38.

Urmează citirea Apostolului și a Sf. Evanghelii, rînduite (variabile după felul Tedeumului), Ectenia întretită și rugăciunea principală pentru ocazia respectivă (al căreia text, de asemenea variază, după felul Tedeumului. Apoi se cîntă Doxologia Mare (Slavă întru cei de sus lui Dumnezeu) sau imnul, Pre Tine Dumnezeule Te lăudăm?

PRE TINE, DUMNEZEULE

Glasul VIII *♩* Vi

mf
 Pre Ti - ne Dum - ne - ze - u — le Te lă -
 Maestoso
 Pre Ti - ne Dum - ne - ze - u — le Te lă -
 u - dăm, pre Ti - ne Doam — ne Te măr -
 u - dăm, pre Ti - ne Doam — ne Te măr -
 tu - ri - sim, pre Ti — ne prea veș —
 tu - ri - sim, pre Ti — ne prea veș —

ni — cu — le, pă — rin — te, tot pă —
 ni — cu — le, pă — rin — te, tot pă —

mîn — tul Te mă — re — ște.
 mîn — tul Te mă — re — ște.

II
 Ți — e, toți în — ge — rii,
 Ți — e, toți în — ge — rii,

Ți — e, ce — ru — ri — le și toa —
 Ți — e, ce — ru — ri — le și toa —

te pu — te — ri — le Ți — e, He — ru — vi —
 te pu — te — ri — le Ți — e, He — ru — vi —

mii — și Se — ra — fi — mii cu ne — în —
 mii — și Se — ra — fi — mii cu ne — în —

ce - tat glas îți stri gă: *v*

ce - tat glas îți stri gă:

III Sfînt! Sfînt! Sfînt! Dom-nul, Dum - ne - zeu, Sa - va ot!

Sfînt! Sfînt! Sfînt! Dom-nul, Dum - ne - zeu, Sa - va ot!

Pli ne sînt cē ru - ri - le

Pli ne sînt ce ru - ri - le

și pă - mîn - tul de mă - ri - rea

și pă - mîn - tul de mă - ri - rea

Sla - vei Ta - le.

Sla - vei Ta - le.

IV Mîn - tu - eș - te, Doam - ne, po - po - rul Tău,

Mîn - tu - eș - te, Doam - ne, po - po - rul Tău,

și bi - ne cu - vin - tea ză moș -

și bi - ne cu - vin - tea ză moș -

te - ni - rea Ta, și pa - ște - o pre

te - ni - rea Ta, și pa - ște - o pre

dîn sa și - n - nal - ță o în veci!

dîn sa și - n - nal - ță o în veci!

V Spre Ti - ne, Doam - ne, am nă - dăj -

Spre Ti - ne Doam - ne am nă - dăj -

ff du - it! Să nu ne ru - și - năm în

ff du - it! Să nu ne ru - și - năm în

veci A - min!

veci A - min!

Apoi preotul face otpustul zilei și (dacă este cazul) se ține cuvîntarea ocazională (comemorativă, festivă sau omagială), cerută de împrejurarea respectivă.

Urmează polihroniul, adică urarea sau rugăciunea pentru îndelungata trăire a căpeteniilor de Stat și bisericești sau a celor pentru care se face Te-deumul, la care cîntăreții (corul) cîntă de trei ori:

MULȚI ANI TRĂIASCĂ

Glăsu! VIII Ni

Maestoso

Mulți ani trăiască,

Mulți ani trăiască,

mulți ani trăiască, mulți

mulți ani trăiască, mulți

ani trăiască!

ani trăiască!

Preotul încheie cu: „Pentru rugăciunile...” iar cîntăreții sau corul cîntă:

A - min!

A - min!

SECRETARY OF THE TREASURY

WASHINGTON, D. C.

1862

1863

1864

1865

1866

1867

1868

1869

1870

1871

1872

1873

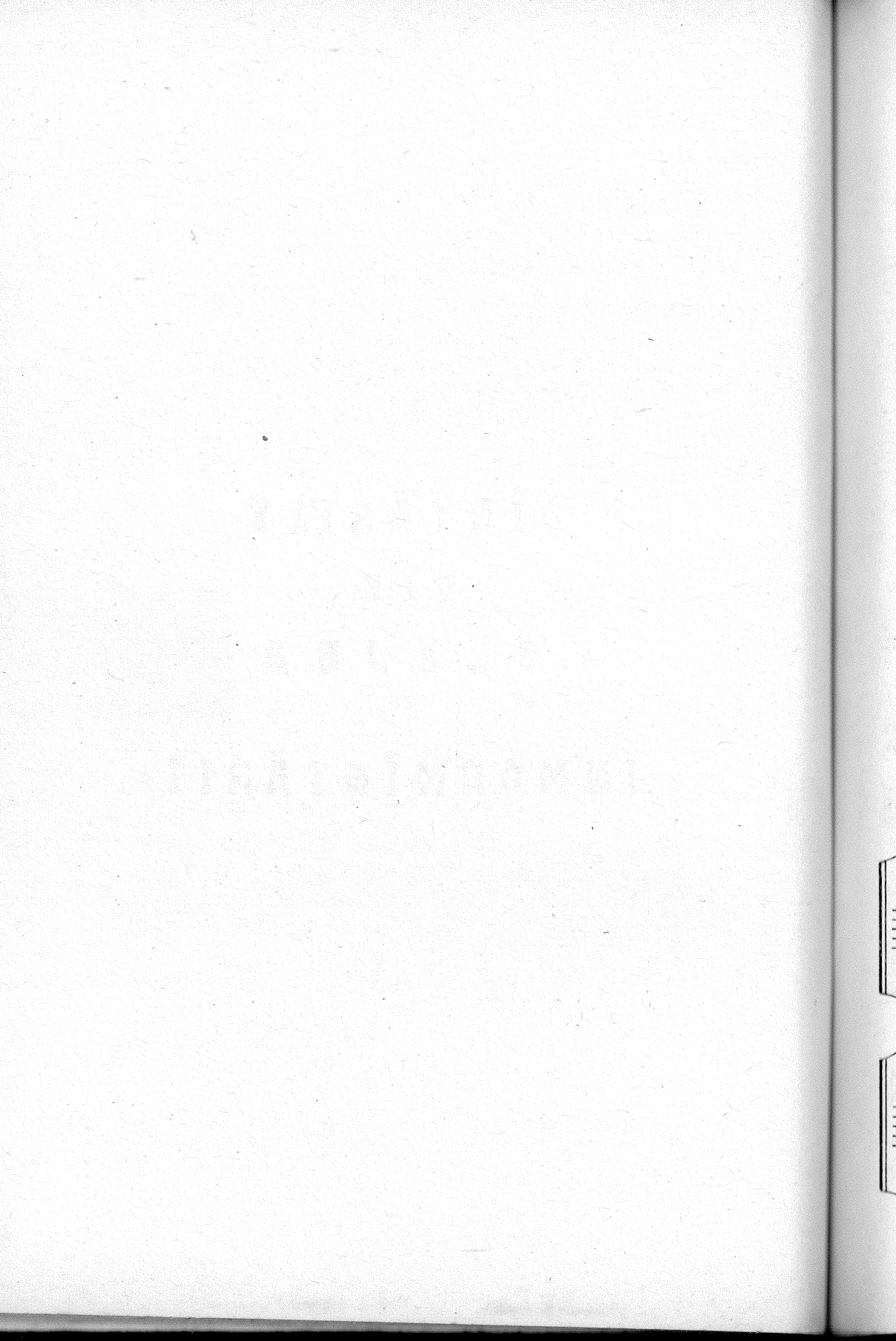
1874

CÎNTĂRILE

DIN

S L Ū J B A

ÎN MORMÎNTĂRII

P A N I H I D A

(Se face la casa răposatului)

Cînd moare vreunul dintre creștini, fiind preotul chemat la casa răposatului, își pune epitrahilul (de culoare neagră dacă are) și dă binecuvîntarea („Binecuvîntat este Dumnezeu nostru...”) iar cîntărețul zice: Amin, Sf. Dumnezeu!... și celelalte rugăciuni începătoare în timp ce preotul cădește trupul mortului și pe cei din casă. După „Tatăl nostru...” și efonisul respectiv, se cîntă îndată următoarele:

T R O P A R E

Glasul IV 6u (leghetos)

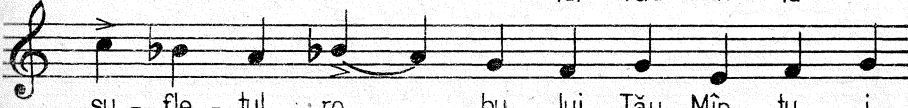
mf

 Eu du - hu - ri - le drep - țî - lor ce - lor
Allegretto

 Cu du - hu - ri - le drep - țî - lor ce - lor

ce s-au să - vîr - șit, O - dih - ne - ște

 ce s-au să - vîr - șit, O - dih - ne - ște

su - fle - tul ro - bu - lui Tău Mîn - tu - i -

 su - fle - tul ro - bu - lui Tău Mîn - tu - i -

to - ru - le pă - zin - du - l

to - ru - le pă - zin - du - l

pre dîn - sul în - tru vi - a - șa ta - cea

pre dîn - sul în - tru vi - a - șa ta - cea

fe - ri - ci - ță ca - re es - te la

fe - ri - ci - ță ca - re es - te la

Ți - ne iu - bi - to - ru - le de oa - meni.

Ți - ne iu - bi - to - ru - le de oa - meni.

În - tru o - dih - na Ta Doam - ne,

În - tru o - dih - na Ta Doam - ne

un - de toți Sfin - ții Țăi se o - dih - nesc,

un - de toți Sfin - ții Țăi se o - dih - nesc,

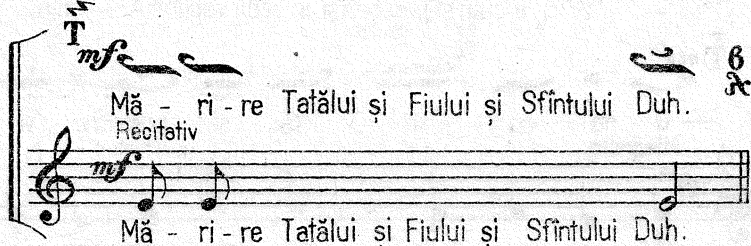
o - di - ne - ŝte și su - fle - tul
o - di - ne - ŝte și su - fle - tul

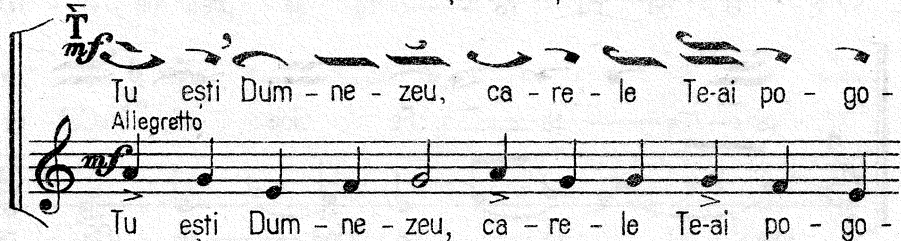
ro - bu - lui Tău, că sin - gur ești
ro - bu - lui Tău, că sin - gur ești

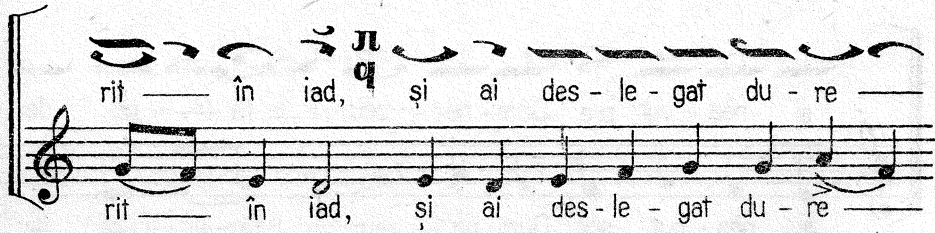
fă - ră de moar - te.
fă - ră de moar - te.

mf
Mă - ri - re Tatălui și Fiului și Sfântului Duh. *mf*
Recitativ
Mă - ri - re Tatălui și Fiului și Sfântului Duh.

mf
Tu ești Dum - ne - zeu, ca - re - le Te-ai po - go -
Allegretto
Tu ești Dum - ne - zeu, ca - re - le Te-ai po - go -

rit - în iad, și ai des - le - gat du - re
rit - în iad, și ai des - le - gat du - re

ri - le ce - lor fe - re - cați În - su - ți și su —
 ri - le ce - lor fe - re - cați În - su - ți și su —

fle - tul ro - bu - lui Tău o - dih - ne - ște - l!
 fle - tul ro - bu - lui Tău o - dih - ne - ște - l!

Recitativ
 Și a - cum și pururea și în vecii vecilor A - min.
 Și a - cum și pururea și în vecii vecilor A - min.

mf Allegretto
 U - na cu - ra - tă și prea ne - vi - no -
 U - na cu - ra - tă și prea ne - vi - no -

va - tă Fe - cioa - ră, Ca - re
 va - tă Fe - cioa - ră, Ca - re

ai nă - cut pre Dum - ne - zeu fă - ră de
 ai nă - cut pre Dum - ne - zeu fă - ră de

să - mîn - tă, roa - gă-L să mîn - tu -
 să - mîn - tă, roa - gă-L să mîn - tu -
 ias - că su - fle - tul ro - bu - lui Tău!
 ias - că su - fle - tul ro - bu - lui Tău!

DOAMNE MILĂȘTE

INTREIT

Glasul V

① *Andantino*
 Doam - ne mi - lu - e - ște
 Doam - ne mi - lu - e - ște
 Doam - ne mi - lu - e - ște Doam - ne
 Doam - ne mi - lu - e - ște Doam - ne
 mi - lu - e - ște.
 mi - lu - e - ște.

②

p *Andantino*

Doam - ne mi - lu - e - ște Doam - ne

Doam - ne mi - lu - e - ște Doam - ne

mi - lu - e - ște Doam - ne mi - lu -

mi - lu - e - ște Doam - ne mi - lu -

e ————— ște!

e ————— ste!

De două ori;

p *Andantino*

Doam - ne mi - lu - e ————— ște

Doam - ne mi - lu - e ————— ște

Preotul citește apoi rugăciunea „Dumnezeul duhurilor și a tot trupul...» cu ecfonisul respectiv, apoi face apolisu, după care zice: „Întru fericită adormire...» iar cântărețul cântă „Veșnică pomenire » după cum urmează:

①

p *Andantino*

Veș - ni - că po - me - ni - re Veș - ni - că po - me -

Veș - ni - că po - me - ni - re Veș - ni - că po - me -

ni - re *mf* Veș - ni - că lor po - me - ni - re!

ni - re Veș - ni - că lor po - me - ni - re!

② *mf* Veș - ni - că po - me - ni - re *mf* Veș -

Andantino

Veș - ni - că po - me - ni - re Veș -

ni - că po - me - ni - re, *mf* Veș - ni -

ni - că po - me - ni - re Veș - ni -

că lor po - me - ni - re!

că lor po - me - ni - re!

③ *mf* Veș - ni - că po - me - ni - re *mf* Veș - ni -

Andante

Veș - ni - că po - me - ni - re Veș - ni -

că po - me - ni - re *mf* Veș - ni - că lui -

că po - me - ni - re Veș - ni - că lui -

po - me - ni re! A - min.

po - me - ni re! A - min.

SLUJBA ÎNMORMINTĂRII

(În biserică)

Fiind adus trupul mortului în biserică (în pronaos, cu privirea spre răsărit), preotul, îmbrăcat cu epitrahilul și sfită (felon) primește luminare aprinsă și dă binecuvîntarea pentru începutul slujbei („Binecuvîntat este Dumnezeuul nostru...”) și apoi cădește pe mort de jur împrejur și pe cei de față, cîntînd:

ALILUIA

Glasul VIII *♩* (Va cadela Ni)

Tempo
A - li - lu - i - a, A - li - lu - i - a,

Andantino
A - li - lu - i - a, A - li - lu - i - a,

A - li - lu - i - a.

A - li - lu - i - a.

De două ori
apoi a treia oară :

mf
 A - li - lu - i - a, A - li - lu - i -
 A - li - lu - i - a, A - li - lu - i -

a, A - li - lu - i - a.
 a, A - li - lu - i - a.

mf
 Moderato
 Ce - la ce prin a - dîn - cul în - te - lep -
 Cē - la ce prin a - dîn - cul în - te - lep -

cîu - nii cu iu - bi - rea de oa - meni toa - te
 cîu - nii cu iu - bi - rea de oa - meni toa - te

le - chi - ver - ni - sești
 le - chi - ver - ni - sești

Și ce - ea ce es - te de fo - los tu - tu - ror
 Și ce - ea ce es - te de fo - los tu - tu - ror

le dă - ru - ești U - nu - le zi - di - to -
 le dă - ru - ești U - - nu - le zi - di - to -

ru - le o - di - ne - ște Doam - ne su - fle - tul
 ru - le o - di - ne - ște Doam - ne su - fle - tul

a - dor - mi - tu - lui ro - bu - lui
 a - dor - mi - tu - lui ro - bu - lui

Tău, că spre Ti - ne nă - dej - dea și - a pus
 Tău ca spre Ti - ne nă - dej - dea și - a pus

spre Fă - că - to - rul și Zi - di - to - rul și
 spre Fă - că - to - rul și Zi - di - to - rul și

Dum - ne - ze - ul nos - tru.
 Dum - ne - ze - ul nos - tru.

Mă - ri - re Tatălui și Fiului și Sfântului Duh

Recitativ

Mă - ri - re Tatălui și Fiului și Sfântului Duh

Și a-cum și pururea și în vecii vecilor A - min

Și a-cum și pururea și în vecii vecilor A - min

Pre Ti - ne zid și li - man — Te a - vem

Moderato

Pre Ți - ne zid și li - man — Te a - vem

și ru - gă - toa - re bi - ne pri - mi - tă

și ru - gă - toa - re bi - ne pri - mi - tă

că — tre — Dum — ne — zeu,

că — tre — Dum — ne — zeu,

Ca — re - le s-a nă - s - cut din Ti — ne,

Ca — re - le s-a nă - s - cut din Ti — ne

Năs - că - toa — re de Dum - ne - zeu — ne - nun -
 ti — tă Ce — ia ce ești mîn - tu - i -
 rea cre — din — cio — și — lor.

Năs - că - toa — re de Dum - ne - zeu — ne - nun -
 fi — tă Ce — ia ce ești mîn - tu - i -
 rea cre — din — cio — și — lor.

CATISMA 17

Stihuri psalm 118 glasul VI forma glasului II Δi

STAREA I

Fe - ri - ciți cei fă - ră pri - ha - nă în
 ca - le ca - rii um - blă în le - gea

Fe - ri - ciți cei fa - ră pri - ha - nă în
 că - le ca - rii um - blă în le - gea

Dom - nu - lui, A - li - lu - i a —

Dom - nu - lui, A - li - lu — i — a.

②

Bu - nă es - te mi - e le - gea

Bu - nă es - te mi — e le - gea

gu - rii Ta — le mai mult de cât co -

gu - rii Ta — le mai mult de cât co -

mori de a — ur și de ar - gint.

mori de a — ur — și de ar - gint.

A - li - lu - i a. —

A - li - lu — i — a.

Urmează Ectenia cu :

DOAMNE MILVEȘTE

INTREIT

Glasul VI Δi σ

Δ¹ *p*

Doam - ne mi - lu - e - ște Doam - ne mi - lu -

Moderato

Doam - ne mi - lu - e - ște Doam - ne mi - lu -

e — ște Doam - ne mi - lu - e — ște

e — ște Doam - ne mi - lu - e — ște

Urmează apoi stihurile din:

STAREA II^a

Glasul V ḡ πa

π ¹ *mf*

A - min. *p* Mîi - ni - le Ta - le m-au fă - cut și

Moderato

A - min. Mîi - ni - le Ta - le m-au fă - cut și

m-au zi - dit ḡ în - țe - lep - țe — ște — mă și

m-au zi - dit în - țe - lep - țe — ște — mă și

mă voi în - vă - ța po - run — ci - le Ta —

mă voi în - vă - ța po - run — ci - le Ta —

le Mi - lu - e — ște pre ro - bul Tău.

le Mi - lu - e — ște pre ro - bul Tău.

② Gu - ra mea am des - chis și — am sus -

Gu - ra mea — am des - chis și — am sus -

pi - nat că de po - run — ci - le Ta - le am

pi - nat că de po - run — ci - le Ta - le am

do - rit. Mi - lu - e — ște pre ro - bul Tău.

do - rit. Mi - lu - e — ște pre ro - bul Tău.

Urmează Ectenia cu Doamne miluește întreit ca la Starea II-a apoi :

STAREA III

Glasul III "A" 3a

①

A - min. Ca - u - tă spre mi - ne și mă

A - min. Ca - u - tă spre mi - ne și mă

mîn - tu - e — ște cūm ca — uți spre cei —

mîn - tu - e — ște cum ca — uți spre cei —

ce iu - besc nu - me - le Tău Nu — me - le

ce iu - besc nu - me - le Tău Nu — me - le

Tău, A - li - lu — i — a!

Tău, A - li - lu — i — a!

②

Viu va fi su — fle - tul meu și Te —

Viu — va fi su — fle - tul meu și Te —

va lă — u - da, și ju - de - că — ți - le

va lă — u - da, și ju - de - că — ți - le

Ta — le vor a - ju - ta — mi — e.

Ta — le vor a - ju - ta — mi — e.

Nu — me - le Tău, A - li - lu — i — a.

Nu — me - le Tău A - li - lu — i — a.

BINECVÎNTĂRILE MORȚILOR

Glasul V ♩ ♩ ♩ (tetrafon)

Bi - ne cu - vîn - tat ești Doam - ne în - va —

Bi - ne cu - vîn - tat ești Doam — ne în - va -

ță - ne pre noi în - drep - tă — ri - le Ta - le

ță - ne pre noi — în - drep - tă — ri - le Ta - le

1

p

Cea - ta Sfin - ți - lor a a - flat iz - vo —

Cea - ta Sfin - ți - lor a a - flat iz - vo —

rul vi - e — ții și u - șa ra — iu - lui; *mf*

rul vi - e — ții și u - șa ra — iu - lui;

să a — flu și eu ca — lea prin po - că -

să a — flu și eu ca — lea prin po - că -

in - ță *mf* eu sînt oa - ia cea pier - du — tă; *mf*

in - ță eu sînt oa - ia cea pier - du — tă;

chia - mă - mă Mîn - tu - i - to — ru —

chia - mă - mă Mîn - tu - i - to — ru —

le — și mă mîn - tu - ie — ște! *mf*

le — și mă mîn - tu - ie — ște!

BINECVINTAT EȘTI, DOAMNE.....

② *♩* *p* Cei — ce pre mie — lul lui Dum - ne -

Cei — ce pre mie — lul lui Dum - ne -

zeu — ați măr - tu - ri - sit *v'* și ați fost —

zeu — ați măr - tu - ri - sit și ați fost —

jun - ghi - ați — ca ni — ște miei *♩* fi - ind

jun - ghi - ați — ca ni — ște miei fi - ind

mu - tați la vi - a - ța cea — ne - îm - bă -

mu - tați la vi - a - ța cea — ne - îm - bă -

trî - ni - toa - re și pu - ru - rea veș —

trî - ni - toa - re și pu - ru - rea veș —

ni — că Sfin — ți — lor; *x q* A — ce — lu — ia

ni — că Sfin — ți — lor; A — ce — lu — ia

cu dea — din — sul mu — ce — ni — ci — lor vă

cu dea — din — sul mu — ce — ni — ci — lor vă

ru — gați, *x q* să ne dă — ru — ias — că no — uă

ru — gați să ne dă — ru — ias — că no — uă

des — le — ga — rea da — to — ri — i — lor! *x q*

des — le — ga — rea da — to — ri — i — lor!

BINECVÎNTAT EȘTI, DOAMNE.....

③ *x q p* Cei ce ați um — blat pe ca — lea cea

Cei ce ați um — blat pe ca — lea cea

strîm — tă și cu chi — nuri *v'* toți ca — rii

strîm — tă și cu chi — nuri toți ca — rii

în via — ță cru — cea ca ju — gul ați

în via — ță cru — cea ca ju — gul ați

lu — at și mi — e mi-ați ur — mat cu cre —

lu — at și mi — e mi-ați ur — mat cu cre —

din — ță *q* Ve — niți de lu — ați da

din — ță Ve — niți de lu — ați da

ru — ri — le ca — re am gă — tit vo — uă

ru ri — le ca — re am gă — tit vo — uă

și cu — nu — ni — le ce — rești. *q*

și cu — nu — ni — le ce — rești.

BINECVINTAT EȘTI, DOAMNE.....

④

mp

Chi - pul mă - ri - rii Ta - le ce - lei ne -
 Chi - pul mă - ri - rii Ta - le ce - lei ne -

gră - i - te sînt ma - car de - și port ra -
 gră - i - te sînt ma - car de - și port ra -

ne - le pă - ca - te - lor *mp* mi - lu - e - ște
 ne - le pă - ca - te - lor mi - lu - e - ște

zi - di - rea Ta Stă - pî - ne și o cu -
 zi - di - rea Ta Stă - pî - ne și o cu -

ră - țe - ște cu în - du - ra - rea Ta; *mp*
 ră - țe - ște cu în - du - ra - rea Ta;

și moș - te - ni - rea cea do - ri - tă dă - ru -
și moș - te - ni - rea cea do - ri - tă dă - ru -

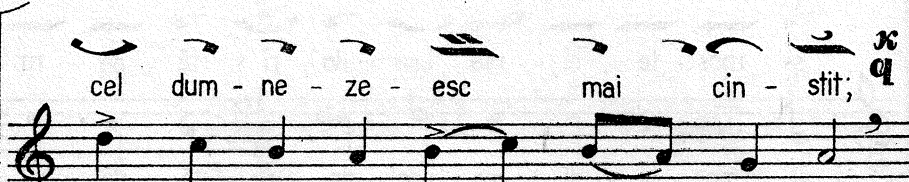
e — ște-mi fă - cîn - du - mă pre mi — ne
e — ște-mi fă - cîn - du - mă pre mi — ne

ia - răși ce - tă - țean — ra — iu - lui.
ia - răși ce - tă - țean — ra — iu - lui.

BINECVÎNTAT EȘTI, DOAMNE.....

⑤ *p* Ce - la ce cu mî - na din - tru ne - fi -
Ce - la ce cu mî - na din - tru ne - fi -

in — tă m-ai zi - dit Și cu chi - pul Tău
in — tă m-ai zi - dit Și cu chi - pul Tău

cel dum - ne - ze - esc mai cin - stit; *sc*

 cel dum - ne - ze - esc mai — cin - stit;

iar pen - tru căl - ca - rea po - run - cii ia -

 iar pen - tru căl - ca — rea po - run - cii ia —

răși m-ai în - tors — în pă - mînt, din ca - re - le

 răși m-ai în - tors — în pă - mînt din ca - re - le

am fost — lu - at; *sc* la cel du - pă a - se -

 am fost — lu - at la cel du - pă a - se -

mă - na — re mă ri - di — că

 mă - na — re mă ri - di — că

cu frum - se - ța cea — din - tîi ia — răși

 cu frum - se - ța cea — din tîi ia — răși

îm - po - do - bin - du - mă!
 îm - po - do - bin - du - mă!

BINECVÎNTAT EȘTI, DOAMNE.....

6

O - di - ne - ște Dum - ne - ze - u - le
 O - di - ne - ște Dum - ne - ze - u - le

pre ro - bul Tău, și - l a - șea - ză - în
 pre ro - bul Tău, și - l a - șea - ză - în

rai, un - de ce - te - le Sfin - țî - lor
 rai, un - de ce - te - le Sfin - țî - lor

Doam - ne și drep - ții ca lu - mi - nă - to -
 Doam - ne și drep - ții ca lu - mi - nă - to -

rii stră - lu - cesc *mf* pre a - dor - mi - tul ro - bul
 rii stră - lu - cesc pre a - dor - mi - tul ro - bul

Tău o - dih - ne *mf* ște-l tre - cîn -
 Tău o - dih - ne ște-l tre - cîn -

du-i lui toa - te gre - șa - le - le. *mf*
 du-i lui toa - te gre - șa - le - le.

mf Mă - ri - re Ta - tă - lui și Fi -
 Mă - ri - re Ta - tă - lui și Fi -

u - lui și Sfin - tu - lui Duh. *mf*
 u - lui și Sfin - tu - lui Duh.

p Pre o Dum - ne - ze - i - re în trei stră -
 Pre o Dum - ne - ze - i - re în trei stră -

lu - ciri, cu bu - nă cre - din - ță să o

lu - ciri cu bu - nă cre - din - ță să o

lă - u - dăm stri - gînd Sfînt ești Pă - rin -

lă - u - dăm stri - gînd Sfînt ești Pă - rin -

te fă - ră de în - ce - put, Fi - u - le cel

te fă - ră de în - ce - put, Fi - u - le cel

îm - pre - u - nă fă - ră de în - ce - put

îm - pre - u - nă fă - ră de în - ce - put

și Du - hu - le cel Dum - ne - ze - esc;

și Du - hu - le cel Dum - ne - ze - esc;

lu - mi - nea - ză - ne pre noi, ca - re cu

lu - mi - nea - ză - ne pre noi, ca - re cu

cre - din - țã slu - jim Ți — e; Și ne
 cre - dîn - țã slu - jim Ți — e; Și ne

scoa - te din fo - cul cel — de veci!
 scoa - te din fo - cul cel — de veci!

Și a - cum și pu — ru - rea și
 Și a - cum și pu — ru - rea și

în ve - cii ve - ci - lor — A - min.
 în ve - cii ve - ci - lor — A - min.

Bu — cu - ră - te cu - ra — țã, Ce - ia
 Bu — cu - ră - te cu - ra — țã, Ce - ia

ce ai nã - ș - cut pre Dum - ne - zeu — cu trup spre
 ce ai nã - ș - cut pre Dum - ne - zeu — cu trup spre

mîn - tu - i - rea tu - tu - ror; că nea - mul o -
mîn - tu - i - rea tu - tu - ror că nea - mul o -

me - nesc a a - flat mîn - tu - i re prin
me - nesc a a - flat mîn - tu - i re prin

ti - ne; Și noi să a - flăm ra -
ti - ne; Și noi să a - flăm ra -

iul, Năs - că - toa - re de Dum - ne - zeu cu - ra -
iul, Năs - că - toa - re de Dum - ne - zeu cu - ra -

tă și bi - ne cu - vîn - ta tă!
tă și bi - ne cu - vîn - ta tă!

A - li - lu - i - a, A - li -
A - li - lu - i - a, A - li -

lu — i - a, A - li - lu — i - a, Mă -
 lu — i - a, A - li - lu — i - a, Mă -

ri - re Ți - e Dum - ne - ze - u - le!
 ri - re Ți - e Dum - ne - ze - u - le! Se cântă
 de două ori.

mf
 A - li — lu — i
 Mai rar
 A - li — lu — i

a, A - li — lu —
 a, A - li — lu —

i — a, A - li - lu —
 i — a, A - li - lu —

i — a, Mă - ri - re Ți —
 i — a, Mă - ri - re Ți —

i e Dum ne

i e Dum ne

ze u le!

ze u le!

Urmează Ectenia întreită, ca la pag. 41, apoi:

TROPAR

Glasul V *q̄* *na*

Allegretto

O - di - ne — ste Mîn - tu - i - to - rul

O - di - ne — ste Mîn - tu - i - to - rul,

no - stru cu drep - ții pre ro - bul Tău,

no - stru cu drep - ții pre ro - bul Tău,

și - l să - lăș - lu - e — ste pre dîn - sul în cur - ții -

și - l să - lăș - lu - e — ste pre dîn - sul în cur - ții -

le Ta — le, pre — cum — es — te scris; mf

le Ta — le pre — cum — es — te scris;

tre — cînd — ca un bun gre — șa — le — le

tre — cînd — ca un bun gre — șa — le — le

lui — ce — le de vo — ie și ce —

lui — ce — le de vo — ie și ce —

le fă — ră de vo — ie; mf și toa — te ce — le

le fă — ră de vo — ie; și toa — te ce — le

în — tru ne — ști — in — ță și în — tru ști — in —

în — tru ne — ști — in — ță și în — tru ști — in —

ță, iu — bi — to — ru — le de oa — meni! mf

ță, iu — bi — to — ru — le de oa — meni!

mf *q* Mă - ri - re Ta - tă - lui și Fi -
 Mă - ri - re Ta - tă - lui și Fi -

u - lui și Sfîn - tu - lui Duh,
 u - lui și Sfîn - tu - lui Duh,

mf *q* Și a - cum și pu - ru - rea și
 Și a - cum și pu - ru - rea și

în ve - cii ve - ci - lor A - min.
 în ve - cii ve - ci - lor A - min.

mf *q* Ce - la ce din Fe - cioa - ră ai
 Ce - la ce din Fe - cioa - ră ai

ră - să - rit lu - mii Hris - toa - se,
 ră - să - rit lu - mii Hris - toa - se,

Dum — ne — ze — u — le, și prin trîn — sa

Dum — ne — ze — u — le, și prin trîn — sa

fii — ai lu — mi — nii ne-ai a — ră — tat,

fii — ai lu — mi — nii ne-ai a — ră — tat,

mi — lu — e — ște — ne — pre noi!

mi — lu — e — ște — ne — pre noi!

După rînduiala din Molitfelnic și din Panihidă, urmează psalmul 50, apoi Canonul morților (Întru cămările cerești...), din care, în practică (mai ales la bisericile din orașe) se cîntă numai irmoasele de la peasna a treia, a șasea și a nouă, precum urmează:

IRMOSUL PESNEI 3^a

Glasul VI forma glasului II Δi

Nu es — te sfînt pre — cum Tu Doam-ne Dum-ne -

Allegretto

Nu es — te sfînt pre — cum Tu Doam-ne Dum-ne -

ze — ul meu ca - re - le ai în - năl - țat
ze — ul meu ca - re - le ai în - năl - țat

frun - tea cre - din - cio - și - lor Tăi Bu - nu - le
frun - tea cre - din - cio - și - lor Tăi Bu - nu - le

și ne-ai în - tă - rit pre — noi pe pia -
și ne-ai în - tă - rit — pre — noi pe pia -

tra măr - tu - ri - si - rii Ta — le.
tra măr - tu - ri - si - rii Ta — le.

Acolo unde se cîntă toate stihurile Canonului, ele se cîntă după modelul celei de mai sus, punîndu-se înaintea lor stihurile indicate în Molitfelnic. După irimosul pesnei a treia (sau după ultima stihură de la peasna a treia dacă se cîntă toate) urmează Ectenia scurtă pentru morți și apoi se citește Sedelna „Cu adevărat deșertăciune sînt toate....?”

IRMOSUL PESNEI a 6 a

Glasul VI forma glasului II Δ i

Ma - rea vi - e — ții vă - zîn - du - o
Allegretto
Ma - rea vi - e — ții vă - zîn - du - o

în - năl - țin - du - se de vi - fo - rul is - pi -
 în - năl țin - du - se de vi - fo - rul is - pi -

te - lor la li - ma - nul Tău cel lin a - ler -
 te - lor la li - ha - nul Tău cel lin a - ler -

gînd strig că - tre Ti ne Scoa - te
 gînd strig că - tre Ti ne Scoa - te

din stri - că - ciu - ne vi - a - ța
 din stri - că - ciu - ne vi - a - ța

mea mult mi - los ti ve.
 mea mult mi - los - ti ve.

După aceasta (sau după ultima stihiră de la peasna a VI-a, dacă se cîntă toate) urmează:

CONDACUL

Glasul VIII *♩* J'a cadela VI

T
mf
♩
Cu Sfin - ții o - dih - ne - ște Hris -
Andantino

Cu Sfin - ții o - dih - ne - ște Hris -

toa - se su - fle - tul a - dor - mi - tu -
toa - se su - fle - tul a - dor - mi - tu -

lui ro - bu - lui Tău,
lui ro - bu - lui Tău,

un - de nu es - te du - re - re nici în - tris -
un - de nu es - te du - re - re nici în - tris -

ta - re nici sus - pin ci vi a - ță
ta - re nici sus - pin ci via a - ță

fă — ră — de sfir — șit!

fă — ră — de — sfir — șit!

Se citește Icosul »Tu singur ești fără de moarte...» și apoi se cântă din nou Condacul »Cu Sfinții...» ca mai sus. Urmează stihirile de la peasna a VII a și a VIII a a Canonului (dacă se cântă toate) sau îndată:

IRMOSUL PESNEI a 9^a

Glasul VI forma glasului II

p Pre Dum - ne — zeu a-L ve — dea, nu es -

p Pre Dumn-ne - zeu a-L ve - dea, nu es -

te cu pu - tin - ță oa - me - ni - lor,

te cu pu - tin - ță oa — me - ni - lor,

spre ca - re - le nu cu - tea — ză a că -

spre ca - re - le nu cu - tea — ză a că -

u - ta o - ști - le în - ge - rești;

u - ta o - ști - le în - ge - rești;

Iar prin Ti - ne, Prea cu - ra - tă, s-a

Iar prin Ti - ne Prea cu - ra - tă, s-a

a - ră - fat o - me - ni - lor

a - ră - fat o - me - ni - lor

Cu - vîn - tul în - tru - pat, pre ca - re - le

Cu - vîn - tul în - tru - pat pre ca - re - le

mă - rin - du-L cu o - ști - le ce - rești,

mă - rin - du-L cu o - ști - le ce - rești,

pre Ti - ne Te fe - ri - cim!

pre Ti - ne Te fe - ri - cim!

După irimosul pesnei a noua (sau după ultima stihiră de la peasna a noua, dacă se cîntă toate), se zice din nou Ectenia morților, apoi se cîntă (sau se citește răr și deslușit) stihirile idiomele ale celor opt glasuri, alcătuite de Sf. Ioan Damaschinul („Care desfățare lumească este lipsită de întristare?” și celelalte.) Dacă se citește, se vor cînta totuși, cel puțin două din ele, și anume, cea de la glasul al V-lea și cea de la glasul al VIII-lea, precum urmează:

S T I H I R A

Glasul V ḡ πa

ḡ πa *p* *Andante* *p* *ḡ* *q*

A - du - su - mi - am a - min - te de pro -

A - ḡ - su - mi - am a - min - te de pro -

o - ro - cul ce stri - gă: *ḡ* *q*

o - ro - cul ce stri - gă:

Eu sînt pă - mînt și ce - nu

Eu sînt pă - mînt și ce - nu

ḡ πa *ḡ* *q*

șă; și ia - răși m - am ui - țat în - mor -

șă; și ia - răși m - am ui - țat în mor -

mîn turi, Și am vă - zut oa - se

mîn turi, Și am vă - zut oa - se

goa le și am zis:

goa le și am zis:

Oa - re ci - ne es - te îm - pă - ra - tul

Oa - re ci - ne es - te îm - pă - ra - tul

sau os ta șul bo - ga -

sau os ta șul bo - ga -

tul sau să ra cul,

tul sau să ra cul,

drep tul sau pă

drep tul sau pă

că — to — sul? Ci o - dih - ne -
 că — to — sul? Ci o - dih - ne -
 ște Doam — ne cu drep
 ște Doam — ne cu drep
 ții pre ro — bul — Tău.
 ții pre ro — bul — Tău.

S T I H I R A

Glasul VIII *♩* Vi

După D. Suceveanu

v *p*
 Plîng și mă tîn - gu - esc cînd
 Plîng și mă tîn - gu - esc cînd
 gîn - desc la moar - te
 gîn - desc la moar - te

Și văd în mor - min - turi ză -

Și văd în mor - min - turi ză

cînd fru - mu - se - țea noa

cînd fru - mu - se - țea noa

stră cea zi di - tă

stră cea zi di - tă

du - pă chi - pul lui Dum -

du - pă chi - pul lui Dum -

ne zeu,

ne zeu,

gro - za vă, ne - slă -

gro - za vă, ne - slă -

vi — tă și fă — ră — chip —
vi — tă și fă — ră — chip —

O — mi — nu —
O — mi — nu —

ne. Ce tai — nă es — te a —
ne. Ce tai — nă es — te a —

cea — sta ce s-a fă — cut cu — noi?
cea — sta ce s-a fă — cut cu — noi?

Cum ne-am dat stri — că — ciu — nii? Cum ne-am
Cum ne-am dat stri — că — ciu — nii? Cum ne-am

în — ju — gat cu — moar — tea!
în — ju — gat cu — moar — tea!

Cu a - de - vă - răf pre - cum e

Cu a - de - vă - răf pre - cum e

ste - scris, du - pre po - run - ca lui

ste - scris, du - pre po - run - ca lui

Dum - ne

Dum - ne

zeu, Ca - re - le dă a - dor - mi - tu -

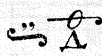
zeu, Ca - re - le dă a - dor - mi - tu -

lui o - dîh - nă.

lui o - dîh - nă.

Îndetă după această stihiră se cîntă:

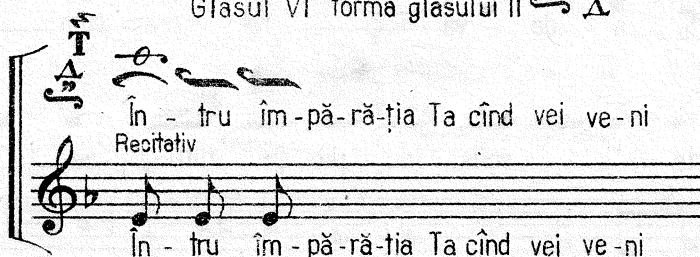
FERICIRILE

Glasul VI forma glasului II

Recitativ

În - tru îm - pă - ră - ția Ta cînd vei ve - ni

În - tru îm - pă - ră - ția Ta cînd vei ve - ni

Allegretto

Po - me - ne - ște - ne pre noi Doam - ne

Po - me - ne - ște - ne pre noi Doam - ne

Allegretto

Fe - ri - ciți cei să - raci cu du - hul

Fe - ri - ciți cei să - raci cu du - hul

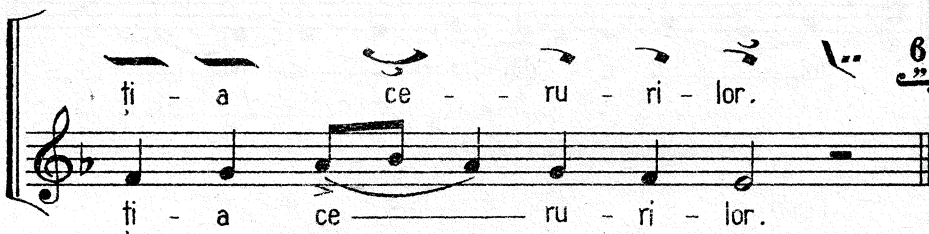
că a - ce - lo - ra es - te îm - pă - ră -

că a - ce - lo - ra es - te îm - pă - ră -

ți - a ce - ru - ri - lor.

ți - a ce - ru - ri - lor.

②

Fe - ri - ciți, ———— cei ce plîng că a -
 Fe - ri - ciți, ———— cei ce plîng că a -

ce ———— ia se ———— vor mîn - gî - ia.
 ce ———— ia se ———— vor mîn - gî - ia.

③

Fe - ri - ciți cei blînzi, că a - ce ————
 Fe - ri - ciți cei blînzi, că a - ce ————

ia vor moș - te - ni pă - mîn - tul.
 ia vor moș - te - ni pă - mîn - tul.

④

Fe - ri - ciți ———— cei flă - mînzi și în -
 Fe - ri - ciți ———— cei flă - mînzi și în -

se - tați ———— de drep - ta - te că a -
 se - tați ———— de drep - ta ———— te că a -

ce — ia se — vor să — tu — ra.

ce — ia se — vor să — lu — ra.

⑤

Fe - ri - ciți cei mi - los - tivi, că a -

Fe - ri - ciți cei mi - los - tivi ca a -

ce — ia se — vor mi - lu - i.

ce — ia se — vor mi - lu - i.

I

Pre țil - ha — rul în - ții l-ai fă - cut

Pre țil - ha — rul în - ții l-ai fă - cut

Hris - toa - se ce - tă — ștean — ra - iu - lui,

Hris - toa — se ce - tă — ștean — ra - iu - lui,

Ca - re - le a stri - gat Ți — e pe

Ca - re - le a stri - gat Ți — e pe

cru — ce „po - me - ne - ște - mă”

cru — ce „po - me - ne — — — ște — mă”

Po - că - în — — — ții a - ce - lu - ia în -

Po - că - în — — — ții a - ce — — — lu - ia în -

vred - ni - ce — — — ște — mă și pre mi —

vred - ni - ce — — — ște — mă și pre mi —

ne ne — — — vred — — — ni — — — cul .

ne ne - vred — — — ni — — — cul .

⑥ Fe - ri - ciți cei cu - rați cu i - ni - ma,

Fe - ri - ciți cei cu - rați cu i - ni - ma,

că a - ce - ia vor ve - dea pe Dum - ne - zeu.

că a - ce — — — ia vor ve - dea — — — pe Dum - ne - zeu.

II

6/8 p

Ce - la ce stă - pî - nești vi - a — ța

Ce la ce stă - pî - nești vi - a — ța

și moar - tea, în lo - ca - șu - ri - le sfin —

și moar — tea în lo - ca - șu - ri - le sfin —

ți - lor o - dih - ne - ște pre a - ce — sta

ți - lor o - dih - ne - ște pre a - ce — sta

ce l-ai mu - țat — din a - ces - te tre - că -

ce l-ai mu - țat din a - ces - te tre - că -

toa — re Ca — re - le stri — gă:

toa — re Ca — re - le stri — gă:

po - me — ne — ște mă cînd vei ve -

po - me - ne — ște — mă cînd vei ve -

ni în-tru îm-pă-ră-ți-a Ta.

ni în-tru îm-pă-ră-ția a Ta.

⑦

Fe-ri-ciți fă-că-to-rii de

Fe-ri-ciți fă-că-to-rii de

pa-ce, că a-ce-ia fi-ii

pa-ce, că a-ce-ia fi-ii

lui Dum-ne-zeu se vor che-ma.

lui Dum-ne-zeu se vor che-ma.

III

Ce-la ce stă-pî-nești su-fle-te-le

Ce-la ce stă-pî-nești su-fle-te-le

și tru-pu-ri-le, în-tru a că-rui mî-

și tru-pu-ri-le, în-tru a că-rui mî-

nă es - te su - fla - rea noa - stră mîn - gî -

nă es - te su - fla - rea noa - stră mîn - gî -

ie rea ce lor în tris tați o dih ne - ște

ie - rea ce - lor în tris - tați o - dih - ne - ște

în la - tu - rea drep - ți - lor pre a -

în la - tu - rea drep - ți - lor pre a -

ce - sta ce l-ai mu - tat.

ce - sta ce l-ai mu - tat.

⑧ Fe - ri - ciți cei pri - go - niți pen - tru drep -

Fe - ri - ciți cei pri - go - niți pen - tru drep -

ta - te că a - ce - lo - ra es - te îm -

ta - te că a - ce - lo - ra es - te îm -

pă - ră - ți - a ce ru - ri - lor.

pă - ră - ți - a ce ru - ri - lor.

IV Hris - fos să te o - dih - nea - scă în

Hris - fos să te o - dih - nea - scă în

la - tu - rea ce lor vii și u și -

la - tu - rea ce lor vii și u și -

le ra - iu - lui să-ți des - chi - dă

le ra - iu - lui să-ți des - chi - dă

și oș - tean îm - pă - ră - ți - ei Sa - le să

și oș - tean îm - pă - ră - ți - ei Sa - le să

te a - ra - te și ier - ta - re să-ți

te a - ra - te și ier - ta - re să-ți

dă - ru - ia - scă de ce - le - ce ai

dă - ru - ia - scă de ce - le - ce ai

gre - șit în vi - a - ță Iu - bi - to

gre - șit în vi - a - ță Iu - bi - to

o - ru le de Hris - toș.

o - ru le de Hris - toș.

⑨ Fe - ri - ciți veți fi cînd vă vor o - că -

Fe - ri - ciți veți fi cînd vă vor o - că -

ri pre voi și vă vor pri - go - ni și vor zi -

ri pre voi și vă vor pri - go - ni și vor zi -

ce tot cu - vîn - tul rău îm - po - tri - va voa -

ce tot cu - vîn - tul rău îm - po - tri - va voa -

stră - min - țind — pen - tru — mi — ne,

stră - min - țind — pen - tru mi — ne,

Să mer - gem și să ve - dem — în mor -

Să mer - gem și să ve - dem — în mor -

mîn - turi că oa - se goa - le es - te o —

mîn - turi că oa - se goa - le es - te o —

mul mîn - ca - re vier - mi - lor și pu - tre - zi -

mul mîn - ca - re vier - mi - lor și pu - tre - zi -

ciu — ne; Și să cu - noa — ștem ce es -

ciu — ne; Și să cu - noa — ștem ce es -

te bo - gă - ți — a fru - mu - se — ța tă

te bo - gă - ți — a fru - mu - se — ța tă

ri - a și pu - te ————— re a —————

rall....

ri - a și pu - te ————— re a —————

10 Bu - cu - ra ————— ți - vă și vă ve -

Bu - cu - ra ————— ți - vă și vă ve -

se - liți, că pla - ta voa ————— stră mul -

se - liți, că pla - ta voa ————— stră mul -

tă es - te în ce ————— ruri.

tă es - te în ce ————— ruri.

VI Să a - u zim ce stri - gă A tot —————

Să a - u - zim ce stri ————— gă A tot —————

ți - i - to ————— rul: Vai! de cei ce ca - u -

ți - i - to ————— rul: Vai! de cei ce ca - u -

tă să va — ză zi - ua cea în - fri - co - să -

ta să va — ză zi - ua cea în - fri - co - să —

tă a Dom — nu — lui! Că a - ce - ia

tă a Dom — nu — lui! Ca a - ce - ia

es - te în - fu - ne — ric că va să lă - mu -

es - te în - tu - ne — ric că va să lă - mu -

reas — că toa — te cu foc. —

reas — că toa — te cu foc. —

Mă - ri - re Tatălui și Fiului și Sfântului Duh.

Recitativ

Mă - ri - re Tatălui și Fiului și Sfântului Duh.

Mă - ri - re Ce - lui fă — ră de în -

Allegretto

Mă - ri - re Ce - lui fă — ră de în -

ce - put, na - ște - rii și pur - ce - de - rii: 6

ce - put, na - ște - rii și pur - ce - de - rii:

Ta - tă - lui mă în - chin Ce - lui ce

Tă - tă - lui mă în - chin Ce - lui ce

a nă - ș - cut; pre Fi - ul mă - resc Cel ce

a nă - ș - cut pre Fi - ul mă - resc Cel ce

s-a nă - ș - cut la - ud pre Du - hul Sfint Cel ce

s-a nă - ș - cut la - ud pre Du - hul Sfint Cel ce

stră - lu - ce - ște îm - pre - u - nă cu

stră - lu - ce - ște îm - pre - u - nă cu

Ta - tăl și cu Fi - ul.

Tă - tăl și cu Fi - ul.

Si a - cum și pururea și în vecii vecilor A - min.

Recitativ

Si a - cum și pururea și în vecii vecilor A - min.

Cum iz - vo - răști — lap — te din piep -

Allegretto

Cum iz - vo - răști — lap — te din piep -

tul Tău, Fe — cioa — ră? Cum hră-nești pre

tul Tău, Fe - cioă — ră? Cum hră-nești pre

hră - ni - to — rul făp - tu — rii?

hră - ni - to — rul făp - tu — rii?

Pre - cum ști - e cel ce — a iz - vo -

Pre - cum ști - e cel — ce — a iz - vo -

rît a — pă din pia — tră, rî — uri de

rît a — pă din pia — tră, rî — uri de

a — pe no - ro - du - lui Ce — lui
 a — pe no - ro — du - lui Ce — lui

în - se - tat pre - cum — es - te scris. —
 în - se - tat pre - cum — es - te scris. —

Urmează citirea Apostolului (I.Tes.IV,13,și urm.) și a Sf.Evanghelii; apoi Ectenia întreită a morților (vezi pag.59) și rugăciunea „Dumnezeul duhurilor și a tot trupul...și celelalte rugăciuni de iertare și deslegare, precum se arată în Molitfelnic. Se face otpustul și „Vesnică pomenire”(vezi pag.60), iar în timp ce creștinii dau mortului sărutarea cea mai de pe urmă, se cântă prosomia „Veniți fraților să dăm mortului sărutarea de pe urmă” și celelalte stihiri, sau numai Slava acestor stihiri, precum urmează:

MĂRIRE... ȘI ACUM... SLAVA STIHIRILOR

Glasul VI

mf
 Andante

Mă - ri - re Ta — tă — lui
 Mă - ri - re Ta — tă — lui

și Fi - u - lui și Sfîn —
 și Fi - u - lui și Sfîn —

tu — lui — Duh Și a - cùm și pu -
tu — lui — Duh Și a - cùm și pu -

ru — rea și în ve - cii ve —
ru — rea și în ve - cii ve —

ci — lor — A — min.
ci — lor — A — min.

mf Vă - zîn - du - mă ză - cînd fă - ră glas
mf Vă - zîn - du - mă ză - cînd fă - ră glas

și fă — ră su - fla — re
și fă — ră su - fla — re

plîn - geți toți pen - tru mi — ne —
plîn - geți toți pen - tru mi — ne —

fra — ti — lor și pri —

fra — ti — lor și pri —

e — te — ni — lor ru —

e — te — ni — lor ru —

de — lor și cu —

de — lor și cu —

nos — cu — ti — lor

nos — cu — ti — lor

Că ieri vor — beam cu — voi și

Că ieri — vor — beam cu — voi și

fă — ră ves — te a ve — nit

fă — ră ves — te a ve — nit

a su - pra-mi în - fri - co - șa

a su - pra-mi în - fri - co - șa

tul ceas al mor - ții.

tul ceas al mor - ții

Ci ve - niți toți ca - re mă iu - biți

Ci ve - niți toți ca - re mă iu - biți

și mă să - ru - tați cu să - ru - ta

și mă să - ru - tați cu să - ru - ta

rea cea mai de pe

rea cea mai de pe

ur - mă Că de a - cum

ur - mă Că de a - cum

nu — voi — mai um - bla nici voi mai —
nu — voi — mai um - bla nici voi mai —

vor — bi cu — voi că la ju - de -
vor — bi cu — voi că la ju - de

că - to — rul — mă — duc
că - to — rul — mă — duc

un - de nu — e păr - ti - ni — re
un - de nu — e păr - ti - ni — re

că slu - ga și stă - pî — nul — îm - pre -
că slū - ga și stă - pî — nul — îm - pre -

u — nă vor — fi lm - pă — ra -
u — nă vor — fi lm - pă - ra —

tul și os - ta șul bo - ga -

tul și os - ta șul bo - ga -

tul și să ra cul în - tru

tul și să ra cul în - tru

a - ce - eași cin ste vor

a - ce - eași cin ste vor

fi; că fi - e - ca - re du - pă făp

fi; că fi - e - ca - re du - pă făp

te - le sa le sau se va

te - le sa le sau se va

pro - slă vi sau se va ru

pro - slă vi sau se va ru

și — na ci vă rog pe toți — și mă

și — na ci vă rog pe toți — și mă

cu - ce - resc — vo — uă să vă

cu - ce - resc — vo — uă să vă

ru - gați — ne — în — ce — tat — lui

ru - gați — ne — în — ce — tat — lui

Hris - tos Dum - ne - zeu — pen

Hris - tos Dum - ne - zeu — pen

tru — mi — ne

tru — mi — ne

ca să nu — fiu — rîn — du

ca să nu — fiu — rîn — du

CANTARILE DIN BLUJRA INMORMINTARII

it du - pă pă - ca - te le

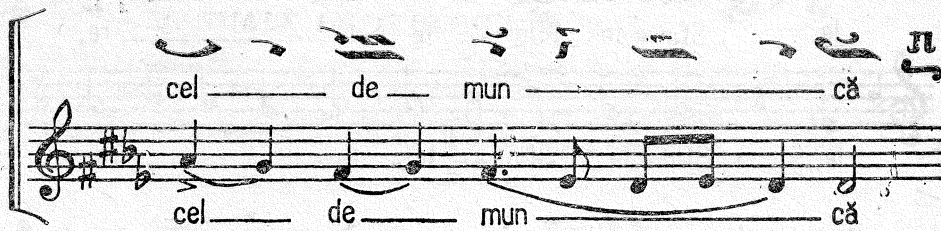
it du - pă pă - ca - te le

me - le la lo - cul

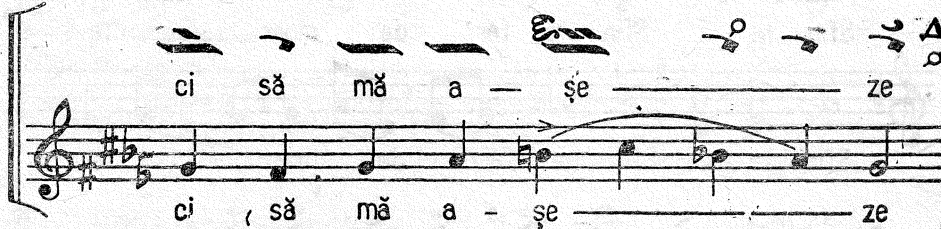
me - le la lo - cul

cel de mun că

cel de mun că

ci să mă a - še ze

ci , să mă a - še ze

un - de es - te lu - mi - na

un - de es - te lu - mi - na

vi - e - ții.

vi - e - ții.

CANTARILE DIN SLUJBA INMORMINTARII

Apoi sicriul cu trupul mortului e ridicat și dus la cimitir unde se face înmorminterea. Pe drum se cântă:

SFINTE DUMNEZEULE

Glasul V *♩* 1a *♩*

mf
Andante

Sfin - te, Sfin - te Dum - ne - ze - u -
 Sfin - te, Sfin - te Dum - ne - ze - u -
 le, Sfin - te, Sfin - te ta - re,
 le, Sfin - te, Sfin - te ta - re,
 Sfin - te, Sfin - te făr' de moar - te
 Sfin - te, Sfin - te făr' de moar - te
 mi - lu - e - ște - ne mi - lu - e - ște - ne
 mi - lu - e - ște - ne mi - lu - e - ște - ne
 mi - lu - e - ște - ne pre noi.
 mi - lu - e - ște - ne pre noi.

La mormînt se mai zice, pentru ultima oară, ectenia pentru morți și „Vesnică domenire.” (vezi pag. 60), după care sicriul cu trupul mortului este coborât în mormînt.

D

într-
epis-
și c-
de ș-
nati-
num

(§
câtr-
cele

dog-
mor-
a fo

tr-u-
tenț-
stra-
Dur-
15v-

CATALOGUL MANUSCRISELOR DIN BIBLIOTECA PATRIARHIEI ROMÎNE ¹

116

MANUALE DE TEOLOGIE MORALĂ

Sec. XVIII (1838); hîrtie; 203 foi²; 20×17; scriere cursivă cu cerneală neagră; între 15 și 21 rînduri pe pagină; mai multe condeie, din care unul al lui Melchisedec, episcopul Romanului: legătură deteriorată, mîncată de cari, în hîrtie, cu piele la cotor și colțuri. A aparținut episcopului Melchisedec al Romanului; a fost una din cărțile lui de școală; de la el a trecut în Biblioteca Seminarului din Huși, apoi în Biblioteca Interatului Teologic. Numere vechi de bibliotecă: în Biblioteca Internatului Teologic a avut numărul 2271.

f. 1—1v. Albe.

f. 2—2v. Insemnări.

I. Filosofia morală.

1. f. 3—4. Introducție în filosofia morală (§ 1—3).

2. f. 4—5. [Filosofia morală] (§ 4—5).

3. f. 5—9v³; 18—40. [Partea întâi]. Filosofia morală generală § 6—37).

[Cap.] I. Despre legea morală (§ 6—11) (f. 5—9). [Cap.] II. Despre despoziția către moralitate (§ 12—17) (f. 9—9v; 18—21v). [Cap.] III⁴. Despre lucrările omului și ale slobode (§ 18—25) (f. 21v—27v). [Cap.] IV. Despre înputație (§ 26—37) (f. 28—40).

f. 40. Sfirșit.

4. f. 40v—53. Partea a doua. Filosofia morală spețică (§ 38).

1. Continuare din nr. 9—10, anul XV (1963).

2. Au fost legate la un loc trei manuscrise și o coală de 8 foi dintr-un manual de dogmatică (între foile: 10—17v): 1. *Filosofia morală* (f. 1—9v; 18—53). 2. *Teologia morală* (f. 54—152v); acest manuscris are paginație originală, 195 pagini; manuscrisul fost mai întins; s-a legat fără sfirșit. 3. *Etica aplicată* (f. 153—203v).

3. Între foile 10 și 17v, după cum aminteam mai sus, a fost legată o fascicolă dintr-un manual de dogmatică, cu următorul cuprins: Demonstrații seau dovezi despre ecșistența lui Dumnezeu (f. 10—11). 2. Demonstrația cosmologică (f. 11—12). 3. Demonstrația fizico-teleologică pentru Dumnezeu (f. 12—13). 4. Demonstrația istorică pentru Dumnezeu (f. 13—13v). 5. Demonstrația lui Kant pentru Dumnezeu (f. 13v—15). f. 5v—17v. Albe.

4. În ms.: II.

[Cap.] I. Despre prințiipiul moralic (§ 39—43). (f. 40v—44v). [Cap.] II-le. Despre datorii (§ 44—52) (f. 45—53).

f. 53v. Albă.

II. Teologhiia morală.

f. 54. Teologhiia morală paradosită în Seminariia Socolii de D. D. Andrei Teodorescul, a lui Mihail Ștefănescu, 1838, oct[omvrie] 10, luni.

f. 54v. Albă.

1. f. 55—71. Introducere în Teologhiia morală.

§ 1. Trebuința desăvârșitei antropologhii (p. 55—55v).

Cap. I-ii. Despre deosebite puteri sullestești a omului. § 2. Despărțirea puterei sufletestești (f. 55v—56). § 3. Despre puterea cunoașterii (f. 56—57v). § 4. Despre aceeași materie (f. 57v—58). § 5. Despre puterea simțirei (f. 58—58v). § 6. Despre puterea poștei (f. 58v—59). § 7. Despre aceeaș materie (f. 59—59v). § 8. Despre puterea poștei mai înmainte (f. 59v—60). § 9. Despre moralnica slobozenie a omului (f. 60—62). § 10. Despre aceeaș materie (f. 62—63).

f. 63. Sfirșit.

Cap. II. Teologhia Morală. § 11. Cunoștința ei (f. 63v—64). § 12. Folosul Teologhiei Morale (f. 64—68). § 13—14. Izvoarele Teologhiei Morale (f. 68v—70v). § 15. Învățătura moralului înmainte de Hristos (f. 70v—71).

2. f. 71v—145v. Itica hristienească ghenerală.

Secțiia întâi. De legea veșnică în privirea obiectivă.

Cap. I. Ființa și lucrarea legii veșnice. § 16. Cunoștința legii (f. 71v—72). § 17. Estimea sau ecsistențiia legii morale (f. 72—73v). § 18. Despre aceeaș materie (f. 73v—75).

Cap. II. Despre cel mai înmalt prințiipiul a moralității. § 19. Cunoștința și însușirile celui mai înmalt prințiipiul (f. 75—75v). § 20. Despre prințiipiul real sau al ființei (f. 76). § 21. Prințiipiul cunoașterii (f. 76—76v). § 22. Prințiipiul formal (f. 76v). § 23. Prințiipiul material (f. 76v—77v).

Cap. III. Despre plecările sau motivele cătră lucrare. § 24. Ideia perfecției morale (f. 77v—78v). § 25. Condițiile și gradurile moralității (f. 78v—79v). § 26. Despre aceeaș materie (f. 79v—80v)

Cap. IV. Deosebite soiuri a legilor. § 27. Legi firești și dumnezeești, pozitive sau poronci (f. 80v—81v). § 28. Legile absolute și ipotetice (f. 81v—82v). § 29—30. Datorințele izvoritoare din dri[p]t (f. 82v—86v).

Cap. V. Despre legile omenestești. § 31. Cunoștința și îndatorirea legilor omenestești (f. 86v—87). § 32. Urmare asupra aceliiaș materii (f. 87—88). § 33. Despre cunoștință (aidcă cuget) (f. 88—90). § 34. Regulile practice (f. 90—92). § 35—36. Despre conștiința indoelnică (f. 92—93v).

Secțiia a doa. Despre împlinirea legii dumnezeești.

Cap. I. Pricinile care să întrunesc spre împlinirea legii dumnezeești. § 37—38. Despre darul dumnezeesc (f. 94—94v).

Cap. II. Despre virtute. § 39. Cunoștința virtuții (f. 95—95v). § 40. Despre virtutea creștenească (f. 95v—96). § 41. Felurite trepte a virtutei (f. 96v—97). § 42. Urmare despre curățâniia virtuții (f. 97—98). § 43—44. Despre vrednicia sau prețul virtuții (f. 98—99v).

Secțiia a treia. Despre călcare[a] legii.

Cap. I. Despre păcat îndeobște. § 45. Ce este păcatul (f. 99v—100). § 46—47. Despre răul izvoritoriu din păcat în privire cătră Dumnezeu (f. 100—103v).

f. 103v. Ende des erste Kapitels.

Cap. II. Pentru felurite soiuri a păcatelor. § 48. Despărțirea păcatelor (f. 104—104v). § 49. Despărțirea păcatului lucrător (f. 105—105v). § 50. Păcatele de voe și fără de voe (f. 105v—106). § 51. Păcatele noastre și cele streine (f. 106v—107). § 52. Păcatele din lăuntru și din afară (f. 107). § 53. Păcatele lăsării și a facerii (f. 107v—110). § 54. Despre păcatele de moarte (f. 110—110v). § 55. Despre treptele păcatului (f. 110v—111v).

§ 56. Despre prilejul păcătuirii (f. 111v—113). § 57. Regulile ce trebuie păzite la osebite prilejuri (f. 113—114). § 58. Urmare asupra aceluiaș obiect (f. 114v—116v). § 59. Despre prilejul depărtat (f. 116v—117v). § 60⁵. Despre ispită (tentatio) (f. 118—121).

Secția IV. Despre pocăință sau întoarcerea păcătoșului.

§ 61. Cunoștința pocăinții (f. 121—121v). § 62. Părțile neapărate a pocăinții sînt. I. Neapărata cunoștință de sineși (f. 121v—123). § 63. II. Durerea pentru păcat (f. 123—124). § 64. III. Statornică propunere sau hotărîre de a să îndrepta (f. 124—124v). § 65. IV. Îngrijirea de a face îndestulare pentru păcat (f. 124v—125). § 66. V. A nu urni vremea pocăinții (f. 125—127). § 67. VI. Mărturisirea păcatelor (f. 127—129v).

Secția V. Judecarea faptelor omenesti.

Cap. I. Prințipii gheeneralnice. § 68. Moralicescul prețu (f. 129v—133v). § 69. Despre vrednica răsplătire (f. 133v—137).

Cap. II. Despre înputăciune[a] moralicească. § 70. Ce este înputăciunea moralicească? (f. 137—139). § 71. Prințipiile negative a înputăciunii (f. 139—140). § 72. Prințipiile pozitive în privire cătră înputăciunea faptelor bune (f. 140—141v). § 73. Despre înputăciunea păcatelor (f. 141v—142v). § 74. Despre înputăciunea urmărilor din păcate (f. 142v—143v). § 75. Înputăciunea lucrărilor streine (f. 144—145v).

f. 145v. Finis Ethicae generalis.

3. f. 146—152v. Itica practică.

Scurtă introducere. § 76. Cunoștința și cuprinderea iticei practice (f. 146—147). § 77. Căpitelnică despărțire a datorinților (f. 147—147v).

f. 147v. Finis praefationis.

Partea întâi a iticii practice. Despre datorințele nemijlocite către Dumnezeu.

Secția I-a. Despre virtuțele teologhicești.

§ 78. A. Despre credința teologhicească. Cap. I. Așăzarea acești datorii (f. 148). § 79. Cunoștința credinții îndeopște (f. 148—151). § 80. Cunoștința credinței teologhicești (f. 151v—152v). § 81. Folosul și neapărata trebuință a credinței hristiane (f. 152v)⁶.

III. Etica Aplicată 7.

1. f. 153—154v. Scurtă introducere. Difiiniția și cuprinderea eticii aplicate. Despărțirea ofițiilor.

2. f. 155. Partea întâi. Etica aplicată. Despre nemijlocitele ofiții cătră Dumnezeu.

Secția I. Despre virtuțile teologhice. Prețul lor (f. 155—156).

Despre credința teologhică. Capul I. Dizvolvirea⁸ ofițiilor aceștiia. Cuprinderea ei în gheeneral (f. 156—159v). Cuprinderea credinții teologhice (f. 159v—160v). Folosul și neșăzitatea credinții hristiceane (f. 161—163v). Obiectul credinții hristiceane (f. 163v—165). Credința noastră să fie vie și lucrătoare (f. 165—168). Stăruire spre lățirea credinții (f. 168v—170v). Cap. II-le. Despre păcatele înprotiva credinții. Despre ateizm și pan-teizm (f. 171—172). Naturaliștii (f. 172—173). Indiferentizmul (f. 173—175v). Despre cei ce stau la îndoială în lucrurile relighiei (f. 175v—176v). Prejudedul relighiozu (f. 176v—177v). Urmare (f. 177v—178v).

B. Despre nădejdea cea teologhică. Cap. I. Dezvălirea ofițiilor acestuia. Cuprinderea nădejdi teologhice (f. 179). Titulu și îndemnul a nădejdi hristiceane (f. 179—182v). Urmare (f. 182v—183v). Ce să cuvine moaă a nădăjdii (f. 184—184v). Despre sfințenia nădejdi hristiceane (f. 184v—185v). Despre orînduirea nădejdi (f. 185v—187). Despre țaria nădejdi (f. 187—188v). Cap. II. Despre păcatele înprotiva nădejdi. Depărtarea de sfințenie (f. 188v—189). Credința deșartă (f. 189—191v). Urmare (f. 191v—192v). Păcate înprotiva țariei nădejdi (f. 192v).

5. In ms.: 90.

6. Manuscrisul a fost legat fără sfîrșit.

7. Această «*Etică aplicată*» este o altă redacție a «*Iticii Practice*» de la f. 146—152v.

8. Ar fi trebuit să fie scris: *dezvălirea*, ca mai jos la f. 179.

192v. *Finis spei christianae.*

C. Despre dragostea teologică. Cuprinderea dragostii teologhice (f. 193—193v). Titlu ofițului acestuia (f. 194—196). Insușirile și condițiile dragostii teologhice (f. 196—197). Despre frica înviată (f. 197—197v). Sirguința către desăvârșire (f. 197v—198v).

Secția II. Despre cinstirea dumnezeiască.

Ofițul cinstirii de Dumnezeu (f. 198v—200). Despre... și împărțirea ofițului acestuia (f. 200—201). A. Ofițiile ordinare a religiei. Cap. I. Despre slujba dumnezeiască de obște. Cuprinderea rugăciunii⁹ (f. 201—201v).

f. 202—203v. Albe.

Însemnări de la prima mână :

f. 2 : *Mihail Ștefănescu* (iscălitura de elev a episcopului Melchisedec al Romanului).

Însemnări posterioare :

Pe marginea de jos a foii 3 : *A Seminariei de Huși.*

117

FIZICĂ. ECONOMIE RURALĂ. ISTORIE NATURALĂ

Sec. XIX (înainte de 1850); hîrtie; 152 foi + 1 foaie hîrtie de Vorsatz la început; 21×17; scriere cursivă cu cerneală neagră; între 19 și 22 rînduri pe pagină; mai multe condeie; legătură în hîrtie, cu piele la cotor și colțuri. A făcut probabil parte dintre manualele de școală ale episcopului Melchisedec al Romanului. Din Biblioteca Seminarului din Huși a trecut în Biblioteca Internatului Teologic. Numere vechi de bibliotecă: pe cotor, 262 și 152; în Biblioteca Internatului Teologic a avut numărul: 2317. Manual școlar.

I. f. 1—73v. [Fizică].

1. f. 1—8. Introducere în fizică (§ 1—15).

f. 8. *Finis praefationis.*

f. 8v. Albă.

2. f. 9—65. Secția întâi. Despre trupuri îndeobște (§ 16—81).

Cap. I. Despre însușirile trupurilor (§ 16—31). Cap. al doile. Deosăbirile trupurilor în genere (§ 32—81). A. Despre starea agregatăii trupurilor (§ 33—35). B. Despre starea hemică a trupurilor (§ 36—81).

f. 65. *Finis chemiae.*

3. f. 65v—73v. Secția II. *Ecilibria puterelor. Statica* (§ 82—92).

Capul I. *Compunerea și disfacerea puterilor* (§ 83—86). Cap. II-le. *Teoria greutății și ecilibria trupurilor grele solide* (§ 87—92).

f. 74—75v. Albe.

II. f. 76—123. [Economia rurală].

1. f. 76—77. *Introducere în economia rurală.*

2. f. 77v—101v. *Partea I-ea. Despre cultura vegetabililor.*

Cap. I. Despre disciplinarea pămînturilor și a lor bunătațe (f. 77v—78). Capul al II. Despre deregirea pămîntului necultivat (f. 78v—79v). Cap. III. Despre emendarea pămîntului cu lut (f. 80—81v). Cap. IV. Despre facerea sămînții peste tot (în genere) (f. 81v—82). Cap. V. Despre disciplinate genuri a sămînții și despre spețiale lor cultură (f.

9. Aici se oprește manuscrisul. S-au scris numai titlurile și nu s-a mai continuat.

82—85). Cap. VI. Despre vătămarea semințiilor (f. 85—86). Cap. VII. Despre săceriș, trierat și conservarea grîului (f. 86—88v). Cap. VIII. Despre cultura fănațului (f. 88v—89v). Cap. IX. Despre cultura viilor (f. 89v—93). Cap. X-le. Despre cultura grădinilor (f. 93—96v). Cap. XI-le. Despre pomi (f. 96v—99). Cap. XII-le. Despre cultura pădurilor (f. 99—101v).

3. f. 102—123. Parte[a] II-a. Despre cultura animalelor.

Cap. I-ii. Despre cultura dobitoacelor peste tot (f. 102—104v). Cap. II-le. Despre cultura cailor (De cultura Equorum) (f. 104v—107v). Cap. III-le. Despre cultura boilor (De cultura Boum) (f. 107v—110). Cap. IV-le. Despre cultura oilor și a caprelor (f. 110—112). Cap. V. Despre cultura porcilor (De cultura suum). Prăsirea și educarea porcilor (f. 112—113v). Cap. VI-le. Despre cultura păsărilor domestice (f. 113v—116). Cap. VII-le. Despre cultura peștilor (f. 116—117). Cap. VIII-le. Despre cultura albinelor (f. 117—122). Cap. IX-le. Despre cultura vermiilor de mătăsă (f. 122—123).

f. 123v. Albă.

III. f. 124—132. Leacuri pentru osebite boale de casă.

1. Pentru ca să crească părul. 2. Pentru reumatismos. 3. Pentru beșica cea ră. 4. Pentru tăstură. 5. Pentru vermi. 6. Pentru scoaterea răutății din bolfe. 7. Pentru obrintit. 8. Pentru tusă. 9. Pentru giunghiu. 10. Pentru răceală. 11. Pentru friptură. 12. Pentru stricare de stomah. 13. Pentru durere de cap, carea vine din boale. 14. Cînd nu poate omul eși afară. 15. Pentru durere de pept. 16. Pentru trănzi. 17. Pentru rosuri. 18. Pentru gălbănare. 19. Pentru răe. 20. Pentru mușcătura de șerpe. 21. Pentru durere de măsele. 23¹⁰. Pentru oprirea singelui din nas. 24. Cum să lucreze vizicătoarea. 25. Pentru cum să nască femeia lesne. 26. Pentru rast. 27. Pentru reumatismos, carele și de dănselle să zice. 28. Cum să scrii cu aur. 29. Cerneală verde. 30. Cerneală roșie. 31. Cerneală neagră. 32. Lucrurile de fer să nu ruginească. 33. Scrisorile în care nu să cunosc literile, cum să faci a să cunoaște. 34. Cum să scrii pe hîrtie și să rămăe albă precum au fost. 35. Stecle, felegene stricate cum să pot încliea. 36. Pentru pete de cerneală. 37. Pentru pete de ceară. 38. Pentru pete de grăsime. 39. Cum să faci o apă pentru pete, căria nici una nu-i stă înproktivă. 40. Cum să faci sapon care să înălbăască mănile.

f. 132. Finit.

f. 132v—133v. Albe.

IV. f. 143—151v. [Istoria naturală].

1. f. 134—134v. Introducție în istoria naturală.

2. f. 135—143v. Istoria animalelor.

Clasul dintăi sugătoarele (Lactantia). Despre brute. Despre fiară. Despre cîine. Despre genul mîțesc (De genere filino). Despre gusgani (De gliribus). Despre vite (De pecoribus). Despre sălbatică. Despre țete (chiți). Despre pasări (De avibus). Soiul pasărilor cîntătoare. Despre amfibii. Despre pești (De piscibus). Despre insecte. Despre vermi.

3. f. 143v—151v. Istoria Veghetabililor.

1. Arborii. 2. Despre palme. 3. Despre erburi. 4. Liliicii. 5. Despre grăunță. 6. Iarba calului. 7. Mușchii. 8. Modrajile. 9. Ciupercile.

4. f. 151v. Istoria mineralilor.

f. 152—152v. Albe.

Însemnări posterioare :

Pe foaia de hîrtie de Vorsatz de la început : *Propi[etate]a Seminariei de Huși.*

10. 22 lipsește.

118

ELEMENTE DE ARITMETICĂ

Sec. XIX (înainte de 1850); hîrtie; 76 foi+1 foaie hîrtie de Vorsatz la început și 1 foaie hîrtie de Vorsatz la sfîrșit; 21×17; scriere cursivă cu cerneală neagră; între 18 și 22 rînduri pe pagină; două condeie; legătură în hîrtie, cu piele la cotor și colțuri; legătura mîncată de cari. A lăcut probabil parte dintre manualele de școală ale episcopului Melchisedec al Romanului. Din Biblioteca Seminarului din Huși a trecut în Biblioteca Internatului Teologic. Numere vechi de bibliotecă: pe cotor, numerile 167 și 294; în Biblioteca Internatului Teologic a avut numărul 2319. Manual de școală.

I. f. 1—59. Elementuri despre aritmetică.

Hotărîrea 1-a (f. 1). Hotărîrea 2 (f. 1v—2v). Hotărîrea 3 (f. 2v—3). Hotărîrea 4 (f. 3—3v). Hotărîrea 5 (f. 3v—4). Hotărîrea 6 (f. 4—21). Problema 1 (f. 7v—8). Problema 2 (f. 8—11). Problema 3 (f. 11—13v). Problema 4 (f. 13v—14v). Problema 5 (f. 14v—16v). Problema 6 (f. 16v—25). Hotărîrea 7 (f. 21v). Hotărîrea 8 (f. 21v—22). Hotărîrea 9 (f. 22—22v). Hotărîrea 10 (f. 22v—23v). Hotărîrea 11 (f. 23v—32). Problema 7 (f. 25—25v). Problema 8 (f. 25v—26v). Problema 9 (f. 26v—27). Problema 10 (f. 27v—28). Problema 11 (f. 28—30). Problema 12 (f. 30—36). Hotărîrea 12 (f. 32—32v). Hotărîrea 13 (f. 32v). Hotărîrea 14 (f. 32v—34v). Hotărîrea 15 (f. 34v—59). Problema 13 (f. 36—40). Problema 14 (f. 40—44). Problema 15 (f. 44—44v). Problema 16 (f. 44v—50v). Problema 17 (f. 50v—52v). Problema 18 (f. 52v—55v). Problema 19 (f. 55v—59).

f. 59. Sfîrșit.

II. f. 59v—76v. Socoteala părților zăcimali.

Hotărîrea (f. 59—60). Întăiul temeiu (f. 60—61). A doilea temeiu (f. 61v—62). Problema I (f. 62—63v). Problema II (f. 63v—64). Problem[a] III (f. 64—66v). Problema 4 (f. 66v—69). Întrebuințarea frângerilor zăcimale. Problema I (f. 69v—71). Problema a doa (f. 71—71v). Problema a 3 (f. 71v—72). Problema 4 (f. 72—72v). Problema 5 (f. 72v—73v). Problema 6 (f. 73v—76v).

f. 76v. Sfîrșit.

Însemnări posterioare:

Pe marginea de jos a foi 2: *A Seminariei de Huși.*

119

TEOLOGIE DOGMATICĂ

Sec. XIX (1839); hîrtie; 104 foi¹¹; 22×18; scriere cursivă cu cerneală neagră; între 19 și 23 de rînduri pe pagină; un singur condei; broșat. Numere vechi de bibliotecă: în Biblioteca Internatului Teologic a avut numărul 2339. Manual școlar.

f. 1. Teologia dogmatică. Anul 1839 luna Noemvrie.

f. 1v. Albă.

f. 2. Iscălituri.

f. 2v. Albă.

I. f. 3. Teologia dogmatică.

1. f. 3—23v. Introducere.

§ 1. Cunoștințe fundamentale de teologie (f. 3). § 2. Omul (f. 3—6v). § 3. Dumnezeu (f. 7—9). § 4. Relațiile omului (f. 9—10v). Cunoștința religii și împărțirea ei (f. 10v—12). § 6. Religia cea adevărată și cea mincinoasă (f. 12v—13v). § 7. Împărăția lui Dumnezeu morală (f. 14—15). § 8. Cunoștința teologiei (f. 15v—16). § 9. Cunoștința

11. Paginația originală a manuscrisului merge de la pagina 1 la pagina 191.

teologiei dogmatice (f. 16v—18v). § 10. Ajutoarele teologiei dogmatice (f. 18v—20). § 11. Sfârșitul teologiei dogmatice (f. 20v). § 12. Datoria teologiei dogmatice (f. 21—21v). § 13. Cunoștiința dogmii (f. 21v—23). § 14. Cunoștiința tainii (f. 23—23v).

2. f. 24—98. Partea I. Despre Dumnezeu unul întreit, făcătorul, ții-torul și cîrmuitorul a toate.

Despărțirea întâi. Despre Dumnezeu unul întreit. § 15. Suma despărțirii (f. 24).

Cap. I. Despre Dumnezeu unul. Cunoștiința de Dumnezeu biblică (f. 24—25). § 16. Chipul de a cunoaște pe Dumnezeu (f. 25v—26). § 17. Desăvîrșirile lui Dumnezeu și împărțirea lor (f. 26). § 18. Dumnezeu este un îns trebuincios (f. 26v—27). § 19. 2. Dumnezeu este vecinic (f. 27—27v). § 20. 3. Dumnezeu este neschimbat (f. 27v—28). § 21. 4. Dumnezeu este neatîrnat (f. 28v). § 22. 5. Nemărginirea (f. 28v—29v). § 23. 6. Dumnezeu este duh desăvîrșit (f. 29v—30v). § 24. 7. Dumnezeu este atotștiitor (f. 31). § 25. 8. Înțelepciunea (f. 31v—32). § 26. 9. Voea lui Dumnezeu (f. 32v—33). § 27. 10. Slobozenia lui (f. 33—33v). § 28. 11. Atotputernicia (f. 33v—34). § 29. 12. Sfințenia (f. 34v—35). § 30. 13. Dreptatea lui Dumnezeu (f. 35—36v). § 31. 14. Bunătatea lui Dumnezeu (f. 36v—37v). § 32. 15. Fericea, mărirea și slava lui Dumnezeu (f. 37v—38v). § 33. Dumnezeu unul (f. 39—40v).

Cap. II. Despre Dumnezeu în trei fețe. § 34. Suma capului (f. 41—41v). § 35. Cunoștiințe pregătitoare (f. 41v—42v). § 36. Se dovedește că Tatăl, Fiul și Duhul Sfînt sînt trei fețe despărțite (f. 42v—44v). § 37. Tatăl este Dumnezeu adevărat (f. 44v—45). § 38. Fiul este Dumnezeu adevărat (f. 45v—57). § 39. Duhul Sfînt este Dumnezeu adevărat (f. 57—60v). § 40. Temeiul despărțirii feșilor (f. 61—61v). § 41. Tatăl, Fiul, Duhul Sfînt este un Dumnezeu, iar nu trei Dumnezei (f. 62—62v).

Despărțirea II.

Capul I-ii. De Dumnezeu făcătorul. § 42. Suma capului (f. 62v—63v). Articolul I. Cosmologia. § 43. Cunoștiința lumii (f. 63v). § 44. Ce va să zică facere (f. 63v—64). § 45. Făcătorul lumii (f. 64—66). Articol II. Demonologia. § 46. Biblica cunoștiință a îngerilor (f. 66). § 47. Estimea îngerilor (f. 66v—69). § 48. Inceputul, firea, starea și numărul îngerilor (f. 69—71v). § 49. Inclînările îngerilor cu oamenii (f. 71v—72v). § 50. Deosibirea între îngerii cei buni și între cei răi (f. 73—73v). § 51. Îngerii cei răi cari în înțeles strîns se numesc demoni (f. 73v—74). § 52. Firea și starea demonilor (f. 74—76). Articolul al treilea. § 53. Inceputul omului (f. 76v—77). § 54. Firea, darurile și scopul omului de curînd făcut (f. 77v—79). § 55. Formarea părechii cei dintîi pentru dobîndirea scopului (f. 79v—85v). § 56. Păcatul strămoșesc (f. 85v—88v). [§ 57]. Urmările păcatului în privința părinților noștri celor dintîi (f. 89—90v). § 58. Urmările păcatului strămoșesc în privința a tot neamul omenesc (f. 91—95v).

Despre pronie. § 59. De cît folos este învățătura despre pronie (f. 95v—96v). § 60. Ce este pronia și cum se împarte (f. 97). § 61. Ținerea sau conservația (f. 97v—98).

f. 98v—104v. Albe.

Însemnări posterioare :

Pe f. 2, două iscălituri : una, *Ioan Bidea, 1858, Avg/just/ 22* ; alta, *Preotul Șteffan Sudețianu, 1861, Aprilie 10*. Amîndouă iscăliturile scrise cu litere latine.

120

COSTACHE PROTOPODESCU, Istoria Bisericească

Sec. XIX (înaînte de 1850) ; hîrtie ; 2 foi de hîrtie de Vorsatz la început+154 foi¹² ; 22×18 ; scriere cursivă cu cerneală neagră ; între 18 și 22 de rînduri pe pagină ; un

12. Paginația originală a manuscrisului merge de la pagina 1 al pagina 301.

singur condei; broșat. A aparținut Seminarului din Buzău. Numere vechi de bibliotecă: în Biblioteca Internatului Teologic a avut numărul 2308. Manual de școală.

I. f. 1. Istoria Bisericească a D. D. Costache Protopoescul. Septembrie 14.

f. 1v—2v. Albe.

1. f. 3—6v. Introducere. § 1.

2. f. 7—8v. Înălțarea. § 1.

3. f. 8v—14v. § 2. Propoveduirea apostolilor.

4. f. 14v—18. § 3. Minunata întindere a Evangheliei.

5. f. 18—21v. § 4. Virtuțile celor dintii creștini.

6. f. 21v—25v. § 5. Soborul din Ierusalim.

7. f. 25v—27. § 6. Întiia goană împotriva creștinilor sub împăratul Nero la anul 54.

8. f. 27v—29v. § 7. Prorocii înfricoșate împotriva Ierusalimului.

9. f. 29v—33. § 8. Stricarea Ierusalimului. Anul 70.

10. f. 33v—36. § 9. A doa goană sub Domițian. Anul 93.

11. f. 36v—39. § 10. A treia goană sub Traian. Anul 106.

12. f. 39—42. § 11. Apologhia sf. Iustin. Anul 105.

13. f. 42—44v. § 12. A patra goană sub Marcu Aurelie. Anul 166.

14. f. 45—51. § 13. Apologhia lui Tertulian.

15. f. 51—59. § 14. A cincea goană sub Sever. Anul 202.

16. f. 59v—61. § 15. A șasea goană sub Macsimin.

17. f. 61—62v. § 16. Goana a șaptea sub Dechie. Anul 249.

18. f. 63—64v. § 17. A opta goană sub Valerian.

19. f. 65—65v. § 18. Goana a noa sub Aurelian.

20. f. 65v—67v. § 19. A zecea și cea din urmă goană sub Deoclețian. Anul 303.

21. f. 67v—71. § 20. Băgare de seamă asupra goanelor.

22. f. 71v—74. § 21. Constanție Cloro ocrotește pe creștini. Anul 305.

23. f. 74—76. § 22. Întoarcerea sf. Constantin. Anul 312.

24. f. 76—78v. § 23. Triumful religii creștinești.

25. f. 79—80v. § 24. Aflarea Sf. Cruci. Anul 326.

26. f. 81—83. § 25. Întemeierea monahilor. Sf. Antonie. 306.

27. f. 83v—86. § 26. Sf. Ilarion întemeiază mănăstiri în Palestina.

28. f. 86v—88. § 27. Viița monahilor.

29. f. 88v—91. § 28. Eresul lui Arie. Anul 318.

30. f. 91—92v. [§ 29]. Soborul general de la Nicheia. Anul 325.

31. f. 93—94v. § 30. Împăratul se amăgește și surghiunește pe sf.

Atanasie.

32. f. 95—97. § 31. Groasnica moarte a lui Arie.

33. f. 97—99. § 32. Chemarea îndărăt a sf. Atanasie. 337.

34. f. 99v—101v. § 33. Împăratul Iulian va să restatornicească păgânismu[1]. Anul 363.

35. f. 102—103v. § 35¹³. Iulian întreprinde a zidi biserica Ierusalimului. Moartea lui. Anu[1] 363.

13. § 34 nu figurează în manuscris.

36. f. 104—106. § 36. Iovian ocrotește credința pravoslavnică.
Anul 363.
37. f. 106—108. § 37. Valens preînoește turburările ararismului.
38. f. 108—109v. § 38. Neînfricoșarea sf. Vasilie episcopul Chesarie[i]. Anul 370.
39. f. 110—111. § 39. Valens tremură înaintea sf. Vasilie.
40. f. 111v—113. § 40. Virtutea sf. Grigorie Nazians.
41. f. 113—115. § [41]. Eresul machidonenilor.
42. f. 115—116. § 42. Soborul a toată lumea din Constantinopol.
Anul 381.
43. f. 116v—118. § 43. Milostivirea lui Teodosie. Anul 387.
44. f. 118v—123. § [44]. Virtuțile și suferirile sf. Ioan Gură de Aur (Hrisostom).
45. f. 123—124v. § 45. Eresul lui Nestorie.
46. f. 125—127. § 46. Soborul a toată lumea, al treilea din Efes.
Anul 431.
47. f. 127—129. § 47. Eresul lui Eutihie.
48. f. 129v—132. § 48. Soborul a toată lumea din Halchidon.
Anul 451.
49. f. 132v—134v. § 49. Mahomet se face proroc. Anul 612.
50. f. 134v—136v. § 50¹⁴. Soborul al cincilea.
51. f. 136v—139. § 51¹⁵. Coprinderea Ierusalimului sub Hosroe, împăratul Persii. Anul 614.
52. f. 139—141. § 52¹⁶. Aducerea îndărăt la Ierusalim a sfintii Cruci și înălțarea ei. Anul 628.
53. f. 141—142. § [53]. Eresul monotelitilor.
54. f. 142—143v. § [54]. Soborul general al 6-lea. Anul 680.
55. f. 143v—145. § 55. Eresul iconoclastilor, adică a stricătorilor de icoane.
56. f. 145v—147v. [§ 56]. Cruzimile iconoclastilor.
57. f. 147v—149v. § 57. Al 7-lea sobor a toată lumea și al doilea de la Nicheia. Anul 787.
58. f. 150—153. [§ 58]. Băgări de seamă asupra eresurilor.
f. 153v—154. Albe.
f. 154v. Însemnare.
Însemnări posterioare :
f. 154v : *Cartea Simenarului sf[întei] E[piscopii] Buzeu este.*

121

RETORICA

Sec. XIX (înainte de 1850) ; hîrtie ; 1 foaie hîrtie de Vorsatz la început+92 foi¹⁷ ; 3×19 ; scriere cursivă cu cerneală neagră ; între 15 și 22 rînduri pe pagină ; două

14. In ms. : 40.

15. In ms. : 41.

16. In ms. : 42.

17. Paginația originală a manuscrisului merge de la pagina 1 la pagina 180.

condeie; corecturi dela mîni posterioare; broșat. A aparținut Seminarului din Buzău. Numere vechi de bibliotecă: în Biblioteca Internatului Teologic a avut numărul 2338. Manual de școală.

f. 1. Însemnări.

f. 1v. Albă.

I. [Retorică].

1. f. 2—4. Introducere.

§ 1 (f. 2—2v). § 2. Cele trei feluri (f. 3—3v). § 3. Condițiile ce se cer oratorului (f. 3v—4).

2. f. 4—41. Partea I¹⁸. Invenția.

Articolul [I] 1-ii. Despre argumenturi (dovezi). § 1—17 (f. 4—13v). Articolul II. Despre naravuri. § 18 (f. 13v—14). § 19. Pentru naravuri privite în orator despre sineși (f. 14—14v). § 20—24 (f. 14v—20). Pentru naravuri privite în orator după împrejurările locului. § 25—33 (f. 20v—25v). Articolul al treilea. Pentru patimi. § 34—35 (f. 25v—28v). Pentru imaginație. § 36 (f. 29—31). § 37. Pentru simțiciune (f. 31—33). § 38. Pentru judecată (f. 33—33v). § 39—44 (f. 33v—41).

3. f. 41v—72v. Partea II. Dispoziția.

§ 45—47 (f. 41v—42v). Articolul I. § 48. Părțile unui cuvînt (f. 42v—43v). Ecsor-du[1]. § 49—58 (f. 43v—55v). § 59. Pentru propoziție (f. 55v—56v). § 60. Regulele împărțirii (f. 56v—57). Confirmația § 61—68 (f. 57—64v). Perorația § 69 (f. 64v—65). Pentru narație și refutație § 70—73 (f. 65v—69v). Pentru calitățile trebuincioase despre întocmirea unui plan § 74—76 (f. 70—72v).

4. f. 72v—82v. Partea III. Pentru elocuție.

§ 77—78 (f. 72v—73v). § 79. Pentru calitățile stilului (f. 73v). § 80. Corecția (f. 73v—75). § 81. Frumuseșea stilului (f. 75—76). § 82—95 (f. 76v—80v). Pentru idei și sentementuri § 96—97 (f. 80v—82v).

5. f. 83—91v. Partea IV.

§ 98 (f. 83—84). Articolul I. Pronunția § 99 (f. 84—85v). Articolul II. Pentru mișcări § 100 (f. 85v—88). Articolul III. Pentru memorie § 101 (f. 88—88v). Pentru umime § 102 (f. 89—91v).

f. 92—92v. Însemnări.

Însemnări posterioare :

f. 1. *I. Doveditor sau arătător. Funebre la morți; panighirice, la laude și la defăimări. II. Sfătuitor sau chibzuitor, trebuincioasă la predicator. III. Judecătoresc, a apăra sau a pîri. Acția, lucrare.*

f. 92v. *Această Retorică este a seminarului sf. Episcopii Buzăul și am luat-o eu cel mai jos iscălit ca să meditez pe dînsu, fiind că vreme n-am ca să scriu. 855 Octomvrie 12. Preotul Nicolae Rădulescu.*

Altă mină : *Santei Episcopii Buzăul.*

ISTORIA FIRII

Sec. XIX (înainte de 1850); hîrtie; 2 foi hîrtie de Vorsatz+76 foi+2 foi de hîrtie de Vorsatz; 19×12; scriere cursivă, cu cerneală neagră; între 20 și 22 rînduri pe pagină; un singur condei; legătură în hîrtie, cu piele la cotor și colțuri. A aparținut

18. In ms.: II.

rihereului Narcis Crețulescu, care a dăruit-o Seminarului din Huși, iar de acolo a trecut în Biblioteca Internatului Teologic. Numere vechi de bibliotecă: pe cotor, 27; în Biblioteca Internatului Teologic a avut numărul 2364. Tot pe cotor, lipită o hîrtie cu titlul manuscrisului: *Istoria Firii*. Manual de școală.

I. f. 1. Istoria Firii.

1. f. 1—40v. Cap. I. Privirea istoriei firești.

Soarele (f. 1v—3). Luna (f. 3—4). Stelele (f. 4—4v). Planetele de căpetenie (f. 5—6). Pămîntul (f. 6—7v). Apa (f. 7v—9). Marea (f. 9—10). Aerul (f. 10—11v). Vîntul (f. 11v—12). Focul (f. 12v). Lumina (f. 13—13v). Iviri de apă în aer (f. 13v—14v). Iviri de foc în aer (f. 14v—15). Iviri sclipicioase în aer (f. 15—15v). Munții (f. 15v—16v). Metalele (f. 16v—17). Petrele (f. 17v—18v). Sadurile (f. 18v—19). Copacii (f. 19—19v). Șoadele pămîntului (f. 19v—20). Filorile (f. 20v). Despre om (f. 21—24). Nasul (f. 24—24v). Gura (f. 24v—25). Dinții (f. 25—25v). Urechile (f. 25v—26). Crierii (f. 26—27). Grmazii (f. 27—28). Trupul sau trunchiul lui (f. 28—28v). Brațele (f. 28v—29). Pîntecele și picioarele (f. 29—29v). Inima și singele (f. 30—33v). Plămînele (f. 33v—34v). Pîntecele (f. 34v—35v). Oasele (f. 35v—38v). Pentru suflet (f. 38v—40v).

2. f. 41—74v. Cap. II. Despre dobitoace.

Clas înțiu. Despre dobitoacele cele cu patru picioare în deobște § I—XVI (f. 42—58v). Clas al doilea. Despre paseri deobște § I—II (f. 59—60v). Despre paserile domestice § III—V (f. 60v—64). Despre paserile înnotătoare § VI—VII (f. 64—65). Despre paserile cele ce umblă prin apă § VIII—IX (f. 65—66). Despre paserile rîpitoare § X—XI (f. 66—68v). Despre paserile rîpitoare noaptea § XII (f. 68v—69v). Despre buhnă § XIII (f. 69v—70). Despre paserile fugătoare § XIV (f. 70—71). Despre paserile glăsuitoare și altele § XV—XVI (f. 71—72v). Despre paserile călătoare § XVII (f. 73—74v).

f. 75—76. Albe.

Însemnări posterioare :

f. 1 : *Am dat-o bibliotecii Seminarului de Huși. † Narcis.*

O altă mină : No. 543.

123

ABATELE DELAPORTE, A toată lumea călătorie

Sec. XVIII (1785); hîrtie; 266 foi¹⁰+2 foi de hîrtie de Vorsatz, una la început și alta la sfîrșit; 19×13; scriere cursivă cu cerneală neagră; colontitluri și frontispicii simple din peniță la începutul fiecărui capitol; 19 rînduri pe pagină; un singur condei; corecturi de mîni posterioare; legătură veche în piele. Numere vechi de bibliotecă: pe cotor, 65; în Biblioteca Internatului Teologic a avut numărul 2365.

f. 1—3. Albe.

f. 3v. Însemnare.

f. 4. A toată lumea călătorie sau înștiințare dă lumea cîa venche și cîa noao adecă istorie dă toate pămînturile ce până acum sînt știute la 4 părți ale lumi, dată în limba franțoească dă abată Delaportă. S-au talmăcită în limba rusiască la Sactă Petresburgă la l[ea]t 1780. S-au scos pă limba rumăniască la l[ea]t 1785. Tomu[1] 3.

1. f. 4v. Cuprindere istorii.

2. f. 4v. Pămînturile ce să coprind în tomu[1] al 3.

3. f. 5—25v. Înștiințare. Aravia cia bogată.
f. 25v. Sfârșătu[1] Aravii cei bogate.
 4. f. 26—50v. 26 : Înștiințare pentru Aravia cia pietroasă.
f. 50v. Sfârșitu[1] Aravii cei pietroase.
 5. f. 51—74v. Înștiințare pentru Aravia cia pustie.
f. 74v. Sfârșătu[1] Aravii cei pustii.
 6. f. 75—93v. Înăștiințare pentru Palestina sau Pământul Făgăduinți.
f. 93v. Sfârșătu[1] Palestinii.
 7. f. 94v—119. Înștiințare pentru Ormusă, Diu și Suratu.
f. 119. [S]fârșătulu, Ormus, Diu și Suratu.
 8. f. 119v—241v. Înăștiințare pentru imperiu[1] lu[i] Gran Mogolă.
f. 241v. Sfârșitu[1] Mogulului.
 9. f. 242—264v. Înștiințare pentru Golconda.
f. 264v. Sfârșătu[1] Golcondii și al tomulu[i] celu[i] dă al 3.
 10. f. 265—266. Scara ²⁰.
f. 266v. Albă.
- Insemnări posterioare :
- f. 3v, cu litere latine și cerneală violetă : *Proprietatea mea 1898, Ian[uarie] 8. Pr. L. Poenaru.*

124

ARHIEP. IOAN MAXIMOVICI, Crucea Domnului ²¹

Sec. XIX (la începutul secolului); hîrtie; 180 foi+1 foaie de hîrtie de Vorsatz la început și 1 foaie la sfîrșit; 24×20; scriere cursivă de caligraf, cu cerneală neagră; titlurile, inițialele, indicația izvoarelor de pe marginea foilor, cu cerneală roșie; 26 rînduri pe pagină; corecturi de la prima mînă; corecturile sînt făcute pe hîrtie lipită pe locul greșit; legătură veche în piele. A aparținut Mănăstirii Căldărușani. Numere vechi de bibliotecă: pe cotor, 136; în Biblioteca Internatului Teologic a avut numărul 2346.

I. f. 1. Întîia carte a Crucii Domnului = Църскїѣ пствъ крѣтъ гдѣна вководѣнїѣ ѡ живѣтѣ вѣчннѣй, трѣдомѣ и ѡбзднвѣнїемѣ..... Іѡѡннѣ Маѡѡимовїчѣ Архїеп : Черн : Новгор : и всего Гѣкер :..... Cernigov, 1709.

1. f. 1—4. Din naintea ușilor pînă la calea crucii. Cap. 1 = *Ibidem*, f. 1—4.

20. Scrisă pe două coloane.

21. Lucrarea aceasta «Crucea Domnului», opera arhiepiscopului Ioan Maximovici — și nu opera mitropolitului Petru Movilă, cum susținea D. Furtună în articolul: «Crucea Domnului (Stavrofilia)» în: «Revista Ortodoxă», II, 1914, p. 215—216 — a avut o largă răspîndire în țara noastră. Fondurile de manuscrise, numai a două din bibliotecile noastre — Biblioteca Academiei R.P.R. și Biblioteca Patriarhiei Romîne — ne-au păstrat cinci manuscrise cu această lucrare: Biblioteca Academiei R.P.R. trei, manuscrisele 3545, 2130 și miscelaneul 1228, iar Biblioteca Patriarhiei Romîne, două, manuscrisele 91 și 124. Manuscrisele acestea, deși ne transmit aceeași traducere, au totuși unele deosebiri de topică și lexic, care ne-ar putea sugera ipoteza a două traduceri, sau cel puțin ipoteza revizuirii unei traduceri mai vechi. Mai mult, între manuscrise sînt și deosebiri structurale. Iată aceste deosebiri. Miscelaneul 1228, datat sec. XIX, are printre

2. f. 4—7. Cap. 2. Crucea adevărată cale pînă la ceriu pre carea să cuvine tutulor a umbla = *Ibidem*, f. 4—7v.

3. f. 7—11v. Cap. 3. Ce iaste crucea și adease ori = *Ibidem*, f. 7v—12.

4. f. 12—15. Cap. 4. Toate chipurile crucii le-au purtat Hristos = *Ibidem*, f. 13—16.

5. f. 15—18v. Cap. 5. Prea blagoslovitei Fecioarei chipul crucii i să cuvine a-l lua = *Ibidem*, f. 16—19v.

6. f. 18v—23v. Cap. 6. Pentru ce iaste crucea de bună trebuință = *Ibidem*, f. 19v—24v.

7. f. 23v—26. Cap. 7. După a fiește căruia puteare, crucea de la Domnul fiește căruia să însărcinează = *Ibidem*, f. 24v—27.

alte lucrări și părți din «Crucea Domnului»: la foile 22—47, extrase din prima carte, începînd cu capitolul 1, inclusiv extrase din întreg capitolul 3, așezate în continuare fără vreo indicație de capitole, iar la foile 144—147 și 181—230, un alt condei, textul integral al capitolelor 14 din cartea II și 1—13 din cartea III. — Manuscrisul 3545, din 1793, este caracterizat: a) prin lipsa sfîrșitului capitolului 3 din cartea I, la care copistul a făcut această însemnare: «Aceaste doo foi, fiind că în cel slovenesc s-au greșit de s-au tipărit din altă Istorie, iar nu din care ne este vorba, am lăsat și eu loc slobod»; (trebuie amintit că exemplarul slavon pe care îl are Biblioteca Academiei R.P.R. — II 148.989 — și după care am făcut identificările, are aceeași lipsă a sfîrșitului capitolului 3 din cartea I, adică foile 9—12, în locul cărora au fost legate alte foi din altă carte, cu aceeași paginație; mai mult, exemplarul acesta, potrivit unei însemnări din 1762 de pe foaia albă lipită pe tartașul din spate, a aparținut lui Sofronie eclesiarhul Mănăstirii Cozia, care a dat-o vistieriei sfintei mănăstiri ca să-i fie de pomenire); b) prin o postfață «Către ceteritorii» (f. 235), la sfîrșitul căreia este semnătura lui Dionisie Eclesiarhul. Postfața a fost publicată de Ion Vîrtosu, *Date noi despre Dionisie Eclesiarhul*, București, 1937, p. 9 (extras din revista «Biserica Ortodoxă Română», LV, 1937, nr. 5—6). — Manuscrisul 2130, datat sec. XVIII, provenit de la mănăstirea Cernica și scris de Iachint starețul Cernicăi (cf. G. Stempel, *Copiști de manuscrise românești pînă la 1800*, vol. I, București, 1959, p. 105), are tot textul lucrării «Crucea Domnului», cu întreg capitolul 3 din cartea I. Manuscrisul acesta nu are nici prefață, nici postfață. — Manuscrisul 91, din 1791, se caracterizează: a) prin lipsa sfîrșitului capitolului 3 din cartea I, cu o notiță explicativă a copistului, într-o altă redacție decît redacția notiței din manuscrisul 3545: «Aceste doao foi iaste lipsă din întîmplarea tipăririi, fiind altele tipărite în locul celor ce era trebuință și s-au lăsat loc slobod» (f. 16v); b) prin prezența unei postfețe nesemnate și mult mai scurte decît postfața din manuscrisul 3545 (vezi revista «Studii Teologice», XV, 1963, p. 248—249). — Manuscrisul 124, datat începutul secolului XIX, descris mai sus, are în întregime capitolul 3 din cartea I și postfața din manuscrisul 91, tot fără semnătură.

Doi cercetători: D. Furtună, *Art. cit.*, p. 215—216 și Ion Vîrtosu, *Art. cit.*, p. 4 numai pe temeiul iscăliturii lui Dionisie Eclesiarhul de la sfîrșitul postfeței din manuscrisul 3545, conchid că Dionisie Eclesiarhul e traducătorul lucrării «Crucea Domnului». Dar deosebirile structurale dintre aceste cinci manuscrise, ca și deosebirile de lexic și de topică, aruncă umbre de îndoială asupra concluziei celor doi cercetători. Pînă ce nu se vor cerceta cu deamănîntul cele cinci manuscrise și pînă ce nu se vor confrunta între ele sau cu altele care s-ar mai găsi în alte depozite, pînă ce nu se va studia întreaga operă a lui Dionisie Eclesiarhul și pînă ce nu se vor pune față în față traducerile românești cu textul original al lucrării, nu se va putea accepta concluziile cercetătorilor Furtună și Vîrtosu. Un studiu ca acesta ar merita osteneala.

8. f. 26—30. Cap. 8. A avea tare voire spre purtarea crucii, cînd grăiaște Hristos : De va vrea cineva să vie după mine = *Ibidem*, f. 27v—31.

9. f. 30—33v. Cap. 9. Cei ce s-au învățat cu dulcele... = *Ibidem*, f. 31v—35.

10. f. 33v—38. Cap. 10. Cei ce poftesc cinste... = *Ibidem*, f. 35v—40.

11. f. 38—41v. Cap. 11. Celor păcătoși mai mult decît diavolului să însărcinează crucea = *Ibidem*, f. 40—44.

12. f. 42—45v. Cap. 12. Iubitorii de îndulciri, iubitorii de argint, iubitorii de mărire, dvoritori împărătești... = *Ibidem*, f. 44—47v.

13. f. 45v—49v. Cap. 13. Crucea celor ce viețuiesc întru căsătorie = *Ibidem*, f. 48—52.

14. f. 50—55v. Cap. 14. Bine iaste pînă la luarea crucii a face înaintea gătire = *Ibidem*, f. 52v—58.

15. f. 55v—56. Cap. 15. Spre purtarea crucii, Hristos chip să pune pre Sine înaintea = *Ibidem*, f. 58v—59.

II. f. 56v. Cartea a doao. Calea cea împărătească a crucii = *Ibidem*, f. 60v.

1. f. 56v—60v. Cap. 1. Crucea nelepădîndu-o să cade a o purta = *Ibidem*, f. 60v—64v.

2. f. 60v—64v. Cap. 2. Fiește carele să-și poarte crucea sa nealegînd alta = *Ibidem*, f. 64v—68v.

3. f. 64v—69. Cap. 3. A purta crucea, iar nu a o trage, nici a o treace cu vederea, pentru carea să întimplă ocară = *Ibidem*, f. 69—73v.

4. f. 69—73. Cap. 4. A dezrădăcina purtarea crucii cea cu mărire deșartă = *Ibidem*, f. 74—77v.

5. f. 73—76. Cap. 5. Nu alerga înaintea, ci cu crucea urmează după Hristos = *Ibidem*, f. 77v—80v.

6. f. 76—78v. Cap. 6. Întru asemînarea lui Hristos să cade a purta crucea = *Ibidem*, f. 80v—83.

7. f. 78v—82. Cap. 7. Lepădarea scîrbelor crucii cei mari... = *Ibidem*, f. 83v—86v.

8. f. 82—86v. Cap. 8. Crucea a purta în toate zilele și niciodată a o lepăda = *Ibidem*, f. 86v—91v.

9. f. 86v—90. Cap. 9. Purtătorului de cruce nu i să cade... = *Ibidem*, f. 91v—95.

10. f. 90—93v. Cap. 10. Cu ce socotință a purta crucea... = *Ibidem*, f. 95v—98v.

11. f. 93v—96v. Cap. 11. Nădăjduind de plată crucea a purta = *Ibidem*, f. 99—102.

12. f. 96v—100v. Cap. 12. Pentru dragostea lui Hristos a purta crucea = *Ibidem*, f. 102—106.

13. f. 100v—104. Cap. 13. Întru cruce să ne rugăm = *Ibidem*, f. 106—109v.

14. f. 104—108v. Cap. 14. Să ne bucurăm de cruce = *Ibidem*, f. 109v—114.

15. f. 108v—113. Cap. 15. De cruce și pentru dînsa mulțumită a trimite = *Ibidem*, f. 114v—119.

16. f. 113—117v. Cap. 16. Mai mult întru întîmplări reale decît întru întîmplări bune a aduce mulțumită și nu numai lui Dumnezeu, ci și celui ce poartă crucea = *Ibidem*, f. 119—123v.

17. f. 117v—121. Cap. 17. În cruce a ne lăuda = *Ibidem*, f. 124—125v.

18. f. 121—124. Cap. 18. Sfirșitul căii crucii iaste răstignirea trupului = *Ibidem*, f. 125v—128v.

19. f. 124—127. Cap. 19. Să să răstignească... = *Ibidem*, f. 128v—131v.

20. f. 127—131. Cap. 20. Celui răstignit să cade împreună să ne răstignim = *Ibidem*, f. 132—136.

III. f. 131. Cartea a treia. Calea împărătească a crucii = *Ibidem*, f. 137.

1. f. 131—135. Cap. 1. Cuvîntul crucii iaste celor ce să mîntuiesc putearea lui Dumnezeu = *Ibidem*, f. 137—141.

2. f. 135—139. Cap. 2. Crucea îndreptează și curăță de păcate = *Ibidem*, f. 141v—145v.

3. f. 139—142v. Cap. 3. Crucea deșchide ochii și mintea = *Ibidem*, f. 146—149.

4. f. 142v—145. Cap. 4. Crucea iaste anghiră și semn de mîntuire = *Ibidem*, f. 149—152.

5. f. 145—147. Cap. 5. Din cruce must duhovnicesc = *Ibidem*, f. 152—154v.

6. f. 147v—152. Cap. 6. Crucea face pre om lăcași lui Dumnezeu = *Ibidem*, f. 154v—159.

7. f. 152—155. Cap. 7. Crucea iaste cunună mai nainte numită = *Ibidem*, f. 159v—162v.

8. f. 155—158v. Cap. 8. Au mai bună iaste cununa crucii și a pa-timilor decît a faptelor bune ? = *Ibidem*, f. 162v—166v.

9. f. 159—163v. Cap. 9. Crucea cu Hristos să împreună și să asa-mănă = *Ibidem*, f. 166v—171v.

10. f. 163v—167v. Cap. 10. Cu apărarea crucii... = *Ibidem*, f. 171v—175v.

11. f. 167v—172. Cap. 11. Cu încălecarea crucii la cerescul Ierusalim să ne suim = *Ibidem*, f. 175v—180v.

12. f. 172—175v. Cap. 12. Crucea iaste scară cu care să sue în casa lui Dumnezeu = *Ibidem*, f. 180v—184.

13. f. 175v—179v. Cap. 13. Crucea deșchide ușa împărăției ceriului = *Ibidem*, f. 184—188.

f. 179v. Însemnare de la prima mină.

f. 180—180v. Albe.

Însemnări de la prima mină :

f. 179v. *Slăvesc pre Dumnezeu Tatăl, că m-au îndemnat de am început ;*

*Pre Dumnezeu Fiul, că mi-au ajutat de am lucrat ;
Pre Dumnezeu Duhul Sfînt, că printr-însul s-au sfîrșit.*

Către cetitori.

Pre toți cei bine credincioși, carii vă veți îndeletnici a ceti, vă rog cu toată plecăciunea, orice greșală veți găsi, îndreptați cu duhul blîndeațelor și să ertați, ca și voi să luați ertăciune de l[a] Stăpînul cel fără de greșală. Fiind că aciastă de suflet folositoare carte au fost slove-nească tipărită de roșiiani. Și nu că doară am avut vreo iscusință de învățătură academicească, sau ritor la înfrumusețarea cuvintelor spre a tălmăci în limba romînească, ci din rîvnă, silit fiind de dumnezeestile cuvinte, care să cuprinde într-însa pentru mîntuirea sufletului, m-am îndemnat și cu prostimea neînvățăturii și a nepriceaperii o am dat în scris, spre folosul cel de obște.

f. 179v. 45 de coale.

Însemnări posterioare :

f. 1, pe marginea de jos a foii : De opște a sf[întei] Mîn[ăstiri] Căl[dărușani].

Pr. D. FECIORU

NOTE BIBLIOGRAFICE

George S. Glauzman, and Joseph R. Fitzmyer, *An Introductory Bibliography for the Study of Scripture* (Introducere bibliografică în studiul Sfintei Scripturi), Westminster, Maryland, 1961, XIX+135 p., în 8°.

Lucrarea are drept scop informarea celor care se ocupă cu studiul teologiei asupra celor mai importante lucrări de Noul și Vechiul Testament, apărute în limba engleză, germană și franceză.

În prima parte sînt consemnate publicațiile care tratează probleme biblice. În completare sînt enumerate revistele teologice speciale și apoi cele care se ocupă de orientalistică și istoria religiilor. Sub titlul «Serii» sînt enumerate serii de publicații și opere împărțite pe probleme ca: Introducere în textul biblic și în versiunea antică, textul biblic și versiunea antică, versiunea engleză, lexic, gramatică, concordanțe, introducere în studiul biblic, comentarii, dicționare, teologie biblică, arheologie biblică, geografie biblică, istorie, apocrife neotestamentare, literatură rabinică (aparținînd problemelor neotestamentare) etc. Lucrarea se termină cu o listă a celor mai importante lucrări bibliografice și cu un registru de autori.

E de remarcat faptul că lucrările menționate sînt însoțite de o scurtă caracterizare în care se arată orientarea teologică a autorului, scopul urmărit, lucrări asemănătoare etc.

Lucrările mai vechi sînt menționate întrucît mai sînt actuale. Adesea sînt aduse recenzii și considerări apărute în legătură cu unele lucrări menționate așa încît cititorul își poate da seama de răsunetul avut în lumea specialiștilor. (După «*Orientalistische Literaturzeitung*», 1963, nr. 1/2, col. 46—48).

Svend, Holm-Nielsen, *Hodayot Psalms from Qumran* (Psalmii Hodayot din Qumran), în «*Acta Theologica Danica*», vol. II, Aarhus, 1960, 366 p., în 8°.

Introducerea care urmează unui cuvînt înainte se ocupă de problema participării a cel puțin doi scriitori la redactarea rolului Hodayot și de problema succesiunii originale a textelor separate, fără a ajunge însă la un rezultat univoc. Urmează traducerea a celor 31 Hodayot (p. 17—272), precum și o tratare succintă a fragmentelor lor; iar apoi (p. 272—348) discută următoarele probleme: ideile teologice cuprinse în Hodayot, întrebuintarea Vechiului Testament în Hodayot; pentru care scop a fost scris. Lucrarea se încheie cu un rezumat în daneză, cu o listă a textelor vechi-testamentare folosite în Hodayot, și bibliografie.

După cum se poate ușor observa, cea mai mare parte a lucrării e consacrată traducerii și explicării textului. În ceea ce privește problema originii și scopului textului Hodayot, autorul afirmă că ele reprezintă o culegere de diverse lucrări, probabil aparținînd unor autori diferiți, din diferite timpuri. Hodayot se pare că se poate împărți în două mari grupe, ambele presupunînd existența comunității. Una se ocupă în special cu situația comunității, iar cealaltă cu concepția ei teologică (p. 331). Acești psalmi, zice autorul, trebuie înțeleși ca exemple de rugăciuni liturgice și de cîntări de laudă ale comunității de la Qumran. Ele sînt expresii ale credinței comunității, însă nu sînt cîntări făcute anume pentru învățămîntul dogmatic. Ele se bazează pe existența comunității și pe istoria ei, însă fără a intenționa să o redea. (După «*Orientalistische Literaturzeitung*», 1963, nr. 1—2, col. 46—48). — (Aug. B.).

Boris de Rachelwiltz, *Egitto magico-religioso* (Egiptul magic-religios), Torino, 1961, 216 p., 81 reproduceri în text, 38 reproduceri separate, în 8°.

Autorul, născut la Roma în 1926, după terminarea studiilor, ia parte la multe săpături arheologice în Egipt. Din activitatea publicistică se remarcă o traducere a *Cărții morților*, o lucrare despre arta egipteană și lucrarea *Incontro con l'arte africana* (Milano, 1959).

În considerațiile sale asupra religiei egiptene, de Rachelwiltz se bazează pe cercetările de africanistică, de antropologie și istoria comparată a religiilor. În aceasta constă și specificul lucrării de față. După cum apare și din titlu, magia e considerată ca având un rol predominant în religia egipteană. Lucrarea se ocupă mai puțin de miturile, cultul și credința populară egipteană.

Capitolul I, «Carattere della religione egiziana» (p. 11—51), prezintă reprezentările religioase preistorice, folosind și desenele sud-africane de pe stînci, trece la noțiunea de Dumnezeu, face o incursiune asupra mormintelor și reprezentărilor despre lumea cealaltă, cercetează mijtul lui Osiris și credințele despre zeița Maad (dreptate) și ajunge la legile morale egiptene.

Capitolul 2, «Il problema della morte» (p. 52—94) se ocupă în special de reprezentările privind viața viitoare și de concepțiile despre condițiile de supraviețuire.

Capitolul 3, «La psicostasia» (p. 95—112), descrie judecata morților după celebrul capitol din Cartea morților unde se folosește la fel, pentru lămurirea reprezentărilor religioase egiptene, de paralele în concepțiile religioase ale altor popoare.

Capitolul 4, «I riti della resurrezione», se ocupă de ritualele «deschiderii gurii», de mistere (după izvoare egiptene și grecești) și de credința în reînviere.

Lanczkowski, Günter, *Altägyptischer Prophetismus* (Profetismul vechi egiptean), Wiesbaden, 1960, VII+112 p., în 8°.

Egiptologia veche considera drept «texte profetice» o serie de producții literare din perioada de trecere de la regatul vechi la regatul mijlociu, ca de pildă «admonestările unui profet sau înțelept», «procrocirile lui Neferti» o parte din învățătura pentru regele Merikare etc., precum și unele texte din perioada târzie ca profetiile unui oțar sub un rege Amenofis, profetiile unui înțelept sub un alt rege Amenofis etc.

Lucrarea lui Lanczkowski se ocupă de aceste texte doar tangențial. Lanczkowski vrea să demonstreze că și lucrarea «Plîngerea unui țaran», apărută la începutul regatului mijlociu aparține și ea textelor profetice. În sprijinul acestei teze autorul aduce următoarele argumente: «Țaranul», care pare să îi trăie în părțile unde azi e Wadi Natrum, își are deci originea într-o regiune de trecere de la zona cultivată la pustiu, regiune favorizantă revelației și ca atare necesară și caracteristică profetismului. Țaranul a fost determinat la ținerea cuvîntării sale de o mare nedreptate pe care a suferit-o (a fost furat, bătut etc.). Autorul susține că nedreptățile personale au dus și pe Amos, Oseea, Zaratuștra și Mohamet la profetism.

În încheiere, autorul face diferite considerații asupra profetismului la cei vechi. (După «Orientalistische Literaturzeitung», 3—4, 1963, col. 124—130).

Rudi Paret, *Der Koran und die Prädestination* (Coranul și predestinația), în «Orientalistische Literaturzeitung», nr. 3—4, Berlin, 1963, col. 117—121.

Autorul R. Paret discută în studiul menționat problema predestinației coranice. În acest scop prezintă lucrarea tinărului cercetător pakistanez Daud Rahbar, *God of Justice. A Study in the Ethical Doctrine of the Qur'an* (Dumnezeul dreptății. Un studiu asupra doctrinei morale a Coranului), Leiden, Brill, 1960, XXII+446 p.

Deja în islamismul timpuriu, zice Paret, problema predestinației a fost mult discutată. În operele canonice ale lui Buhari și Muslim (apărute se pare în jurul anului 750)

s-au păstrat o mulțime de tradiții cu tendințe deterministe. Către sfârșitul secolului al VIII-lea, Mutațiliții, în încercarea lor de sistematizare a învățăturii islamice despre Dumnezeu, se ridică împotriva interpretării deterministe. Ei se bazuau pe postulatul dreptății divine. Teza lor nu s-a putut afirma însă. Teologii islamismului ortodox au rămas partizani ai tezei predestinaționiste.

În disputa purtată ambele școli s-au bazat pe texte coranice. Poziția specifică a coranului în această problemă nu a fost cercetată însă sistematic de nimeni pînă astăzi. E meritul lui Daud Rahbar, zice Rudi Paret, de a fi cercetat sistematic această problemă în lucrarea amintită mai sus (pe baza căreia a obținut titlul de doctor în filozofie la Universitatea din Cambridge).

Cartea lui Rahbar e împărțită în două părți. Prima prezintă cercetarea propriu-zisă a problemei (p. 1—227). A doua aduce dovezile scripturistice, traduse în limba engleză — în general după traducerea lui E. H. Palmer — în sprijinul tezelor sale (p. 229—242).

Lucrarea cuprinde pe lângă tratarea respectivă, un cuvînt înainte, un scurt tabel bibliografic, cu opere engleze și arabe, și un index de probleme și persoane.

Teza susținută de Daud Rahbar e clar exprimată în introducere prin cuvintele: «Motivul principal al atitudinii morale în perspectiva coranică e teama de Dumnezeu ca Judecător aspru și nu teama de Dumnezeu ca tiran capricios. Ca atare, cercetătorul pakistanez consideră drept o datorie a sa combaterea concepției după care Coranul ar propovădui predestinația. În studiul său Rahbar nu pune prea mult preț pe comentariile și lexicoanele islamice, deoarece, zice el, acestea sînt produsele sectei musulmane și ca atare sînt lipsite de obiectivitate. El atrage în continuare atenția că nici nu se poate prinde unei culegeri profetice să aibe definiții dogmatice precise și doar o idee dominantă. În lumina acestor coordonate Rahbar cercetează o mulțime de texte, demonstrînd pe baza lor teza amintită.

Autorul articolului, Rudi Paret, recunoaște meritele metodice ale cercetătorului pakistanez, însă menționează unilateralitatea acestei cercetări, deoarece în Coran există o mulțime de texte cu o orientare deterministă clară. Dacă e adevărat că omul, după Coran, poate fi considerat ca fiind responsabil de faptele sale, conform tezei lui Rahbar, tot atît de adevărat este că în Coran se află la fel de clar exprimată ideea că omul e determinat în săvîrșirea faptelor sale.

Rudi Paret încheie articolul, numîndu-l pe Daud Rahbar un mutațilit modern, recunoscîndu-i însă meritul de a fi un deschizător de drum al teologiei moderne islamice în efortul acesteia spre o înnoire interioară.

Otto Meinardus, *The Copts in Jerusalem* (Coptii în Ierusalim), Cairo, 1960, 98 p., 62 ilustrații.

Autorul tratează în șase capitole istoria coptilor în Ierusalim și istoria așezămintelor lor în orașul sfînt. Coptii sînt menționați în Ierusalim pentru prima oară într-un act din anul 637 al califului Omar. Din secolul al IX-lea ei posedă în Ierusalim «o biserică» folosită totodată și drept casă de adăpost pentru pelerinii lor. După cucerirea Ierusalimului de către cruciați în 1099, legăturile coptilor cu Egiptul se rup. În secolul al XII-lea, ele sînt însă restabilite. O nouă biserică se înalță acum la nord de Via Dolorosa și poartă numele de «biserica Mariei Magdalena», servind ca locaș de închinare și pentru sirieni. În 1125 e refăcută de patriarhul Ignatie I de Antiohia ca «Mînăstirea Maria Magdalena»; pentru sirieni și copti. În anul 1187 sultanul Salahat-Din acordă coptilor și etio-pienilor «locuri» în biserică. Începînd cu secolul al XIII-lea există un patriarh copt în Ierusalim, numit de Alexandria. În secolul al XIV-lea, coptii devin posesorii capelei Sfîntului Mihail, pe care o dețin pînă azi. Într-o cronică italiană se menționează că la 1631, coptii și abisiniienii dețineau o mînăstire în apropierea bisericii Invierii. În secolul al XVII-lea și al XVIII-lea legăturile coptilor din Ierusalim cu Egiptul se întrerup din cauza unei situații precare economice în care se afla Egiptul.

Autorul amintește apoi de disputa dintre copti și abisiniieni pentru Mînăstirea Sultanului, care aparținea amîndurora, cel puțin din secolul al XVI-lea. Coptii posedă azi pe lângă Mînăstirea Sultan, pe care o împart cu abisiniienii și Mînăstirea Anton. În 1960 trăiau aici 11 monahi. Altă mînăstire e cea a Sfîntului Gheorghe. În biserică Sfîntului

Mormînt coptii, ca și celelalte confesiuni mici, posedă o candelă. Aici numai grecii, latinii și armenii au permisivitatea de a celebra Liturghia. Din 1953 coptii posedă un altar în capela Sfinților Ioachim și Ana, iar în biserica Mormîntul Maicii Domnului li s-a permis să aibă o icoană.

Actualul Patriarh al Bisericii copte din Ierusalim este Anba Basilus IV (1959—), doctor în filozofie, fost monah al Mănăstirii Anton din Egipt. Lucrarea este prevăzută cu o bogată bibliografie și izvoare. (După «Orientalistische Literaturzeitung», 1963, nr. 3/4, col. 137—138). — (Aug. B.).

G. F. Tepelea, *Cîteva precizări în legătură cu izvoarele și glosele Noului Testament de la Bălgrad (1648)*, în rev. «Limba romînă», București, 1963, nr. 3, p. 274—282.

Cercetînd trimiterile, notele explicative din Noul Testament de la Bălgrad (1648), G. F. Tepelea relevă dificultățile de limbă ale traducătorilor, selecția și modul lor de lucru. De multe ori ei erau nevoiți să renunțe la diferite echivalente verbale pentru a se opri asupra unui termen cu cel mai înalt grad de accesibilitate.

Izvorul principal al traducerii a fost textul grecesc. Autoritatea acestui text e astfel menționată marginal: «grecește așa-i cest vers», sau «la grecească nu era». În afară de textul grecesc, ei au utilizat textul latin, Biblia ad vetustissima exemplaria, Venetiis (1587). Trimiterile din Noul Testament (1648) corespund aproape în întregime versiunii latine venețiene (1587).

În privința fondului de cuvinte, traducătorii au utilizat o mare mulțime de neologisme latine. Fericitul Ieronim e citat frecvent în Predoslovii, iar versiunile slavone, ebraice, maghiare, au fost de asemenea consultate.

Se poate remarca accentul de însemnătate pe care traducătorii îl puneau pe sinonime. «Romînii nu grăescu în toate țările într-un chip, încă neci într-o țară toți într-un chip», iar traducătorii depun eforturi, «așa ca să înțeleagă toți». Marginal ei explică «besearicii» prin «săborului», «întru tăcere» = «în taină», «un cerdac» = «loc de cină au prînz», «stăpînilor lor» = «domnilor lor» etc.

G. F. Tepelea consideră că prin glosele marginale și explicațiile pe care le conține, Noul Testament de la Bălgrad (1548), înainte deci de *lexiconul* lui Mardarie Cozianu (1649), valorează pe plan lingvistic ca un început de *dicționar de sinonime*. Unii din cercetătorii culturii vechi românești afirmă unilateralitatea și îngustimea traducătorilor Noului Testament de la Bălgrad. («Nu știm cît preț se poate pune pe afirmarea că preoții și cărturarii însărcinați cu traducerea au confruntat izvoarele grecești, sirbești și latinești... Ne lipsește un studiu precis în această privință. Se pare însă că traducătorii au refăcut vechea traducere coresiană». N. Cartoian, *Istoria literaturii romine vechi*, vol. II, București, 1942, p. 105).

Traducătorii au cunoscut și Biblia calvină a lui Heltai Gaspar (1562), care are un glosar cu explicații în limba maghiară, dar traducerea lor nu se resimte de influența maghiară. Un început de dicționar explicativ vom găsi mai tîrziu la Dosoftei și îndeosebi la Dimitrie Cantemir, care ne dă «o scară a numelor și cuvintelor străine tîlcuitoare».

Consultarea notelor marginale ne oferă o serioasă concepție despre traducere. (N. Drăganu consideră pe traducători: «adevărați «savantși»). Analizînd unele neologisme, Tepelea conchide că ele au intrat în limba romînă direct din limba greacă sau latină, la 1648, și nu prin intermediul limbii franceze, așa cum semnaleză unele dicționare (Candrea și *Dicționarul Limbii Romine Moderne*). În afară de introducerea unor noi cuvinte, a unor noi termeni, Noul Testament de la Bălgrad (1648) ne oferă imaginea unui laborator, în care descifrăm posibilitățile și limitele limbii romîne din veacul al XVII-lea.

Virgil Căndea, *O epigramă grecească tradusă de spătarul Nicolae Milescu*, în rev. «Limba romînă», București, 1963, nr. 3, p. 292—295.

Autorul rectifică și aduce noi precizări în problema celor zece versuri ce se găsesc în Biblia din 1688, semnalate de G. F. Tepelea, *Versuri în metru antic în Biblia de la*

București (1688), în «Limba română», 1963, nr. 1, p. 81—85. Tepelea afirmase că versurile amintite ar fi «stihuri originale» ce pot fi atribuite lui Radu Greceanu. Virgil Cândea arată că cele 10 versuri înțitulate «Stihuri de la dumnezeescul D<a>v<i>d» sînt o introducere la una din copiile cărții Psalmilor, intercalată între catisma a X-a și catisma a XI-a, unde probabil un copist neglijent, transcriind manuscrisul, a plasat începutul în-tregii cărți. Versurile sînt o epigramă, care de obicei preceda multe opere bizantine. Ea e întilnită în amîndouă edițiile ce există la Biblioteca Academiei R.P.R., din versiunea greacă după care a fost tradusă Biblia de la București: 1) ed. Frankfurt 1597, p. 506, 2) ed. Veneția 1687, aceeași pagină. Iată textul din Biblia 1688: Stiluri la dumnezeescul David: Taci Orfeu, lapădă Ermis alăuta, / Cu trei picioare de la Delf apune la uitare încă / Că David nouă a Duhului lovind alăuta / Viaște ascunsele de ale lui Dumnezeu taine, / Mulțime a vechi istorește minuni, / Pornește spre laudă celui ce au zidit lumina, / Mîntuind pre toți tainuiești și scriia; / Pre păcătoși către întoarcere aduce, / Cu multe ș-alte și a județ zicînd lege, / A curăți învață cei sufletești greșale. / Lui Dumnezeu mărire /. (A armoniei sfinte ca mișcarea de dulce cîntările lui David).

Virgil Cândea găsește epigrama în limba greacă reprodușă în *Sholiile* lui Conrad Rittershuys la *Epistolele* lui Isidor Pelusiotul (ed. Paris, 1638, cartea V, ep. 286, cu o traducere latină, iar autorul ei dat de Ritterhuys, ca fiind necunoscut (adilos). Epigrama figurînd în ediția Frankfurt (1597), a fost reprodușă fără a avea vreo motivare, iar ca metrică ea e scrisă în trimetri iambici de 12 silabe, formă prozodică specifică acestui fel de creații ale literaturii bizantine.

Traducerea a fost făcută nu de Radu Greceanu, ci de Nicolae Milescu în 1661—1665, cînd se afla la Constantinopol, ca sol al lui Grigore Ghica, domnul Țării Romînești.

Traducerea, comparată cuvînt cu cuvînt cu originalul grec, e o simplă redare fără nici o stilizare. Nicolae Milescu este cel care a tradus întreg *Vechiul Testament*, păstrat într-o copie revizuită (ms. rom. 45 din Biblioteca Filialei Cluj, a Academiei R.P.R.). Paternitatea lui Milescu a fost susținută de V. Cândea în comunicarea *Nicolae Milescu și începuturile traducerilor umaniste în limba română*, la Societatea pentru Științe istorice și filologice din R.P.R., 22 sept. 1962. Frații Greceanu nu au avut decît un rol secundar, fiind probabil ultimii stilizatori ai traducerii *Bibliei*, aducînd neînsemnate modificări față de traducerea Spătarului Milescu: «lăută» în loc de «alăută», «cei ce greșesc», în loc de «păcătoși», «judecător» în loc de «județ», iar traducerile greșite nu sînt îndreptate de ei. Grija primordială a Grecenilor e stilizarea, fără a urmări deplina concordanță a textului față de originalul grec. (Vezi, V. Cândea, «*Tratatul despre rațiunea dominantă*», prima scriere filozofică publicată în limba română, în «*Viața Romînească*», XVI (1963), nr. 3, p. 84—89)». — (C. B.).

Marie G. Nystazopoulou, *Note sur l'Anonyme de Hase improprement appelé Toparque de Gothie*, în «*Buletin de correspondance hellénique*», LXXXVI, 1 (1962), p. 319—326, Paris.

Este cunoscută discuția în jurul fragmentelor atribuite secolului al X-lea și publicate de Hase în comentariul ediției lui Leon Diakonos (1819). Astăzi unicul manuscris este necunoscut. Publicîndu-le Hase nu le-a dat nici un titlu. Mai tîrziu însă A. Kunik (1874) le-a atribuit unui *toparh got*, iar V. Vasilievski (1876) îl socotește *toparh grec*. De atunci înainte, în îndelungile discuții ivite, s-a întrebuintat cînd unul, cînd altul din aceste nume. Autoarea preferă să-i zică *Anonimul Hase* sau *Anonimul Klimatei*. Personal consider mai justificat primul termen.

1. Vezi, pentru elucidarea problemei paternității lui Milescu asupra traducerii *Bibliei din 1688*, Petre V. Hanes, *Un tricenar Milescu. Cartea cu întrebări (1691—1961)*, în „*Glasul Bisericii*“, 1962, nr. 1—2, p. 74—96; Petre V. Hanes, *Nicolae Milescu, traducătorul Bibliei de la 1688*, în „*Glasul Bisericii*“, 1962, nr. 9—10, p. 942—964, un bun studiu care demonstrează pe baza analizei filologice, paternitatea lui Milescu asupra *Bibliei din 1688*; de asemenea, Dan Simonescu, *Scriitorul Nicolae Milescu (1636—1708). La două sute cincizeci de ani de la moartea lui*, în „*Glasul Bisericii*“, 1959, nr. 1—2, p. 115—126.

Fragmentele sînt importante interesînd și istoria noastră. De aceea studiul de față meriță să fie semnalat. «Toparh», demonstrează autoarea, nu este un titlu al ierarhiei bizantine fiind rezervat numai șefilor străîni, iar autorul notelor este un bizantin, om de cultură greacă, cum arată textul. Deci nu poate fi vorba de un toparh. A fost desigur un funcționar bizantin trimis în misiune în regiunea Nîprului. El era guvernatorul unei mici regiuni frontaliere, cu centrul în orașul fortificat Klimata. Acestuia i s-au dat identificate diferite, totdeauna în strînse legături cu Bizanțul în așa fel încît era posibil să se adreseze pentru ajutor la cel care domnește la nord de Dunăre» (ὁ πρὸς βορρᾶν τοῦ Ἰστροῦ Βασιλεύων). Acest nord-dunărean îl ajută și îi recunoaște autoritatea, în regiunea Klimata, de bună seamă despărțită de Bizanț cel puțin în acel moment.

Fără îndoială, regiunea vremelnice deslipită de Bizanț și în legătură cu cel care stăpînește în nordul Dunării, poate fi partea de nord a Dobrogei, unde cred că se poate localiza *Borion*. Pentru aceasta autoarea spune că lectura acestui cuvînt nu a fost sigură pentru Hase (p. 497, n. 18), deoarece în autograful său citise τῆν Βοριῶν tradus întîi în *vicum Borion*, apoi a șters și a înlocuit cu *in oppidum Baram*. Reșinem de asemenea că în Μουσὼν λειῶν (p. 501) nu trebuie să vedem o aluzie la Moesia ca loc al evenimentelor, ci la un proverb greco-bizantin. Oricum însă izvorul se referă la evenimente care au loc la gurile Dunării.

N. Vățămanu, Contribuții la istoricul înființării spitalului Colțea.
«Din istoria medicinei românești și universale», sub îngrijirea Prof.
V. L. Bologa, Edit. Acad. R.P.R., 1962, p. 145—165.

După o amănunțită analiză a izvoarelor despre începuturile spitalului Colțea și a diverselor date care s-au propus, autorul ajunge la concluzia că era în ființă la 14 decembrie 1704. Data aceasta precisă rezultă dintr-o epigramă, atribuită lui Sevastos Kimentul, dar în realitate a lui Ioan Comnen, cum se demonstrează aici. De asemenea se arată și sub ce influență a fost fondatorul Mihai Cantacuzino, cînd a săvîrșit această operă de asistență socială pusă sub egida Bisericii. Interesantă este și încercarea de reconstituire a localului așezămîntului și descrierea miniaturii din *Condica Fraților*, care se referă tocmai la acest întîi spital al nostru. — (A. S.).

Teodora Voinescu, Pomelnicul cu donator al Mînăstirii Moldovița, în rev. «Studii și cercetări de Istoria Artei», București, Edit. Acad. R.P.R., 1963, nr. 1, p. 204—211.

Autoarea își propune, în lumina noilor elemente de datare furnizate de inscripția de danie în limba slavonă și tabloul votiv înfățișînd pe donator, să încadreze opera în evoluția artelor decorative moldovenești din veacul al XVII-lea. Teodora Voinescu stabilește că inscripția este din anul 1644, din timpul primei domnii a lui Vasile Lupu (1634—1653), și că pomelnicul a fost alcătuit de către episcopul Anastasie de Rădăuți. În baza precizării textului: «este în Sfînta mînăstire Moldovița», autoarea arată că aceasta înfirmă o dată mai mult părerea celor care atribuiau acest pomelnic Mînăstirii Socola. Tabloul votiv cu donator se află pictat pe fațada canatului stîng în cel de al treilea registru. În partea stîngă, deasupra capului acestuia, se află scris numele: «Anastasie de Rădăuți». Datarea lucrării — 1644 —, ne obligă să identificăm pe donator cu «Atanasie de Rădăuți», ce a păstorit între 1639—1645, iar începînd cu primăvara lui 1645 a fost numit episcop de Roman, unde a păstorit pînă în anul 1658. Pomelnicul Mînăstirii Moldovița este prezentat astăzi ca singura operă de sculptură în lemn datată cu precizie între rarele lucrări ce cunoaștem din aceeași perioadă. Interesul istoric prezentat de acest important și original exemplar este dublat și de realele calități pe care le reprezintă pe plan artistic. Portretul episcopului Atanasie al II-lea reprezentat pe pomelnic constituie cel mai vechi portret cunoscut în pictura murală din Moldova (p. 210). Pomelnicul acesta este unul din «marile pomelnice din lemn» cu care erau înzestrate ctitoriile domnești. — (I. F. S.).

MANUSCRISELE NEPUBLICATE NU SE RESTITUIE. COLABORATORII SINT RUGAȚI SA-ȘI PASTREZE COPIE DE PE MANUSCRISELE PE CARE LE TRIMIT REDACȚIEI

MANUSCRISELE, CARȚILE, COMUNICĂRILE OFICIALE ALE EPĂRHIILOR, REVISTELE PERIODICE, ABONAMENTELE ȘI ORICE FEL DE CORESPONDENȚĂ PRIVITOARE LA REVISTA SE TRIMIT PE ADRESA: EDITURA INSTITUTULUI BIBLIC ȘI DE MISIUNE ORTODOXA, INTR. PATRIARHIEI Nr. 9, RAIONUL N. BALCESCU, BUCUREȘTI, CU MENȚIUNEA: «PENTRU STUDII TEOLOGICE, — REVISTA INSTITUTELOR TEOLOGICE DIN PATRIARHIA ROMÂNĂ»
